

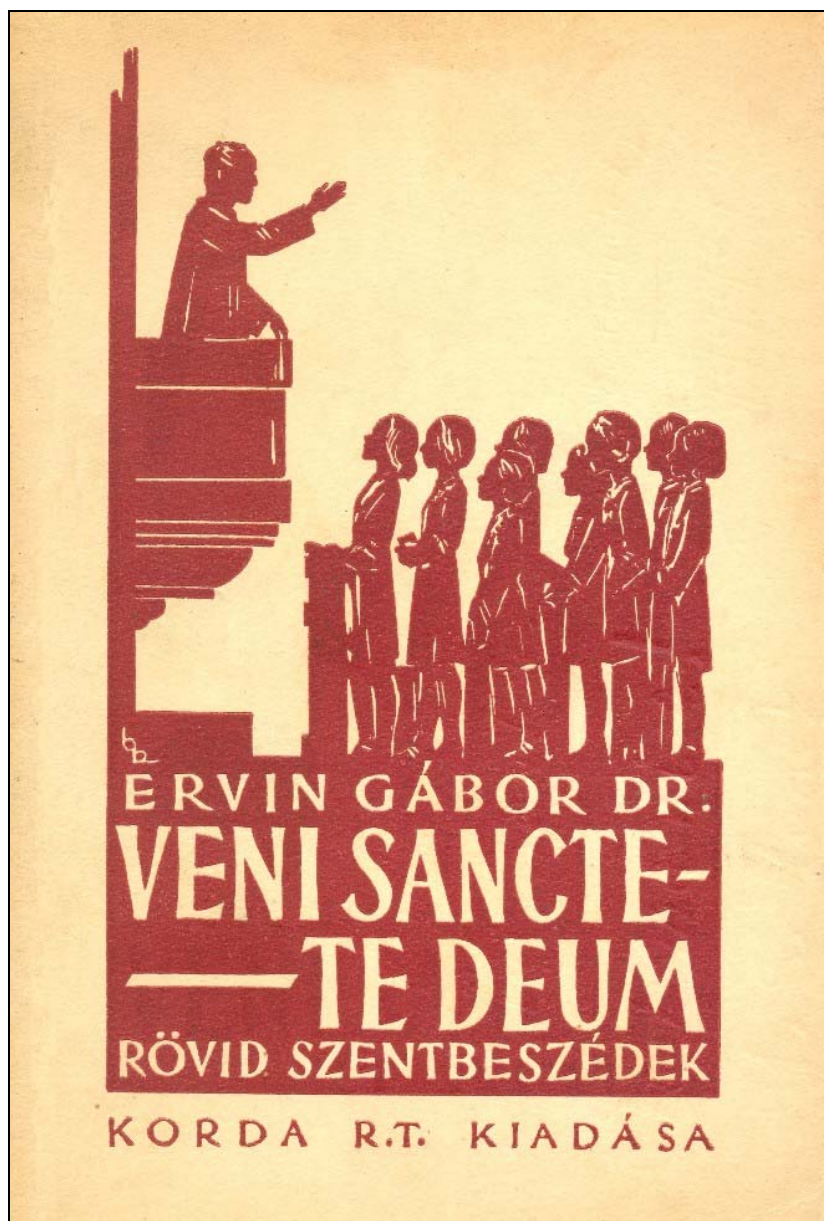
Ervin Gábor

Veni Sancte – Te Deum

Rövid szentbeszédék

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Ervin Gábor dr.
a Salvator Leányintézet hittanára
Veni Sancte – Te Deum
Rövid szentbeszéd

Nihil obstat.
P. Franciscus Zsiros S. J. censor dioecesanus.
Nr. 5886/1939. Imprimatur.
Strigonii, die 25. Augusti 1939.
Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció a Korda Kiadó gondozásában 1940-ben megjelent könyv elektronikus változata. Az elektronikus változat a Jézus Társasága magyarországi tartományfőnökének az engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Jézus Társasága Magyarországi Tartományáé.

A könyvben szereplő iskolai jegyek jelentése: *egyes*: sikeres, *secunda*: sikertelen.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
I.....	4
Veni sancte.....	4
Jézus iskolájában.....	6
A növekedés törvénye.....	7
Az őrzőangyal.....	9
Magyarok Nagyasszonya.....	10
Krisztus Király zászlaja.....	12
Súgás.....	13
A „drukk”.....	15
Elkéstél.....	16
Mi van abban?.....	18
Ki az első?.....	19
Harmatozzatok.....	21
Mária, égő csipkebokor.....	22
Sötét, nagy éjszakán.....	24
„Egymás terhét viseljétek...”.....	25
II.....	28
Hóvirág és ibolya.....	28
Jó és rossz madarak.....	29
Almafa és cseresznyefa.....	31
A szőlőhegyen.....	32
A kert ellenségei.....	34
Csend.....	35
Életmentés.....	37
Rendes vagy-e?.....	38
Hamu.....	40
III.....	42
Isteni tragédia.....	42
Az arckép.....	43
Választás.....	45
Csak azért is.....	46
Poklosok tisztulnak.....	47
Szép akarsz lenni?.....	49
„Anyányi...”.....	50
Az angyal mosolya.....	52
Széles látókör.....	53
IV.....	56
Isten barátai.....	56
Krisztus tagjai.....	57
A Szentlélek ajándékai.....	58
Jutalmunk.....	61
Szemlélődés.....	63
Úrnapján.....	64
Te Deum napján.....	66

I.

Veni sancte**Szeretettel várunk – Szeretetből hoztak az iskolába – Szeretettel járjatok ide!**

Jöjj el, Szentlélek Úristen – ezt így is mondhatnánk:

– Gyere el, égi Szeretet.

Ha valami nehézbe fogunk, segítséget kérünk. Ugye, nemsokára, eljön az idő, hogy egyik azt mondja:

– Gyere, édes Mancikám, segíts megcsinálni a számtant; – jöjj, anyukám, kezd meg nekem a kézimunkámat. – Segítséget kér, mert nehézbe kezdett.

Az iskolai év is nehéz lesz. Mert ti lelkiismeretesek vagytok, lelkiismeretesen dolgozni pedig nehéz. Azért mondtuk most együtt: Jöjj, Szentlélek Úristen, jöjj égi Szeretet.

Az egész iskolai év egy nagy feladat. Nagy feladat a szeretetből. Szeretet adta fel, szeretet fogja megoldani.

1. A szeretet adta fel. Az hozott ide titeket. Elsősorban drága szüleitek szeretete. A tizenkétéves lányt munkába küldhetik szülei. Libapásztorkának, vagy a ház körül, otthon tarthatják burgonyát hámozni, babot tisztítani, szalajthatják boltba, elküldhetik gyomlálni, szolgálni. És ha keres valamit, az a szülőké. Legalább meg szolgálja valamivel a szülői gondoskodást. Én már nem egy olyan gyereket ismertem, aki tizenkétéves korára kistestvérkéi gondját viselte.

És tiveletek hogy áll a dolog? Édesapát a munkahelyén talán nevetik:

– Kisasszonyt akar nevelni a lányából? No, azt a kis fizetést máshova is tehetné! – mondják róla.

Édesanya takarít, főz, mosogat, talán még különmunkát is vállal – csak az ő drága kislányuknak ne legyen gondja, csak nyugodtan járhasson iskolába. Pedig bizony elkelne a segítség, mert a jó édesanya szíve aranyból van, de a szervezete nincsen vasból.

De a szülők szeretnek titeket és iskolába küldenek. Ugye, hogy a szeretet küld iskolába? Különösen az internátusi bennlakóknak kell ezt érezniök. Nem akarok itt anyagiakról beszélni: de maga a hosszú távollét mennyire fáj az édes szülőnek. Neked is fáj, kislányom, elhiszem. De valld be őszintén: kevesebbet gondolsz szüleidre, mint ők terád. Önzetlen, áldozatra kész szeretet küldött téged ide, s az a jó szülő talán épp most ott van a templomban, lopva előveszi a kicsi fényképedet, imádkozik érted, hogy boldog legyen, hogy eredményes legyen az iskolaéved.

2. Itt is szeretet vár. A te tanáraid érted élnek. Más örömük, más sikerük, más dicsőségük nincs, csak a te fejlődésed, a te vidámságod, a te tudásod, a te gyarapodásod. Biztos láttátok a nyáron, hogy örül a gazda, mikor szép a termés. Hogy örül a méhészt, mikor telik a kaptár. A gazdasszony, mikor gyarapodnak a csirkéi. Ti is csak úgy nevettek örömtökben, mikor a szilvafa tele volt gyümölcssel. Épp így örülnek a tanáraitok, ha okosodtok, ügyesedtek. Csak egy a különbség. A gazda learatja a termést, a méhészt kiszedi, kipergeti a mézet, a gazdasszony levágja a csibéit, a kislány lerázza a szilvát: a ti szorgalmatok gyümölcse, édes méze, termése pedig örökre a tietek marad. A gazda szánt-vet, a méhészt, a kertész fárad, hogy neki legyen haszna, tanáraitok azért fáradnak, hogy nektek legyen hasznotok.

– Mit fáradnak olyan nagyon? Ne kérdezzenek annyit, ne adjanak szekundát, ne mosdassanak annyit szappan nélkül – morogja talán magában egyik-másik meg nem értett leány.

Ide figyelj, mesélek valamit! Egy nagy fatuskó szendergett valahol a pince mélyén. Egyszer csak mire ébred? Irgalmatlanul nyakoncsípi, megragadják, hurcolják. Azután egy izmos, erős ember nekitámad. Durva, hatalmas acélvéső csillog a kezében, üt vele a szegény fatuskóra, de kegyetlenül. Csak úgy repdesnek a szilánkok mindenfelé. Azután kisebb szerszámmal, reszelővel támad neki, csak nem hagy nyugtot.

– Jaj, te rossz ember, miért bántasz, mit vétettem ellened – így csikorgott a fatuskó, de hiába.

Egyszer csak az a keménykezű ember megelégedte a bántalmazást, abbahagyta a verést, szép talapzatra tette a tuskót – dehogy tuskót, mert gyönyörű szobor lett belőle. Látjátok, veletek is így tesz a szigorú tanár. Higgyétek el, az szeret legjobban. Neki is könnyebb lenne kényelmesen venni a dolgot. De nem akarja, hogy tuskók maradjatok.

3. Jöjj el Szentlélek Isten, szeretet Szentlelke! Ahol te jelen vagy, minden jól van, mert te mindent eligazítasz. Szárnyakat adsz a léleknek, hogy ne érezze a földi utak göröngyeit. Amit a te szellemedben, amit szeretetből teszünk, azt könnyen és jól tesszük.

A kisöcsétek sárosan, porosan jön haza, a lába össze-vissza van rugdalva, elszörnyűködtök, mikor látjátok – ő meg csak nevet. „Fociztam” – mondja. Nem fáj neki, nem bánja, mert *szeret* focizni. Egyik-másik lány órákig ül feszesen, peckesen a fodrásznál, azaz dehogy is ül, hanem a hajánál felakasztva lóg – mert szeret divatos lenni. Csak az iskolában kellene két óra hosszát mozdulatlanul ülni, a hajadnál odakötvél! Csak az iskolában rugdálnának úgy össze, mint az öcsédet a meccsen! Csak az iskolában huzigálnák ki egyenkint a szemöldököd szálait!

A Szentlélek Úristen ahhoz segít, hogy szeretettel gyere az iskolába, amint szeretettel küldenek és szeretettel várunk. Szeressétek a tudást, művelődést, szeressétek a rendet, fegyelmet, szeressétek a békét és egyetértést, és akkor könnyű lesz szorgalmasnak, rendesnek, barátságosnak, előzékenynek lennetek. Minden azon múlik, kedvvel látunk-e a munkához, vagy morcosan, mogorván.

Egy amerikai fiút (Mark Twain elbeszélése szerint) anyja megbüntetett. Nem mehetett játszani a többiekkel, hanem otthon kellett maradnia és kerítést festenie. Nagy szomorúan látott hozzá, lógott az orra. Amint ímmel-ámmal dolgozik, arra halad egy pajtása.

– Ni, mi az? Mázoló lettél? Gyere játszani, jobb lesz.

A fiú szégyellte a büntetést. Gondolt egyet, elbolondítja a barátját.

– Jobb ez, mint a játék. „Csuda klassz” dolog, nézd, milyen szép fehér lesz a kerítésem!

És addig dicsérte a munkáját, amíg a másik nem kérte:

– Hagyj engem is egy kicsit!

– Mit adsz érte, ha hagylak?

Hamar meglett az alku, egymásután jött a többi gyerek is, azok is fizettek, hogy dolgozhassanak. Befestették a kerítést, a mi kis haszontalanunk még nagy vagyont, megszámlálhatatlan sok golyót, de meg krajcárt és csokoládét is keresett a büntetésen – mert szívesen csinálta, legalább is úgy tett, mintha szívesen tenné, mintha szeretne festeni.

Ennyit nektek is szabad színlelni. Kezdjétek meg az iskolaévet szívesen, szeretettel – nemsokára úgy belejöttök, úgy megérezitek a komoly, Istenért végzett munka szépségét és értékét, hogy nem cserélnétek senkivel. És valóban csak az érdemli meg a szép „tanuló” elnevezést, aki szívesen, szeretettel tanul.

Befejezésül egy képet. Velencében látható Tiziano festménye: a Szent Szűzet szülei a jeruzsálemi templomba viszik. A Szűzanya legendás életrajzából való ez a jelenet: hétéves forma, ragyogó tekintetű, szépséges Máriácska megy fel a templom lépcsőjén, édes szülei lentről figyelik lépéseit, szemükkel követik, a magasban pedig már várják a főpapok a templom bejáratánál, előrehajolnak feléje, ő pedig megy, szeretettel megy, mint a Szentlélek jegyeséhez illik.

A Szentlélek, az isteni személyes szeretet kíséren, amint ő hozott ide.

Jézus iskolájában

Tantárgyak – figyelem – lecke

1. „Tanuljatok tőlem!” – szólít meg az isteni Mester. „Mindennap tanított a templomban” isteni Üdvözítőnk. (Lk 19,47) És most is tanít. Nem használ nekünk elemi, polgári, gimnázium, képző, ha nem járunk Jézus iskolájába.

Ez az iskola hívja már a kis óvodást is, de el nem engedi a kilencvenéves aggastyánt sem. Itt mindenki iskolaköteles, és a végén a halál: „az örök élet érettségije”. És ebbe az iskolába nem szeptembertől augusztusig, hétfőtől szombatig, nyolctól egyig járunk, hanem minden áldott napon ébredéstől elalvásig. Az osztálykönyv az örök élet nagy könyve, a nyilvános vizsga az utolsó ítélet. Aki jól tanult, drága jutalmat kap, aki elbukik, nincs számára ismétlés. De a szekundát ki lehet javítani, kitörli a bűnbánat radírja.

Ebben az iskolában a főtantárgy a szeretet. Legfontosabb jegy a magaviselet. De említsünk néhány melléktantárgyat is.

Kezdjük a nyelvtannal. Mi lehet az első főszabály? „Minden felesleges szóért számot fognak adni az utolsó ítéleten.” (Mt 12,36) Jaj, hányszor vétünk ez ellen a szabály ellen! Jaj, de nehéz egy nyelvtan ez! Hát a másik szabály? „Aki nyelvét őrzi, nagy veszedelemtől oltalmazza lelkét.” (Péld 21,23) És a harmadik: „Ha emberek, vagy akár angyalok nyelvén szólok, de szeretetem nincs, semmi vagyok.” (1Kor 13,1) Ennyi talán elég ma a nyelvtanból.

Hát a számtanból és mértanból mit tanuljunk? Azt, amit Zrínyi Miklós imádkozik:

...az én érdemem nálad annyit teszen,
Mennyi vizet kis fecske szájába veszen
az megmérhetetlen tengermélység ellen,
annyi én érdemem te kegyelmed ellen.
(Sz. V. II. 69. str.)

Még egy vigasztaló számtani ismeret: „Még hajatok számai is meg vannak számlálva”, egy sem görbül meg Atyátok tudta nélkül. (Lk 12,7)

S a növénytan? „Nézzétek a mezők liliomait: fényesebben vannak öltözve, mint Salamon király minden dicsőségében. És a ti Atyátok ruházza azokat.” (Lk 12,27)

Egy kis földrajzot: „Egekbe hogyha hágok, ott jelen vagy – Naptámadatnak szárnyára ha kapnék – Tenger legszélső nyugatán ha laknék, Oda se visz más, csak a te kezéd, És jobbod rólam el ott sem veszed.” (138. zsoltár)

Tanulunk Jézus iskolájában kémiát is, sőt annál is többet, alkímiát. A régi alkímisták az állították magukról, hogy ólmot, vasat, egyéb közönséges anyagokat arannyá tudnak változtatni. Krisztus Urunk valóban megtanít rá, hogy a mindennapi kötelességek szürke ólmát a jó szándék csodaszerével örök életre szóló arannyá, érdemmé változtassuk.

Rajzolásra is jut alkalom. Határozd el, hogy az idén megrajzolod Krisztus Urunk képét. Nem papírosra, még csak nem is selyemre, hanem mindennél drágább alapra: saját lelkedbe.

2. Jézus iskolájában is figyelni kell. Az isteni Mester nem kiáltoz, nem kényszerít erővel a figyelésre: csak nagyon csendesen szól a lelkedben. Halkan suttogja: Gyermekem, most adhatnál a tízóraidból, szólhatnál egy vigasztaló szót társadhoz, most figyelmesen ajánlkozhatnál, hogy a postára futsz apád helyett.

Aki a földi iskolában nem figyel, akinek máson jár az esze, az bizony hamar elégtelent kap. Aki pedig lelkében nem figyel állandóan Jézusra, az hamar bűnbe esik.

– Hogy mondhattam azt a csúnya szót? Hogy feleselhettem anyámmal? Hogy nem végeztem el a kötelességemet? – kérdezi a bűnbeesett gyermek önmagától.

– Mert nem figyeltél Jézusra! – feleli őrzőangyalod.

A rossz tanuló a padon mászó legyet nézi, azért nem figyel tanárára, a bűnös lélek az apró-cseprő földi dolgokat nézi, az ő kicsi kedvteléseire figyel, nem pedig az isteni Üdvözítőre, így azután elbukik. Ugye, ti mindig figyelni fogtok Jézus iskolájában?

3. És ha figyelték rá, Ő minden napot széppé és érdekessé tesz. – Láttatok-e már színezőkönyvet? Kis rajzok vannak benne és minden kis rajzot külön-külön ki lehet színezni. – Így fogjátok ti is az élet könyvének egy-egy lapját naponta kiszínezni. Napi jócselekedet! Napi önmegtágadás! Napi kötelességteljesítés! Reggeli, esti imádság! Szentséglátogatás! Esti lelkiismeretvizsgálás! Ezek a képeskönyv ábrái, ezeket kell lelketek gazdagságával, buzgóságával kiszíneznetek, ez a leckétek.

Itt nincs olyan nehéz lecke, amit ne tudnál megcsinálni. A jó Isten lehetetlent sohasem kíván. Sőt, az Úr Jézus maga segít, hogy a leckét elkészíthessük.

De ezt a leckét más nem végezheti el helyetted. A számtant megfejtheti más, a kézimunkát elvégezheti más. De jó nem lehet helyetted más, ahogy az ebédet sem eheti meg helyetted más.

Kislányok gyakran ahhoz a kifogáshoz nyúlnak:

– Ennek a tanáromnak a tárgyát nem tanulom meg, őneki nem tanulok!

Nem szép beszéd, nincs igazuk. Mert hiszen magatoknak tanultok elsősorban, nem másnak. De ugye, senki sem merné azt mondani, hogy: „én az Úr Jézusnak nem végzem el a leckémet!” Aki annyira szeretett minket, annyit szenvedett értünk, annyit elviselt miattunk, annak a leckéjét elkészítjük, azért mindent megteszünk.

Jézusért pontosan felkelek – ezt Ő adta leckére. Érte rendben tartom a holmimat. Érte hallgatok, mikor fecsegni volna kedvem, érte tanulok, mikor inkább a hajasbabával volna játszhatnék! Jézus adta fel ezt a leckét – meg kell csinálni!

Ki volt a legjobb tanuló Jézus Szíve iskolájában? A Szűzanya. Ezt a legjobb tanulót akarom követni, Őt akarom utánozni. Őt, aki a Szentírás szavai szerint az Úr Jézus minden dolgát „lelkében őrizte”. (Lk 2,51)

Hát a jeles tanulók, a vastagbetűsök kik? A szentek. Köztük van az én védőszentem is. Hozzájuk fordulok, reájuk tekintek: akkor én is boldogulok Jézus iskolájában.

A növekedés törvénye

Öröm – fájdalom – feltétel: az alázatosság

1. Az Úr Jézus milyen örömmel beszél a mustármagról, amely minden magnál kisebb, de ha megnő, az égi madarak bújnak meg ágai alatt. (Mk 4,31) De nemcsak gyönyörködött a növekvésben, hanem maga is növekedni akart: emberi természete szerint, testben, bölcsességben és kedvességben Istennél és az embereknél.

Miért akart Jézus növekedni? Hogy mi is növekedjünk.

Ha nagyszülőd vagy más rokonod rég nem látott, s egyszer csak elébe toppansz, akkor felkiált örömeiben:

– Hogy megnőtt ez a gyerek, Isten áldja meg! Mikor előveszed a tavalyi ruhát és kiderül, hogy már kicsi, édesanyád csóválja a fejét, de azért titokban örül, bár ennyivel is több a gondja, mert ez a természet rendje. Amelyik gyerek egészséges, annak nőnie kell.

Isten előtt a felnőtt is gyerek. A növekvés törvénye minden emberre áll. A test ugyan bizonyos ponton megáll, de a léleknek növekednie kell mindhalálig. És ha nem növekszik, akkor baj van, akkor betegség pusztít, a lelki élet betegsége, a bűn. Aki jobba nem lesz, rosszabbá válik.

Mit szólnál hozzá, ha elemi iskolás korodbeli cipőben, köténykében kellene járnod?

– Kinőttem már abból.

Látod, így van az erénnyel is. A nagylánynak már nem elegendő a kislány erénye. A kis csecsemőre mikor mondjuk, hogy jó baba? Ha szépen alszik, szépen táplálkozik. De elég jószág ez a polgáristának, a képzősnek?

A naplóírásnak sok hátránya mellett van azért előnye is. Egy-két év múlva előveheted naplódát, és elgondolkozhatol:

– Most is ilyen sértődős, most is ilyen hiú, most is ilyen szeretetlen vagyok-e még?

Ha javultál, rendben van. De ha nem javultál, sőt talán azt kell mondanod:

– Hová lett a tavalyi hó? Hová lett az eszményi lelkiület, hová lett az alázatosság, a tisztelet a szülők, tanárok irányában?

Jaj de szomorú, ha csak külsőségekben növekedtünk, lélekben pedig visszaestünk!

A „fényes kapuban”, a török szultán udvarában különös torz kis törpéknek volt szabad ki-bejárásuk. Nehezen vánszorogtak, kicsi testük alig bírta súlyos, nagy fejüket, de a szultán és a basák jól mulattak rajtuk. Ezek a törpék rabszolgák voltak, szívtelen emberek szándékosan nyomorították el őket. Szegény kis rabszolgagyerekeket nagy cserepekbe dugták, szorították, a cserép szorította őket, nem engedte testüket kifejlődni. Tízből kilenc elpusztult, de a megmaradó tizedikért nagy árat fizettek az urak, megvették udvari törpének. Így mondják el a történetírók.

Kegyetlen bánásmód! De hányan bánnak ilyen kegyetlenül önmagukkal, szorítják lelküket mindenféle szűk abroncsokba! Lelki törpékké válnak. Megelégednek a kisgyerek erényeivel és nem tanulják meg a nagylány, a felnőtt erényeit. A kisgyermeknek elég, hacsak engedelmes, a nagynak már önállónak, találékonynak is kell lennie a jóban, intés, figyelmeztetés, még jópélda nélkül is ki kell tartania a megismert igazság mellett. A kisgyermektől elég, ha kerüli a rossz társaságot: a nagynak meg kell szentelnie környezetét. A kisgyermek máról-holnapra él és gondolkodik: a nagynak hivatása felől kell gondolkodnia és arra előre is készülnie.

Figyeljete, mit mond Szent Pál apostol: „Míg gyermek voltam, úgy beszéltem, mint gyermek, úgy éreztem, mint gyermek, úgy gondolkoztam, mint gyermek: de mikor felnőttem, felhagytam a gyermekes dolgokkal.” (1Kor 13,11)

Ne értsetek rosszul! Nem a gyermeki ártatlanság, tisztalelkűség, szelídség ellen szólok! Hanem arról, hogy a gyermek aránylag könnyű erényei mellé meg kell lassanként szerezni a felnőttek sokszor bizony nehéz erényeit is.

A görög monda beszél egy igen erős férfiről, aki a mai sportoló világnak is becsületére válhatnék. Legénykorában egy kis bocikát kapott szüleitől. Meg akart erősödni, hát elhatározott valami nagyot. Ezt a kis borjút a vállára veszi és felviszi a közeli magas hegyre. Meg is tette. De nemcsak egy nap, hanem mindennap. Sőt, így tett éveken át. A kis boci megnőtt, bikává: a legény pedig bikaerős, bikánál is erősebb emberré. Látjátok, az élet is így állít mindennap nagyobb feladatok elé. A kisgyermeknek könnyű alázatosnak, türelmesnek lennie: de erényeiben napról-napra növekednie kell, mert feladata is napról-napra növekszik.

2. A növekedésnek nemcsak öröme, hanem fájdalma is van. A kisgyermek azt sóhajtja: Jaj, csak felnőtt lehetnék. Az idősebb ember meg búsan így szól: Csak újra gyermek lehetnék! Amíg a kis facsemetét védve veszik körül a százados tölgyek, addig csak igyekszik felfelé nőni, ki a szabad ég alá – de ha maga is megnőtt, ha már kimered az erdő fái közül, akkor érzi a viharok dühét, akkor retteg a magasba csapó villámtól.

Ti is érezni fogjátok a növekedés fájdalmait. Vannak növekvési fájdalmak a testi életben – a doktor bácsi csak mosolyog rajtuk, s azt mondja nyugodtan: ennek így kell lennie, ezen keresztül kell esni. És vannak növési fájdalmak a lelki életben is.

A szentek életében sokat olvasunk ilyen növési fájdalmakról. Mikor csalódnak – nem az eszményekben, hanem az embereken, és különösen önmagukban. Mikor ráébrednek, hogy amit buzgóságnak vélték magukban, az érvényesülési vágy volt, – amit isteni sugallatnak, az önfejűség volt igazában – ha ráébrednek, hogy a gonoszlélek hányszor ölti fel a világosság

angyalának mezét. (2Kor 11,14) Hányszor jár báránybőrben farkas! (Mt 7,15) Hányszor szedi rá még a választottakat is! (Mk 13,22)

Vannak leányok, akik szinte kedélybeteggé lesznek, hogy fel kell már nőniök. Sajnálják a gyermeki gondtalanságot. Azt hiszik, nem fér össze a lelki ártatlanság a felnőtt világos látásával. Meneküljön az ilyen a Boldogságos Szűzanyához: felelőségben, tudásban, anyaságban felnőttébb a felnőtténél, hiszen Isten Anyja: ártatlanságában hófehérebb a hónál.

A bűnről tudni nemcsak hogy nem bűn, hanem még kötelesség is lehet. A jó hadvezér is tudja, hol van az ellenség, az orvos is tud a betegségről, a hajókapitány is tud a zátonyokról.

A növekedés fájdalmai és szenvedései nélkül nem érjük el célunkat, nem jutunk el a krisztusi teljes életre. Aki nem szenved végig ezeket a fájdalmakat a földön, majd kiállja a tisztítóhelyen. Beteg lélek, bűnös lélek az, amely a felnőtt gondjai és felelősége előtt örökké csak ki akar térni.

3. Azt szokták mondani: Nem nőnek a fák az égig! Hát a fák nem – de a lelkek igen. Mikor nőhet magasra a fa? Ha mélyen lebecsátja gyökérzetét a tápláló anyaföldbe. Mikor nőhet égig a lélek? Ha mélyen megalázkodik. Csak az alázatos lélek növekedhetik.

Mindenkitől akarok tanulni. Nemcsak feletteseimtől. Társaimtól is. Még a kisebbektől is. Mindenkitől elfogadom a figyelmeztetést, a rendreutasítást. A hatalmas tölgy rá van utalva vékony kicsi hajszálygyökerére. Ha a hajszálygyökeret elvágják, a tölgy elsorvad. Hátha az én alkalmatlankodó kicsi húgom, szinte gorombán szokimondó társam az a hajszálygyökér, amelyből lelkem a növekvés tápláló anyagait meríti.

A nagy genfi püspöknek, Szalézi Szent Ferencnek egy dologgal lehetett a kedvében járni; ha állítólagos hibáit mondták a szemébe. Aki dicsér, csak árt a lelki fejlődésnek, de aki hibáimra mutat rá, az segít a növekedésre, annak hálával tartozom – így gondolkodott az alázatos Szent.

Legyetek nagyon alázatosak, hogy növekedhessetek. Hogy elmondhassátok Szűzanyánkkal: Magasztalja lelkem az Urat... mert szolgálójának alázatosságát tekintetbe vette... a gögösöket megalázta és felmagasztalta az alázatosakat!

Az őrzőangyal

Hála – utánzás

1. Hiszünk-e a lélek hatalmában? Tudjuk-e, hogy a lélek több, mint a test? S a tiszta szellem több, mint a földhözragadt, anyaghoz kötött emberi lélek?

Hisszük és megdöbbenünk, ha megértjük. Megdöbbenünk arra a gondolatra, hogy egy nálunk sokkal magasabbrendű, nemesebb, erőteljesebb szellem, angyal vigyázza minden lépésünket, óvja életünket.

Keressük a legnagyobb zsenialitást, a legtündöklőbb szellemi fényt az emberiség történetében. Megtaláljuk Aquinói Szent Tamás személyében. Hatszáz év óta az ő asztalának morzsáiból él a keresztény hittudomány. És milyen dicsérő jelzővel illetjük ezt a legnagyobb egyháztanítót? „Doctor Angelicus” – angyali tanító.

Keressük a legforróbb szeretetet, amely csak e hideg földön lángolt. Megtaláljuk Assisiben, a csodálatos Szent Ferencnél. És milyen névvel illetjük? Angyali, Szeráfi Szent Ferenc!

Így beszélnek már a szentírási szereplők is. Mikor Dávid királynak nagyon szépet akar mondani a Thékua városába való asszony, így szól hozzá: „Királyom, te olyan bölcs vagy, mint Isten angyala.” (2Kir 14,20) Egyes bölcselők, túlzottan, még tovább mentek. A mennyei boldogságot is az angyalok látásába helyezték. Ennek a különös véleménynek nyoma megvan a dél-francia szerelmi költészetben, mikor a kedves olyan, mint egy angyal. – És ki felejtene el Beethoven csodálatos operájában, a Fidelióban Florestan felkiáltását, aki csodálatos, önfeláldozó, jóságos feleségének, Leonórának nem tud szebbet mondani, mint ezt:

– Leonóra, te angyal, ó angyal Leonóra!

Az emberi zsenialitás legmagasabb foka, a szívjóság legforróbb áradása sejteti meg velünk, mi is az az angyal. Prohászka így ír róluk: „Gyönyörű, kedves, hatalmas élet ez! Felszabadult élet, mely csupa intelligencia, csupa fény, csupa erő!... Mikor a Szentírás szemünk elé akarja állítani, hogy mi az igazi szép és ragyogó, az angyalokat mutatja meg nekünk.” (Ö. M. 17,271)

S ez a csodálatos lény minket szolgál! Reánk vigyáz! Nem jutalomért: hiszen már az örök boldogságban van, onnan többé ki nem eshetik. Nem tettvágyból és unalomból: hiszen Istenben és Istennek él, mennyei fényességben! Csak leereszkedő, önzetlen, kegyes szeretetből. Láthatatlanul, legtöbbször köszönet és hála nélkül. Elszorulhat a szívünk, szegyenkezhetünk: az őrzőangyal mindig ránk gondol és mi milyen keveset gondolunk őrá! Egyedül Isten tudja, hányszor voltunk már életveszedelemben és az angyal mentett meg.

2. Követhetjük-e az őrzőangyalok példáját? Lehetünk-e testvéreink angyalai?

a) Betegek angyalai. Az ég angyalai leszállnak a siralomvölgyébe, hogy minket, nyomorult bűnösöket szolgáljanak. Mi le tudunk-e szállni vidám egészségünk, gondtalan életünk egéből, hogy beteg, öreg, tehetetlen rokonoknak, idős, szegény nénikéknek, nagyszülőknek segítségére legyünk? Fel tudunk-e áldozni egy-egy negyedórát szabadidőnkéből, felolvasni egy keveset a fájósszemű, elhomályosodó szembogarú öregeknek? Tudunk-e takarítani, rendezkedni a betegszobában, hogy méltóan hívhassuk oda az Úr szolgáját a Legszentebbel?

Egy-egy faluban egyszerű, szegény parasztleánykák valóságos őrangyalai a betegeknek. Minden házat ismernek, mindenhová eltalálnak, tudják, hová kell anyagi, hová kell lelki segítség, és bár maguknak semmijük sincs, mégis megtalálják, megszerzik mások számára.

b) Angyalai vagyunk-e a kisebbeknek? Szívesen vagyunk-e közöttük? Készülünk-e így is az édesanya, a tanítónő, az irgalmas nővér szent hivatására? Megvédjük-e őket a rossz példától, a mételeytől, a lelki fertőzéstől? Adunk-e a kezükbe szentképet, jó olvasmányt? Beszélünk-e velük a jó Istenről? Hintjük-e a jó magot jártunkban-keltünkben? A szív bőségéből szól a száj. Ha szívünkben az Isten, könnyű lesz sokszor és természetesen, kedvesen beszélni róla.

c) Angyalai vagyunk-e a szegényebbeknek? Tudunk-e gyöngéd szívvel, megalázás nélkül segíteni? Tudunk-e legalább tanácsot adni, ha már kalácsot nem is adhatunk? Iparkodunk-e munkát, elhelyezkedést szerezni családapáknak, özvegyasszonyoknak?

d) Angyalai vagyunk-e szomorúaknak, gyászolóknak, üldözötteknek? A részvétlátogatás csak társadalmi, gépies aktus-e számunkra, vagy értelmet adunk-e neki cselekvő szeretetünkkel, gyengéd tapintatunkkal?

e) Angyalai vagyunk-e tudatlanoknak? Felvilágosítással, magyarázattal, útbaigazítással szolgálunk-e nekik? És főképp, angyalai vagyunk-e a bűnösöknek, tévelygőknek? Őrzőangyalunk nem hagy el, ha bűnbe estünk. Segít felkelni, igyekszik bánatra indítani. Tehetetlen haraggal, keserőséggel nézzük-e a bűnt, vagy a szeretet diadalmas erejével próbálunk ellene tenni? Megfogadjuk-e az Apostol tanácsát: „Ne engedd, hogy legyőzzön a rossz, hanem győzd le a rosszaságot jósággal!” (Róm 12,21)

Jóságos őrzőangyalom, nem tudom neked visszafizetni védelmedet, kegyességedet. De akin én segíteni tudok, szentül fogadom, azon akarok is segíteni. Én is, mint Szent Jób, úgy akarok a földön járni, hogy halálom óráján mondhassam magamról: „Velem volt az Isten... A haldokló áldása szállott rám, megvigasztaltam az özvegy szívét. Szeme lettem a vaknak, lába a sántának, atyja voltam a szegénynek, s ügyére gondot viseltem.” (Jób 29,13)

Magyarok Nagyasszonya

Magyarok Nagyasszonyát szeretném piros-fehér-zöld színű csokorral látni. Piros rózsát adnék neki fehér liliummal, örökzöld borostyánnal egybefűzve.

1. A piros rózsza áldozatos szeretetet jelent. Katolikusnak lenni annyi, mint Krisztus szeretetében élni, Krisztus szeretete pedig elvisz a Kálvária alá, mint elvitte a hétfájdalmú Szűzanyát. Az első magyar költemény Szűz Mária siralma: „Világnak világa, virágnak virága, keserűen kínszól, vasszegekkel veretel”... és a Fájdalmas Anya végigkíséri a magyar történelmet.

Aki nem képes a vértanúi lelkületre, aki nem tud szeretetből áldozatot hozni, az nem is igazi leánya a Magyarok Nagyasszonyának. A piros rózsák Szent Erzsébeté az igazi magyar nagyasszony. Ura a pogány ellen vonul és hadban leli halálát: hány magyar asszony vesztette el urát a sokféle pogány elleni harcokban, nevelte fel kezemunkájából maga gyermekeit, mint Szent Erzsébet, mikor mosni járt kiüzetése után. És ki tartotta bennük a lelket, ki erősítette őket? A Vértanúk Királynője, a Fájdalmas Anya.

Ki segített az Árpádház utolsó aranyágacsájának, III. Endre leányának, az ifjabb Erzsébetnek, elviselni a számkivetés keserűségét? Fényes házasságot, jogaiba visszahelyezést ígértek neki. De ő inkább a kolostori életet választotta, nem akarta újabb viszálykodásba keverni a sokat vérzett hazát.

A szeretet és áldozat piros rózsáját ma is szedhetitek, ha tövisét el bírjátok viselni. Szedi is minden magyar asszony, aki nehéz anyagi viszonyok közt is becsületesen neveli gyermekeit. Szedi az a magyar leány, aki háromszor annyit tanul, mint szerencsésebb külföldi kollégája; mert nekünk háromszor annyit kell tudnunk, nyelveket, történelmet, gyakorlati ügyességeket, hogy megélhessünk, minket nem szolgál ki a félvilág, mi „egyedül vagyunk”, amint Széchenyi mondja.

2. A fehér liliom is ott díszlik Nagyasszonyunk előtt. Első szentünk a liliomos Imre. Az ártatlan Boldog Margit emlékét nem törlik el a Szigetről a vacsorázó- és mulatóhelyek.

1717 januárjában Lady Wortley, az angol követ felesége azt írja haza, hogy a magyar nők igen illedelmesen öltözködnek. (Erdélyi, Magy. Tört. II. 286.) Ma is írhatná? Sajnos, azóta sok rossz példát vettünk, sok helyen árnyék vetődik a hófehérre.

Ha a mezőn jártok, a déli verőfényben nem nagyon tűnik szemetekbe a fehér virág. A sok tarka szín elnyomja. De menjetek ki ismét alkonyat felé. A tarka színek fáradtak, fakóvá lettek. A fehér virágok pedig csodálatosan ragyognak. Kis fénypontok az alkonyatban. Gondoljatok erre. Az alkony hamarabb jön, mint várjátok. A kiáltó, rikoltó színeknek akkor nem lesz haszna. A tiszta fehér marad csak szép, jól áll ifjúnak és öregnek.

A bizánci császári udvarban két hatalmas párt küzdött egymással: a zöldek és a kékek. Feslett életű, kegyetlen, bűnös emberek voltak a vezetők. Mikor az ifjú Belizár, a későbbi nagy hadvezér Bizánca ért, megkérdezték, melyik párthoz tartozik, a kékekhez vagy a zöldekhez.

– Egyikhez sem, – felelte – hanem a fehérekhez.

És eljött az idő, mikor ő törte meg ezeknek a bűnös pártoknak a hatalmát. Ti is a fehérekhez tartoztatok, ha látszólag az egész világ másképp is gondolkodik és érez. Nektek nem szabad szépséges mozikirálynők után mennetek. Nagyobb királynőtök van!

3. Az örökzöld borostyán az Istenbe vetett törhetetlen bizalmat, a reményt ábrázolja. Ha valakinek, hát nekünk van erre szükségünk. Hány keserves telet ért ez a haza! Hány pogány áradat tiport rajta! Török lába nyomán fű többé nem terem! És mégis élünk.

Bruce Róbert skót királyt ellenségei nyolcszor üzték ki országából. Utolsó menekülésekor sziklabarlangba rejtőzködött. Ott várta az éjszakát, mikor bátorságosabban kutathatott hívei után. A barlang egy sarkában pókhálót látott. Kardjával odasuhintott, leseperte a hálót. Kisvártatva ismét ott függ. Újra lesodorja. Másodszor, harmadszor... nyolcadszor is. És mikor a pók újra megépíti, Róbert király így szól: „Én sem hagyom alább, mint ez a kis féreg. Nyolcszor kárbavesztett az erőlködésem: megpróbálom kilencedszer is.” Úgy is tett. Felszabadította, megvédte, megerősítette országát és hosszú ideig háborítatlanul uralkodott még.

Te is rakd szent türelmed és bizalmod örökzöld borostyánját a Szűzanya lábához. Lelki életedben: Ha megcsúsznál, elkedvetlenedtél, kihúltél: kezd újra új buzgósággal. Terveid nem sikerültek, jóakarodat félreértették, buzgóságodat kinevették? Míg e földön élsz, mindig küzdened kell. Itt a földön sohasem láthatod meg munkád végső eredményét. Mit ért meg a Szűzanya? Fia kínhalálát a vértanúk százainak szenvedését. Mégis bízott, még a kereszttel is. Fordulj hozzá, kemény és küzdelmes magyar sorsodat köszönd meg neki. Aki vele küzd és szenved, az dicsőül meg.

Krisztus Király zászlaja

Hűség – előre – hódítás

Loyolai Szent Ignác, a vérbeli lovag két zászlóra mutat, amelyek között választanunk kell. Babilon nagy mezején a Sátán kincset, élvezetet, méltóságot ígér: Jeruzsálem táján pedig Krisztus Urunk állította fel zászlaját. „Utánam jöjjetek, mondja, nálam biztos a diadal, senki többet nem fárad, senki többet nem szenved, mint én, a vezér.” Mi Krisztus zászlaját választjuk, Krisztus Király zászlajának esküdtünk hűséget. Méltó követői vagyunk-e?

1. Krisztus zászlaja alatt első kötelességünk a hűség! Hányan fogadták meg – mennyien tagadták meg! Az árulásoknak, Krisztus elhagyásának milyen szomorú példáival szolgál az evangélium és egyháztörténet. Júdás árulásától Péter tagadásáig az arianizmustól a mai társadalmi és közhatalmi eretnokségekig, az elsőktől, akik beiratták nevüket az isteneknek áldozók közé a mai köpenyforgatókig, az árulásnak minden fajtát megtaláljuk. Hányszor sóhajtott Krisztus Urunk Dávid királlyal: „Aki kenyeremet ette, az tört ellenem.” (Zsolt 40) „Akinek a mártott kenyeret adom, az árul el engem.” Krisztus minket mártott kenyerével, Oltáriszentségével táplált – és mégis ott a veszedelem, ott a kísértés, hogy árulói lehetünk.

A hűtlenség kicsiben kezdődik. Egy-egy szóval, könnyelmű kijelentéssel. „Nem kell mindent olyan szigorúan venni.” „Kicsire nem nézünk.” „Ez csak egyházi parancs.”

A könnyelmű kijelentés lassan gyökeret ver a szívünkben, meggyőződéssé válik: észre sem vesszük, és már távol vagyunk Krisztustól, mint a csónakos, akit a víz árama messze vitt a révtől, míg álmodozott.

Jaj annak, aki a bocsánatos bűnnel nem törődik. Ismertem valakit, aki sok jót tett, mindenki derék embernek ismerte, míg egyszer csak Isten és ember előtt szörnyű bűn derült ki róla. Igen – mondotta ekkor egy kollégája: évekkor ezelőtt, emlékszem azt mondta valamire: „Ó, ez semmi, ez csak bocsánatos bűn.” Az árulás kicsiben kezdődik. Júdás is először csak garasokat kölcsönzött ki az apostolok közös erszényéből. Eleinte talán még vissza is akarta adni. És hová jutott... Csak a kisujját nyújtsa az ördögnek az ember, az ördög majd igyekszik, hogy elkapja egészen.

A Thetis tengeralattjárón egy kis csavar meglazult: és száz ember halálát követelte. Elég lelkünkben egy tudatos hűtlenség s a lelki halál martaléka leszünk. És szentek csak azok lesznek, akik soha semmit meg nem tagadnak az Úr Jézustól, mint a liziói „kis virág”. Akik megfogadják, hogy mindig a jobbat fogják választani, mint Avellino András. A foltos, a hiányos, a változékony hűség nem hűség.

2. Éppen ezért, Krisztus zászlaja alatt nincs megállás. Itt mindig „Előre!” a jelszó.

Minden óra közelebb visz a sírhoz? Nem, nem a sírhoz, hanem Krisztushoz. Minden lépés közelebb visz az ítélethez? Nemcsak az ítélethez, hanem az Istenhez is. Találkoznod kell vele. S minél közelebb ez a találkozás, annál inkább fogod érezni, hogy ide üres kézzel nem mehetsz. Nem jó üres kézzel a király elé lépni – mondja a keleti közmondás. Előre hát, Isten felé, előre, nemcsak korban és időben, előre erényben és szeretetben!

Hallottál a szabadesés törvényéről? A szabadon eső tárgy sebessége mindig növekszik, minél nagyobb utat tett meg, hatványozottan nagyobb a sebesség. A lélek szabadesésben van Isten felé. Minél közelebb ér céljához, annál inkább növekszik lendülete. A te lelked is szabadesésben van-e? Vagy a surlódások, apró kedvetlenségek, ellenkezések kislelkűség és kényelemszeretet lefékeznek, megtörik lendületedet?

Előre! „Aki kezét az eke szarvára tette és hátranéz, nem alkalmas az Isten országára.” (Lk 9,62) Mindenben a világon lehet túlozni, csak egyben nem: Isten szeretetében. Ennek csak egy mértéke van: hogy ti. mérték nélkül szeressünk. (Szent Ágoston)

3. És aki előretör, az hódít. Krisztus királyságának hódításokra van szüksége. Tűz-e az, ami nem éget maga körül? Napsugár-e, ami nem melegít? Víz-e, ami nem tisztít? Erő-e az, ami nem mozgat? Nem. És nem is krisztusi lélek, amely nem éget, nem tüzel, nem tisztít, nem mozgat, nem ment lelkeket. Az egri asszonyok hadbaszálltak a pogányok ellen – minden Krisztushoz hű léleknek harcra kell szállnia a pogányság ellen.

Gyalázatos vitéz volna, aki önmagának hódítana és nem királyának. A királytól kapott fegyverzetet, az mentette meg életét, s ő ezt nem a királyért használná fel! Épp ilyen gyalázatos volna az a leány is, aki önző módon magának akarna szíveket hódítani, csodálatot, vonzalmat ébresztetni s nem akarná Krisztus országát terjesztetni. „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát – a többi mind hozzáadatik nektek.” (Mt 6,33) Legyetek hódítók és diadalmasak: de ne a saját zászlókat, hanem Krisztusét szúrjátok le, ahol uralomra jutottatok. Ha nem bírtok szíveket megnyerni Krisztusnak, hogy fogjátok urakat, gyermekeiteket üdvözíteni? Pedig ez a keresztény asszony legfőbb kötelessége, ez életének koronája. Mint a csodálatos Szent Monika oly finoman megérezte, mikor utoljára beszélgetett fiával, Ágostonnal az ostiai tengerparton: „Mi dolgom van már itt? Uram Krisztus békéjében távozott, téged, Ágoston fiam, már keresztény katolikusnak, s hogy még boldogabb legyek, Isten szolgájának látlak, mi kell még nekem?”

Hány szerencsétlen leány hódít, de az ördögnek. Örületbe, bűnbe kergeti csodálóját, mint a szirének bűbajos énekükkel zátonyra csalták a szerencsétlen hajóst. Régi ballada beszél a Belle Dame sans Merci-ről, a kegyetlen szépségű hölgyről, aki halálba küldte kérésit.

Milyen más a mi eszményünk, mennyire másképp tanít minket a Szűzanya! „Ó, lelkek édes vadász, – fordul hozzá Szent Bonaventura – mily sok lelket elragadtál már a pokoli oroszán elől! Hogy aggódsz a haldoklók lelkéért! Hogy keresed az emberi szíveket, pedig a menny már tele van dicsőségeddel! Csak az hallgasson a te nagy dicsőségedről, aki szükségében hozzád kiáltott és megvetted kérelmét!”

Hűségesen előre, hódítani, lelkeket menteni Krisztusnak: ez legyen célunk, ez legyen jelszavunk, így járunk Krisztus Király és Szent Anyja kedvében.

Súgás

Iskolában – erkölcsi életben

Szabad-e súgni? Nem felelek rá, mert ez kényes kérdés. Olyan, mint a farizeusoké volt: „Szabad-e adót fizetni a császárnak?” Üdvözítőnk azt felelte: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami Istené!” A súgás is ilyen. Adjátok meg az igazi segítő szeretetet egymásnak s az engedelmisséget vezetőiteknek.

1. A segítő szeretetnek sok útja-módja van. Lehet a fuldoklónak kötelet hajítani vagy akár utána ugrani a vízbe – de többet ér, ha korlátot emelünk a víz partjára. Lehet a himlőbeteg mellett órákon át virrasztani, fájó sebeit gyógyító kenőccsel orvosolni – de jobb, ha előre beoltjuk himlő ellen. A súgás közönséges, szokásos formájában legfeljebb csak eső után

köpönyeg, elkésett orvosság. Olyan súpásra szeretnék megtanítani, amelyik megelőzi a bajt. Ne a feleléskor súpjatok, hanem előtte. És mit? Azt súpjátok szomszédotoknak, kollégátoknak:

– Margitkám, te olyan tehetséges vagy – nem tudnál te többet elérni a tanulásban?

Vagy ezt:

– Ugye, már ma megírod a számtant, hiszen holnap kirándulunk.

Látod, mennyire szabad, mennyire kívánatos a súpás. És ha te igazán társad iránt érzett szeretetből súpasz, akkor így fogsz súpni, mert az ilyen támogatás válik neki igazán hasznára. Mit akar a te szereteted? Bajtól menteni. S azt hiszed, kimented a bajból, ha tudatlanságát palástolod? Nem. De ha szelíden, kedvesen, szerényen ráveszed őt a jó munkára, akkor talán egész életére megsegíted.

A találékony szeretet sok módot lel meg. Nem fölényeskedve adja a jótanácsot, nem lefelé beszél társához. Hallottam egy lányról, aki nagylelkű, eszes, de felületes és hanyag társát szent csellel bírta munkára.

– Olyan nehéz nekem ez a számtan – mondotta. – Nem magyaráznád el egy kicsit?

– Add csak ide, egy-kettő megmutatom – felelt Szeleske kisasszony.

De bizony nem igazodott ki – hogy is igazodott volna, mikor se nem figyelt, se nem tanult.

– No bocsáss meg, szakította félbe a döcögő magyarázatot, most nem érek rá tovább, de majd holnap folytatom. Ugye, még nem lesz késő?

– Ó, nem, kedves Szeleském, köszönöm, hogy ilyen jó vagy.

És Szeleske otthon kiásta a csatabárdot, megvívott a hétfejű sárkánnyal, másnapra értett mindent, elmagyarázott mindent Ügyeskének, aki ámulva, örömmel hallgatta. Látjátok, ez többet ér a súpásnál.

2. De lehet ám olyasmiben is súpni, ami nem iskolai ügy. Lehet súpni észrevétlenül, ügyesen lendíteni és mozgatni minden erény tekintetében. Lehet súpni megbocsátást: Mancika meghívja Ilonkát uzsonnára, és Ilonka, mintha mit sem sejtene Mancika és Klári „örök haragjáról”, vígan csicsergi:

– Jaj de jó, ugye Klári is ott lesz, úgy szeretek vele lenni!

És ha elég ügyesen teszi, kibékülést, megbocsátást súpott. Vagy ha odahaza az ebédnél csendesen azt mondja:

– Édesapa, azt hallottam, hogy az Alfa-gyár tisztviselői lelkigyakorlaton vettek részt.

Nálatok nem lesz ilyesmi?

Hitvalló buzgóságot súpott!

Hát mikor édesanyád szomorkodik – nem tud nektek minden szükségeset megadni, gondokkal gyötri magát: s az ő kedves kicsi lánya vidám képet fest neki a szebb jövőről.

– Ne búsuljon, édesanyám, amíg engem lát, mert én soha el nem hagyom, én pedig tudom, hogy megsegít a jó Isten. – Súpott, igen súpott az édesanyának keresztény reményt, bizalmat, megnyugvást Isten szent akaratában!

Persze, a súpó jót súpjon. Kisebbség baj a hallgatás, mint a félrevezető beszéd. Rosszat úgyis súp eleget a gonosz szellem, a test, a világ: nem kell még megtézni. Okosat is súpjunk. Másképp nem fog senki ránk hallgatni. A súpás halk legyen: ne akaratosan, erőszakosan álljunk elő a nézetünkkel, ne személyes diadalt keressünk. És ahogyan a súpó nem jelentkezik felelés után az egyesért, úgy mi se pályázzunk elismerésre, ha tervünk sikerül, ha valakivel jót tudtunk tenni.

Most pedig gondoljunk a kedves régi mesére, mindnyájan ismerjük. Szél úrfi vagy az öreg Nap veszi-e le a vándorról a kabátot? Szél úrfi zúg, dohog, támad, gorombáskodik – a vándor csak annál szorosabban burkolózik köpenyébe. A Nap nem tesz egyebet, csöndesen és szelíden árasztja jóságos meleg sugarait – és egy-kettőre leveszi a vándor köpenyét.

Azt mondod, hogy rád úgysem hallgat senki, hogyan vinnél hát mást a jóra? Vajon nem vagy-e talán heves, erőszakos Szél kisasszony? Nem azért gombolódnak be előled az emberek?

Tanulj meg mosolyogni, vigasztalni, erőt, életet szórni magad körül – s mint a világ a nap körül, úgy fognak ismerőseid te körülötted forogni.

A „drukk”

Egy társaságban azzal szórakoztak, hogy sorra virágokhoz, növényekhez hasonlították egymást. Az egyiket elnevezték csalánnak csípős mondásaiért, a másikat mimózának érzékenységeért, a harmadikat örökzöldnek hűségéért. És ti köztetek miből van a legtöbb? Talán éppen a rezgő nyárfából.

Rossz nézni azokat a sápadt arcú, verejtékező homlokú, idegesen motollázó kezű gyerekeket a számtan óra vagy német óra előtti tízpercben. Nem vághatnátok savanyúbb képet, ha akár vesztőhelyre is vinnének.

Két orvosságot adok nektek a drukk ellen. Egy keserű pirulát és egy édeset. A keserű: a kemény, komoly munka. Az édes: hit a mennyei Atyában.

1. Aki hasztalanul lopja a napot, aki nem dolgozik, nem végzi a kötelességét – az csak féljen, csak reszkessen. Az csak járjon lázasan fel-le a tízpercben és rázza ütemesen az iskolakönyvet, tartsa az orra elé és menjen neki mindenkinek. Az csak változtassa a színét, mint a kaméleon, hófehérről égővörösre és viszont. Az csak szorongassa a padot és karmolja véresre a tenyerét. Az csak akarjon elrejtőzni tanára tekintete elől társának keskeny válla mögé. És csak rebegje elhaló hangon, „súgj” – mikor kihívják és csak beszéljen lázasan másról, mikor kérdezik, mint Bodóné, mikor a bor árát kérték.

De aki figyelt, tanult, gondolkozott – minek annak drukkolni? Ha képtelen elkészülni, akkor pályát tévesztett. Aki szédül, ne menjen cserepesnek. Aki színvak, ne menjen festőnek. Aki dadog, ne menjen színésznek. És aki drukkol, mert képtelen megtanulni a leckéjét – az ne menjen tanulást kívánó pályára.

Nagyon komoly dolgról van szó. Itt könnyű a halálos bűn! Halálos bünt követ el az a szülő, aki nem tanulásra termett tehetségű vagy egészségű lányát arra kényszeríti, hogy éjszakai munkával, teljes kimerülés árán, állandó idegfeszültségben, megrongált egészséggel szerezzen diplomát. Halálos bünt követ el az a lány, aki érzi, hogy nem bírja a nehéz tanulmányokat, és hiúságból, haszonvágyból vagy más hasonló okból folytatja. Ha minden lehetőt megtettél és mégis drukkolnod kell, akkor *nem vagy iskolába való*.

– De én csak ennél vagy annál a tanárnál drukkolok, mert az engem ki nem állhat, „pikkel rám”.

Kis húgom, itt már valami nagy baj van. Nem ismerek olyan tanárt, aki súlyos, komoly ok nélkül neheztelne tanítványára. Lehet, hogy nem vagy éppen a kedvence, de ha megteszed a kötelességedet, nem bánthat soha még az esetleges ellenszenv sem. És mondd csak, miért éppen téged nem kedvel, nem szível a tanárod? Nem magadban kellene az okát keresned?

- Mert szegény vagyok.
- Talán inkább gondozatlan, rendetlen, kócos.
- Mert gazdag vagyok.
- Talán inkább feltűnő, hiú, gögös.
- Mert jókedvű vagyok.
- Talán tiszteletlen, könnyelmű.
- Mert nem tudok mindig kedves arcot vágni.
- Hát tudj!

Az igazulással semmit sem segítsz magadon. Javítsd meg jellemedet, tüntesd el hibáidat.

- Másnak is vannak hibái, azt mégsem bántja senki.

– Elég baj az neki. Aki hibáiért nem szenved, nem tisztul meg a földön, annak a másvilágon kell értük szenvednie, talán örökké! Légy hálás azoknak, akik segítenek hibáidtól megszabadulni.

Ez volt, kedves drukkolók és izgulók, a keserű pirula. Nyeljete egy nagyot – no jó, most megkaptátok az édeset.

2. Az. izgulás, nyugtalankodás édes ellenszere: hinni az Atyában! Hajatok egy szála nem hull ki az Ő tudta nélkül. Neki gondja van ránk! Mit féltetek, kicsinyhitűek? Én veletek vagyok mindennap a világ végeztéig.

Kedveseim, aki még ilyen apróságokban, iskolai semmiségekben sem tud az isteni Gondviselésre hagyatkozni, mi lesz vele a komoly nehézségek és küzdelmek között?

Ha jó a lelkiismeretünk, nincs mit félnünk. Hacsak nem titkoltuk magunk előtt is vétkeinket. És ha érdemtelenül mellőznek, lebecsülnek, krisztusi alázattal vállaljuk a kereszt nekünk jutó részét.

Ha lelkiismeretünk vádol, akkor meg egyenesen örülhetünk a kudarcnak és megszégyenítésnek. Akkor így imádkozunk Bertrand Szent Lajossal: „Itt, ezen a földön vágj és égess, Uram, hogy a másvilágon megkímélhess.” Ha bűnösök vagyunk, bűnhődnünk kell. Génuai Szent Katalin látta, mint keresik, kívánják önként a tisztítóútzben szenvedő lelkek a büntetést. Nem kényszeredetten vállalják: érzik, hogy szükségük van rá, érzik, hogy tisztulnak általa. Hátha veled is így van? Kudarcra, szégyenvallásra van szükséged, ez lesz lelked javára, ez alakítja ki benned az igazán nemes, igazán szép, krisztusi jellemet.

Egy biztos. Ami Istentől jó, az mind jó. Atyai keze jóságos, atyai keze erős.

Szalézi Szent Ferenc ír egy leányról, akin rendkívül súlyos és fájdalmas műtétet kellett végrehajtani. Akkor még nem ismerték az érzéstelenítést, altatást. A leány mégis teljes lelki nyugalommal viselt el mindent. Utána megkérdezték, hogyan bírta?

– Atyám kezében volt a kés; tudtam, hogy ő csak jót tehet velem.

A mennyei Atya is csak jót tehet veled.

Elkéstél

Jössz az iskolába... már csak néhány lépésre vagy... csöngetést hallsz... első talán... nem, minden zsvaj elcsendesedett... kétségtelen: elkéstél.

Sietsz az állomásra... füttyszó... meggyorsítod a járásodat, zakatolást hallasz: a vonatnak már csak a füstjét látod, elkéstél. Ugye kellemetlen, megszégyenítő, bosszantó érzés.

De ezek nem nagy bajok. Az iskolában kissé megdorgálnak... vonat majd megy másik. De mi lenne, ha ez volna egész életed? Ha a fejfádra csak annyit lehetne írni: itt nyugszik valaki, aki *elkésett*.

1. Mert vannak nagy késések, amelyek az egész életet tönkre tehetik. Van nagy késés az *iskolában*. Az ilyenformán támad: az első szekunda nem a világ. A második véletlenül lett. Majd félévre kijavítom, csak hogy nem hívtak fel. Mert engem üldöznek. Igaz, hogy egypárszor otthon maradtam, azokon a sötét téli napokon kinek van kedve hatkor kelni? Nem baj, majd a második félévben kijavítom... és azután a második félév valahogy már nem olyan rendes félév, és éppen a kirándulás után való nap kérdeztek megint, ami nyilván nem igazságos... és beütött a nagy késés, a bukás.

Olyan lett a lélek kertje, amelyet a szentírási bölcs látott: „A lusta ember földje mellett jártam, és az ostoba szőlője mellett. Tele volt csalánnal, beburjánozta a tövis, kőfala ledült... Egy kicsit aludtál, mondtam, egy keveset szunnyadtál, egy kicsit keresztbe raktad a kezedet és pihentél: és nyakadon terem a nyomorúság.” (Péld 24,30)

2. És nagy késés, ha elkésem a vasárnapi *szentmiséről*. Ebédre vagy hivatalos: és már az asztalnál ülnek, már előre vannak, akkor jelensz meg, mikor éppen a névnap köszöntőt mondják: ugye nagy nevetlenség, szégyenkezel, pirulsz, mented magad. A jó Isten asztalát is becsüld meg annyira, mint az emberekét. Ne vond el a hívek figyelmét az imádságtól későnjövéseddel. Persze, még rosszabb, ha azt mondod:

– Most már úgymint késő van, majd megyek más napon. Hétköznap úgymint jobban lehet imádkozni a templomban.

Vasárnap az Úr napja, akkor kell kedveskedni előtte, akkor kell az áhítat virágával üdvözölni. Hétközben is meglátogathatjuk, de azzal a névnap köszöntést nem pótoltuk.

3. A bíróság döntött a következő perben a minap. A felperes (nevezzük Nagy Jánosnak) sorsjegyet rendelt egy árusítónál. Az árusító el is küldte azzal, hogy míg ki nem fizetik, a sorsjegy az árusítóé marad. Nagy János halogatta a fizetést. Egyszer csak olvassa az újságban, hogy az ő sorsjegye megütötte a főnyereményt. De nagy szerencse! Épp ma reggel adta postára a sorsjegy árát. – Hiába! Már elkésett. Nem fizette ki idején: a nyeremény nem lett az övé.

– Ettől a késéstől nem félek, – gondolod – nekem nincs sorsjegyem.

Pedig te is így jársz. Mikor? Mikor elvégezhetnél valamely jócselekedetet, felvilágosíthatnál valami tudatlant, enni adhatnál az éhesnek, de te késlekedel, más megelőz. A másik kapja meg – nem a földi nyereményt, hanem az örök jutalmat. „Mert aki csak egy pohár vizet ad valakinek az én nevemben, megkapja jutalmát.” (Mk 9,40)

4. Rettenetes a késés a *betegágnál*. Mikor a pap jó a szentségekkel – és vissza kell vinnie a legméltóságosabb Oltáriszentséget, mert már késő.

– Nem mertünk neki szólni. Féltünk, hogy megijed.

Aki keresztényül él, az nem fél az Oltáriszentségtől, nem fél a szentkenettől. Szent Ambrus mondta halálos ágyán:

– Szeretek ugyan köztetek lenni, de jó a mi Urunk: negyven évi szolgálat után nem félek a szeme elé kerülni.

5. Szégyenletes a *hálátlan* késedelmeskedés. Ha a haldokló szülő hiába várja gyermekét: ha a lázadás ellen védekező király hiába vár segítséget. Ilyen hálátlan késlekedést követtek el az Üdvözítő tanítványai a kinszenvedés idején. A Kálvária alatt nagyon kevesen álltak. Hová lett a kenyérszaporítás sokezes tömege? Akik királyukká akarták tenni, mikor enni kaptak. Hálátlan a mi késésünk, valahányszor Isten dolgaiban tunyák, lusták, tehetetlenek, halogatók vagyunk. Hálátlan a késésünk, ha a missziók ügyét elhanyagoljuk. Hálátlan a késésünk, ha nem sietünk a nyomorgók segítségére.

6. *Jóvátehetetlen* a késés, ha a bűnt nem hagyjuk el. Hannibál meghódíthatta volna Rómát. De capuai táborában katonái szabados életet éltek. Habzsolták az élvezeteket, a testi gyönyörben, mámorban úsztak: nem tudtak idején felkerekedni, elmulasztották a kedvező alkalmat, nemsokára tönkre verték őket, megsemmisültek. Hány léleknek van titkos Capuája, ahol lecövekeli sátrát, ahonnan nem akar és nem tud felkerekedni, hogy meghódítsa, nem a világot, hanem az üdvösséget. Ott a gyónási alkalom: de elkerüli, vagy szentségtörő módon él vele. Édesapja, édesanyja tekintete elől menekül, négy szemközt nem akar velük maradni. A kedves nővér kérdi, „Mi van veled?” – ő unott, közömbös, kitérő választ ad.

Milyen szívettépő jelenet: mikor az eszméletlen betegől jön ki az orvos, és a kezét tördelő asszonynak csak annyit tud mondani:

– Már késő.

És ha nemcsak a testnek, hanem a léleknek is ez a sorsa?

Mi a késés orvossága? Csak a szeretet. „Caritas Christi urget nos: Krisztus szeretete űz, hajszol, nyugtalanít bennünket.” Aki egyszer megérezte Krisztus sürgető, vágyó, epedő szeretetét, az nem tudja tunyaságban és semmittevésben tölteni napjait. Az nem tudja nézni a fuldoklót és kisujját sem mozdítani érte. (2Kor 5,14)

Fölkelvén Mária ama napokban, sietve méne a hegyes tartományba, Júda városába.” (Lk 1,39) Látjátok, a Szűzanya siet, siet segíteni. Isten gyönyörúsége ez a siető Boldogasszony.” (Prohászka) Legyetek ti is Isten gyönyörúsége.

Mi van abban?

A diák pajzsa a korholás ellen ez a félvállról odavetett kérdés: „Mi van abban?” „Mi van abban, ha cigarettázom? Mi van abban, ha sokat járok moziba? Mi van abban, ha szeretnek a társaságban? Ha gondosan ápolom az arcomat és megjelenésemet?”

Ez a megsértett ártatlanság stílusú kérdés nem ügyetlen formája a felelősség elhárításának. Pedig aki szabad akar lenni, annak a felelősséget is vállalnia kell. A felelősségét érző ember pedig nem azt kérdi: „Mi van abban?”, hanem ezt: „Mi nincs abban?” Mennyiben marad viselkedésem az eszményin alul? Mennyire maradtam el az igazi és szép élettől? Mi hiányzik az én magatartásomból?

1. Például mi hiányzik belőled, mi *nincs* abban, ha társaságbeli életet élsz? Ó, természetesen csak finom, kedves, úri társaságban. A zsúron csak művelt, előkelő tónusú beszélgetés hallatszik, a táncok a legszerényebbek, semmi ital, egyáltalában semmi helytelen.

Csak... csak... hiányzik a... mondjuk... tanítói hivatás lángoló szeretete, és hiányzik, – talán – a munka buzgósa. És üres marad a tudás kis kaptára és – szabad ezt is megemlíteni? – tisztítatlan marad a kis ruha, és édesanya beszélgetés közben eltűnik a konyhában és úgy igyekszik mosogatni, hogy ki ne hallassék. Mert az ő jó kislánya szívesen segítene, csak nem jut az eszébe, de hadd érezze jól magát.

Csak... talán egyedül fekszik az öreg, beteg nagyanyó a kis szobában, és a kis öcskösnek senki sem magyarázza el a számtant. Csak... olyan furcsa, hogy édesapa ideges és rosszkedvű és ásít, mikor elmennek a vendégek... és másnap oly nehéz felkelni, csak az az angyali jó anya ad írást, hogy fáj a fejem, még ez a szerencse.

2. „Mi van abban, ha szépítem magamat? Láttam már tanárnőket is, de még miniszternét, kegyelmes asszonyt is – én még a tizedrészét sem rakom magamra az ő szépítőszerének.”

Jaj, csak ne másokról beszéljünk. Mondd, láttál már, sőt talán kaptál már festett, összedrótózott rózsát? Mi nincs abban? Természetes szépség és kedvesség. Ugye jobban szereted a rózsaszálat természetes üdeségében? Mi nincs abban a te furcsa kozmetikádban, kicsavart hajviseletedben? Önbizalom. Nem mersz önmagad lenni. Azt hiszed, csak minta után lehetsz szép. Nincs benne őszinteség, nincs benne szerénység. A páva fényesebb, mint a szarka, de azért a szarka sem csúnya fekete-fehér, testhezálló ruhájában. De a pávatollakkal ékesített szarka nevetséges. Éppoly nevetséges, mint a magassarkú cipőben iskolába szaladó, és közben mindig újra megbicsakló diáklány, vagy a tiroli nadrágba öltöző pesti tőzsdeügynök.

3. „Mi van abban, ha nem mesélek el mindent az anyámnak?” Mi nincs benne, kérdezem újra. Nincs benne gyermeki hűség, kegyelet és szeretet. Ha szállodában lagnál, nem kellene a szállodásnak mindent elmondanod, de a család nem szálloda. Bizalom, őszinteség, nyíltság nélkül nincs családi élet. S azután, mondd, a jó és szép dolgokat titkolod el anyád előtt? Azt titkolod, amire ő büszke lenne, amitől boldog lenne? Ha igen, szívtelen vagy, miért nem akarod büszkévé és boldoggá tenni? Vagy nem ilyesmikről van szó? Szóval szégyelled magadat előtte? Amit szégyellünk elmondani, miért nem szégyelljük megtenni?

4. „Mi van abban, ha kissé szabadabb képeslapokat, regényeket, előadásokat nézek?” „Nekem nem árt, én már elég felnőtt vagyok, én különben is fegyelmezett, higgadt egyéniség vagyok.” Szóval kivételes egyéniség vagy, ugye? Mert ha nem volnál az, akkor baj lenne. Hát ha te kivételes egyéniség vagy, akkor se felejtse el, hogy nem egyedül élsz a világon. Mások is látják a kezében azt a regényt, látnak bemenni a színházba, s azt mondják: „Ha ez a finom úrilány megteszi, miért ne tehessem én is?” Ők azután nem tudják, hogy te kivételes egyéniség vagy, és neked nem árt. És a te kivételes egyéniséged miatt beteggé lesz a fantáziájuk, bűnös a gondolatuk, s erkölcsi felfogásuk védőzománca lepattog róluk, s megindulnak a lejtőn.

„De én nem mondom senkinek, hogy olvassa, nézze a kényes dolgokat.” Nem mondd. De ha a fodrásznál azt a bizonyos lapot nézegeted, akkor ő tovább is azt fogja járatni és kínálni a várakozóknak, „mert a hölgyek ezt szokták szeretni, kérem alássan”. És ha elmész abba a könnyed, bohózatos színházba, akkor megint az érzékies darabnak lesz sikere, és az igazgató megint olyat fog játszani.

„Dehát én csak egy leány vagyok, rajtam nem fordul semmi.” Nézz körül a színházban. Mindenki csak egy leány vagy fiú, ha mindenki úgy gondolkozik, mint te, akkor tegyük az ölünkbe a kezünket és malmozzunk. Akkor soha senki nem tehet semmit. Látod, a te kifogásaid mögött sötét ázsiai nihilizmus rejtőzik, élettágadás és tespedés.

Kedves húgom, ne becsüld le magadat. Ne a legalacsonyabb mértékkel mérj magadnak. Ruhából nem elégszel meg azzal, amit éppen, no még fel lehet venni. Ételből nem ízlik, amit épp hogy meg lehet enni, épp hogy éhen nem halsz tőle. Hát akkor lelki életből se legyen elég a legkevesebb. Hidd el, a legkevesebb a végén sohasem elég. „Mi van abban, ha valaki nem olyan nagyon buzgó?” Az van benne, hogy a végén elkárhozik. Mert nem teljes szívéből szerette Urát, Istenét.

Ki az első?

Az embereknél – Istennél

1. A nagy német éposz a Nibelungok pusztulását mondja el. Meghalt a sokszáz vitéz, meghalt ezer meg ezer hun, meghalt a dicső Siegfried és a gyászoló Krimhild – mind erőszakos halállal, álnokul, szőszegő küzdelemben, elárulva. És miért kellett így történnie? Mert két asszony, Krimhild és Brunhild nem tudott megegyezni, ki legyen az első. Hogy még furcsább legyen a dolog, éppen a templom kapujában vesztek össze. Imádkozni mentek? Vagy csak szép ruhájukat, fényes kíséretüket akarták bemutatni, daliás férjükkel akartak büszkélkedni? A Nibelungok világában a keresztény elem csak dísz, nem eleven valóság, a templombajárás csak külsőség. Ezért veszekednek az asszonyok a templom kapujában az elsőségért.

De a Krimhildák és Brunhildák fajtája nem veszett ki. Annyi háború és ellenségeskedés, annyi gyűlölködés és ármánykodás nem volt elegendő, hogy kipusztítsa. Ma is vannak, akik ilyen elsőégi kérdésekért gyűlölködnek, nem bírják tűrni, hogy más följük kerüljön.

Első akart lenni már Éva anyánk is. „Olyanok lesztek, mint az istenek” – hangzott fülébe a csábító szó. Első akart lenni Kain, azért ölte meg Ábelt. Elsők akartak lenni, rekordot akartak csinálni a Babel-tornya építői: de ott is csak veszekedés lett az elsőségből. Az elsőség vágya nem hagyott nyugtot Saulnak, annyira, hogy Dávid élete ellen tört. „Mert Saul megölt ezret, de Dávid tízezret” (1Kir 18,7) – szolt a jeruzsálemi lányok éneke. Elsők akartak lenni a Nérók és más imperátorok, elsőbnek az Istennél is, halálfia, aki nem imádja őket!

És első akarnak lenni az ifjú hölgyek is. Van, aki öltözködésben. S azért nem jó neki az egyenruha, ő szebb akar lenni a többinél, csak nem hord fekete harisnyát, szörme nélküli kabátot? Első akar lenni a divatos hajával, s hogy az lehessen, tanulni, dolgozni nem ér rá. Első

akar lenni társasági sikereiben, s inkább lemond az iskolai sikereiről. Első akar lenni a dicsekvésben, neki voltak a legszebb nyári élményei – s ha nem voltak, költ hozzájuk.

– Én akkor már rendesebb vagyok – gondolja egyik-másik, mert én csak a kötelességteljesítésben, a tanulásban akarok első lenni.

Hiszen jobb, mint az eddigiek, de ő sem tökéletes. A tökéletes ember megteszi a maga dolgát, s nem kacsint a máséra. Nem hasonlítja magát, nem mosolyog elégtelenen: „Én jobb vagyok, mint a másik.” Gondoljatok csak a farizeusra és a vámosra. „Hálát adok neked, Istenem, hogy nem vagyok csaló, parázna, igaztalan, mint a többiek – és ez itt.” (Lk 18,10)

Élt egy nagy francia tudós, akiben bizonyos fokú világi dicsőségvágy is bizsergett, Pascal Blaise. Látomásában Üdvözítőnk jelent meg neki s azt mondta: „Ne hasonlítsd magad össze senkivel. De ha már valakivel mindenképp akarod, hát hasonlítsd magadat össze énvelem.” Különös volna egy óriás szemében, ha törpék a magasságuk felől vetekednének.

„De én már csak a legjobbat választottam” – gondolja magában valamelyik szentesebb leány. „Mert én csak az imádságban akarok első lenni. Mindennap két szentmisét hallgatok, mind a három szentolvasót elimádkozom, és még hozzá huszonhárom röpimát is! A lelki csokorba, akár a tisztelendő főnöknő nevenapjára, akár a pogány missziókért, mindig én írom fel a legtöbb Üdvözlégyet.” – Sajnálalak, mert jóságos, buzgó leány vagy. De azért te sem kerülöd el a szentenciát, nem én mondom, hanem az Úr Jézus: „Mikor imádkoztok, ne szaporítsátok a szavakat, mint a pogányok, mert azok azt hiszik, hogy a sok szóbeszéd miatt nyernek meghallgatást.” A lelket nem mérik kilóval, az imádságot sem órával. Az erény, a buzgóság földi mértéket, számot és mennyiséget nem ismer. Egyedül Isten tudja, hogy a fáradt mosónő sóhaja: „Jézus segítj”, nem ér-e többet a mi egész iskolánk karban mondott szentolvasójánál.

2. De az elsőség vágya oly mélyen a szívünkbe van írva. Valami úton csak érvényesülhet. Ó igen, valami módja van. Üdvözítőnk erre is megtanít. Azt mondja: „Aki felmagasztalja magát, megaláztatik, és aki magalázza magát, felmagasztaltatik.” (Lk 14,11) „Az elsőből lesznek az utolsók, és az utolsókból az elsők.” (Mt 19,30) És mikor apostolai egymással vetekednek, hogy ki lesz a legfőbb, a nagyvezér, a miniszterelnök, az első, az Üdvözítő rájuk szól: „Ha meg nem alázkodtok, mint ez a kisgyerek, be sem mentek a mennyek országába” – nemhogy első lennétek.

A nagyratörő Zebedeusnének ez sem volt elég. Az Üdvözítő elé lépett és megkérte, legyen az ő két fia első. „Meg tudjátok-e inni a poharat, amelyből én fogok inni?” – kérdi az Úr. Íme, ebben lehet elsőséget keresni: szenvedésben és türelemben... de a mennycsászári első helyet az Atya adja, akinek akarja...

Első lehetsz, igen, a több szeretet és több szenvedés útján – s ha erre az útra ráléptél, többet nem piszkál a hiúság, nem nézed a rangot és nem törődöl az osztályozással: mert a szeretet nem önmagára néz, nem keres jutalmat. Ahol Jézus van, ott van az első hely, egy a fontos: hogy mindig vele legyünk.

Az Úr Jézus megmondta, hol találjuk meg. „A népek fejedelmei hatalmaskodnak egymás felett... Köztetek nem így lesz: hanem aki nagyobb akar lenni, a többinek lesz szolgája. Mert az Emberfia nem azért jött, hogy őt szolgálják, hanem hogy szolgáljon (Mt 20,28)

Harmatozzatok...

Lelkem szomjas föld – a kegyelem a harmat

„Harmatozzatok, égi magasok,
Téged vár epedve
A halandók lelke,
Jöjj el, édes Üdvözítőnk!”

1. Gondoljatok vissza a forró augusztusi napokra. A szárazságban megrepedezett a föld, csak úgy tátogatott, nyiladozott, mint a madárfióka csőre: úgy epedt az eső után. Lomhán száll a por, minden szürke, unott és színtelen. Ami kevés fűszál, virág még áll a mezőn, az is mind lekókad, ami levél ott függ az ágon, az is fonnyad. A madárdal elnémul, csak a tücsök egyhangú ciripelése tölt be mindent, panaszos, unott, siralmas zenéjével.

Ez a tikkasztó szárazság az ószövetség, a krisztustalan emberiség lelkének képe, de képe akárhányszor a mi lelkünknek is. A mi lelkünk is olyan néha, mint a repedezett föld: valamit vár, szeretné, ha másképp lenne. De nem tud magán segíteni. És elcsúfítják a repedések: a szeszélyesség, az érzékenykedés, a békétlen zúgolódás. Bennünk is belep mindent az a szürke, nehéz por: eszményeink nem ragyognak, nem mozgatnak, jövőnk sötétnek tűnik, árnyékot, foltot vélünk látni feljebbvalók, előljárók jellemén. Imádságunk, lelkünk szép madárdala elnémul, és csak valami méla borongás marad, a templomban csak úgy nézünk magunk elé, ha az iskolában megszólítanak, megrezenünk: szegény lelki szárazságban szenvedő lélek, mi lesz veled?

Ennek a lelki szárazságnak lehet természetes oka valami betegség, testi elváltozás. Lehet ez figyelmeztető: vigyázz magadra, vizsgáltsd meg magadat! Lehet a túlfeszített munka, mikor valaki pusztá hiúságból, csak a jó jegyért, kínos pontossággal tanul. Lányoknak gyakori, meg nem gyónt vétkük, hogy többet tanulnak, mint szabad volna. Irigyek, nem bírják nézni, hogy a másik szerencsésebb, gyorsabb észjárású, többet tud, mint ők, s inkább éjszakáznak, nem mozognak, kivonják magukat a házimunkából s egyoldalú tanulással tönkre teszik magukat, azután játsszák a vértanú szerepét, pedig csak hiúk és irigyek voltak.

Néha azonban a jó Isten lelkünk javára küldi a szárazságot. A szőlőnek érés idején szárazságra van szüksége, hogy megédesedjék: némely lélek is a lelki szárazság idején válik megértőbbé, szelídebbé, türelmesebbé.

Ilyenkor ráébredünk arra, hogy magunktól semmire sem vagyunk képesek. Hogy Isten kegyelméből élünk. Megértjük már a próféta szavát: „Ne dicsekedjék a bölcs az ő bölcsességével, sem az erős az ő erejével, sem a gazdag az ő gazdagságával, hanem avval dicsekedjék, aki dicsekedni akar, hogy ismer engem, az Urat, aki irgalmat, igazságot, ítéletet intézek!” (Jer 9,23)

A szárazság idején értjük csak meg, mennyire koldusai vagyunk Istennek. A hortobágyi mondás szerint: „Hogyha betyár nem volna, a jó gazda sohasem imádkozna!” Ez talán igaz, talán nem, de annyi biztos, hogy a lelki kiüresedés órái sok elbizakodott leányt tanítottak már alázatos imádságra. Rájön, hogy ő is úgy volt, mint a megváltatlan ember: „Elfordult az élő vizek forrásától s rossz tartályokat ázott magának, amelyekből kifolyik a víz.” (Jer 2,13) Kereste a lelki örömet gépies áhítatgyakorlatokban, kereste hiúságban, sikerekben, dicséretben, barátságban: és megfélekedett az élő Istenről, nem vágyódott utána eléggé, nem kereste az ő szent arculatát.

Most azután felsóhajtott: „Mint a szarvas a források vizére, úgy vágyódik utánad, Istenem, a lelkem.” (Zsolt 41,1) És így ismétlődik meg Ádvent a mi lelkünkben. Így sír fel az emberiség vágya és sóhaja a mi szívünkben is.

2. És Isten meghallgat. Megnyílik az ég, és leszáll az Üdvözítő, szívünkbe száll. Észrevétlen, mint a harmat a lelkünkbe hull a kegyelem.

Isten néha, ritkán nagy csodákat tesz. Vaknak látást ad, kenyeret szaporít. De igazában mindennapi csodái sem kisebbek.

Ilyen mindennapi csoda nyáron a hajnali harmat. Gyémánt szikrázik minden fűszálon, a kis virág felegyenesedik, a por eltűnik, színes, friss, vidám lesz a világ.

Igy tesz a kegyelem lelki harmata is. Csodálatos csillogást ad a legegyszerűbb, legigénytelenebb munkának is. A stoppolástól a favágásig érdekessé, vonzóvá teszi a foglalatosságokat. Lemossa lelkünkéről az unottság porát. Szivárványos szépségeket csillogtat, égi fényt varázsol a hétköznapi gondolatok libalegelőjére.

A föld szakadozott ráncai elsimulnak, elsimulnak gondjaink is, egyszerre már nem látunk fekete színben múltat, jelent és jövőt. Elmúlt az éjszaka, beköszöntött a hajnal! – hirdetik a ragyogó harmatcseppek.

„Én leszek a harmat, ti pedig virulni fogtok, mint a liliom” – ígéri az Úr híveinek. (Oz 14,6) Istenem, magamba szívom kegyelmed harmatát! Kitérom feléd lelkem kelyhét, belőled akarok táplálkozni. – Mint a liliom kelyhe felfelé nyílok, lefelé zárt leszek: kegyelemre hajlok, bűn elől zárkózom! És ahogy te leszállasz énhozzá, én meg emelkedem feléd, nővök, lendülök a magasba! „Nyíljék meg a föld és teremje az Üdvözítőt!” Ez a föld a mi lelkünk. A mi lelkünknek kell megnyílnia, és isteni életet, istengyermeki kedvességet teremnie!

A mese tud olyan királylányról, aki harmattal mosdott, s attól szebb lett, mint akárki hetedhétországon. Mosdjatok ti is az isteni kegyelem harmatában! Korán kell ébredni, templomba futni, mert csak hajnalban hull a harmat! Mossátok meg vele a szemeteket: hogy meg tudja látni a jót! Mossátok vele az arcotokat: hogy ártatlan és hamvas maradjon! Mossátok vele a kezeteiket, hogy gyengéden tudjon hozzányúlni betegek sebéhez, szenvedők lelkéhez! Mossátok ki arcotokból a restséget, távolítsátok el az álmosságot a kegyelem harmatával, tisztán ragyogjatok! Imádkozzunk, hogy soha ki ne fogyjatok a kegyelem lelki harmatából!

Mária, égő csipkebokor

Fogyhatatlan – tövises – Isten él benne

„Ne közelíts! Vedd le saruidat! Mert szent ez a hely, ahol állasz!” – hangzott Mózes felé az égő csipkebokorból az Úr szava.

Szent hely volt a Sinai hegy, mert onnét szólt az Úr! Szent volt a frigyláda, és halállal lakolt, aki jogtalanul érintette. Szent volt az égő csipkebokor, mert az Úr szava hangzott belőle. De mennyire szent akkor az eleven frigyszekrény? Mennyire szent az Úr hajléka, a testet öltött Ige szállása, Istennek Szűz Szülője? Hogyan merjünk Őhöz közeledni?

Le a földies gondolatokkal! El a szórakoztató, hiú és világias érzelmekkel! Az isteni szeretet égő csipkebokráról, Isten kiválasztott drága Édesanyjáról lesz szó.

A Szűzanya előképét látom az égő csipkebokorban. Mert ég, de el nem ég. Mert tövis védi. Mert Istent rejti.

1. Ég és el nem ég. Csodálatos a szeretet! Minél többet adott, annál többet akar még hozzáadni. Van szalmaláng: hamar gyullad, hamar kialszik, nagyot lobog, nem melegít. Ilyen a felületes, külsőséges barátkozás. Van pusztító tűzvész: ég, de mindent elemészt, romot és üszköt hagy csak maga után: ilyen a testi szenvedély. Van házi tűzhely: kedves és meleg, de csak kevesek részére: ilyen a nemes emberi érzés.

Hát az isteni szeretet? Hamar lángralobban, igen, mint a szalmaláng, de soha ki nem alszik. Lángra akar lobbantani mindent: de nem üszköt, hanem életet teremt. Kedves, meleg, de mindenkinek juttat tűzéből, senkit meg nem rövidít, senkitől nem sajnálja. Ilyen az isteni

szereket: ilyen a szeretet a Boldogságos Szűz szívében. Ég, ontja jóságát, ontja mindenkire, árasztja az egész világra, soha ki nem hül, soha meg nem fogyatkozik. Mindent meg akar hódítani, mintha vihar űzné, mindenkit meg akar vigasztalni, mindenkinek akar világítani.

Mi táplálja szereteted tüzeit, édes Szűzanyánk? Hát elfér ennyi jóság a véges, a határolt emberi szívben? Honnan ez az erő, honnan a szakadatlan áradás? Hogy hatnak el szereteted lángnyelvei Lourdes-ba és Máriapócsra, Betlehembe és Mátraverebélyre, hogy tud egy kicsiny emberi szív milliókért dobogni?

Hogyan? Mert Isten tüze, Isten mozgatja. Aki a Niagara zuhatagjait táplálja, aki a csillagfényt röpíti a végtelenségeken keresztül, aki a viharoknak parancsol és a tengert ringatja lehelletével: az dobogtatja ezt a szívet is!

Miért nem hül ki a hideg világban? Miért nem merül ki, hogy nem oltják ki ezt a tüzet a külvilág közömbösségének, az ellenséges támadásoknak, bántalmaknak jeges, ölmos esői?

Nem tehetik, mert az örök Nap tüze itt belül.

Kedves ifjúság, akarsz-e égni és el nem égni? Tüzezni és ki nem hűlni hithideg környezetben? Nyisd ki a lelkedet, engedd be Istent! Akkor sohasem fogod holnapra halasztani a jót, sohasem fogsz tudni megállni, sohasem fogod azt nézni, mennyit tettél eddig, hanem azt: mennyit kell még tennem ezután!

Nemcsak a Szűzanya privilégiuma ez: égni és el nem égni. Nézd Páli Szent Vincét: a szegény parasztyereket, utolsó állatukat adták el szülei a vásáron, hogy fiúkat taníttathassák – és Szent Vince fejedelmi vagyonokat oszt szét a szegények között, palotákat építtet, melyek ma is állanak Párizsban, többet és szebbet, mint akármelyik fényes király! Honnan vette? A végtelen Istentől! Lehet égni és el nem égni szorgalomban, buzgóságban, imádságban: „Mindenre képes vagyok Az által, Aki nekem erőt ad.” (Fil 4,13) Lehet égni és el nem égni ellentmondások és kísértések tüzeiben: Keresztes Szent Jánossal két lépés hosszú, három lépés széles ablaktalan tömlőfülkében elragadtatással szemlélni az isteni Szentháromságot és élvezni a földön a mennyországot! És ilyenkor

2... égnék a tövises is!

A szeretet benned lakó Istene megszenteli szenvedéseidet és fájdalmadat is. A Szeplőtelen Szűzanya egyben Fájdalmas Anya is. De mondjátok, levonnak fájdalmai csak egy hajszálat is szeretetéből? Mi bűnös emberek, Fiának gyilkosai vagyunk! És megbocsát nekünk. Nemcsak megbocsát, hanem imádkozik értünk, védelmezőnk, közbenjárónk, szószólónk. Bűneinkkel átdöftük szívét, a mi bűneink a hét tör Mária szívében – és mégis ő a bűnösök menedéke! Látjátok, hogyan égnék még a tövises is ebben a szent csipkebokorban?

A szeretet, az engesztelés lángja áldásra váltja az átkot, dicsőségre a gyalázatot, gazdagsággá a nyomort. Magad is szűkölködöl? Szereteted adománya értékében is meggyarapodik, mintha milliókat áldoztál volna. Idegeid gyöngék, beteg vagy és mégis türelmet gyakorolsz erősebbekkel, egészségesekkel szemben? Isten úgy jutalmaz érte, mint a vértanúkat. „Nem dicsekszem mással – mondhatod Szent Pállal (2Kor 12,5) mint gyöngeségeimmel.” A csipkerózsa töviséből éppúgy magasra csapott a láng, mint virágából: Szereteted éppúgy dicsőíti Istent szenvedéseidben, türelmedben, áldozataidban, keresztedben, mint imádságodban, tudományodban, szépségedben, örömeidben. Ha szeretet lakik benned, akkor éppúgy dicsőíti Istent sikerült feleleted, mint hibádon kívül sikertelen igyekvésed. Akkor mindegy, elől jársz-e a szentségvívó körmenetben, vagy pedig hitedért, Istenért börtön rácsa mögött tespedsz-e. Az isteni szeretet tüze egyformán lángolhat virágzó édesanyán és magáramaradt özvegyen, jó hívek rajongó szeretetében élő Ambruson és vadállatok elé vetett Antiochiai Ignácon.

Sőt, még szebben ragyog az isteni tűz a töviseseken!

3. Az isteni élet lüktetett a Boldogságos Szűzben: van-e ennél szebb, ennél boldogítóbb? A csipkebokorban Isten hangja szól, a Szűzben Isten testet ölt. És a Szűzanya követői, az ő tisztelői

mind Krisztust hordozzák. „Krisztus a hit által szívetekben él” – mondja Szent Pál. (Ef 3,17) „Maradjatok énbennem és én tibennetek”, hangzik Üdvözítőnk végrendelete. (Jn 15,4)

Mikor teljesül ez a szó? Elsősorban a szentáldozás idején. Egyszerű csipkerózsa voltál, tépett, szürke, szomjas útszéli bokor. De Isten kiválasztott – nem a te érdemedből. Felgyújtotta benned isteni élete tüzét. És a dicsőséges Szentháromság lakásául választott.

Egy csipkebokorból, lángbaborult egyszerű kis cserjéből szólt az Isten, és megmentett egy egész népet. Énbennem is Isten akar lakni! Szentáldozáshoz járultam, Jézus tüzet hozott a világra, tüzet hozott a lelkembe és azt akarja, hogy égjen! (Jn 15,6) Járj át engem isteni tűz! Szereteted eszköze akarok lenni, érted akarok élni és érted akarok égni, dicsőségben és gyalázatban, örömben és bánatban, erőben és erőtlenségben!

Bűn nélkül fogant Asszonyunk, Mária! A Te tüzed soha ki nem aludt – én bűnös vagyok, bennem sokszor elaludt az isteni szeretet lángja. De Fiad megkönyörült rajtam, újra és újra fellobbantotta bennem szent tüzét: ne engedd többé kialudni, örködjél fölöttem, vonj magadhoz, hogy a szent szeretet kicsi lángcsóvája maradhassak – mindörökké!

Sötét, nagy éjszakán

„Sötét, nagy éjszakán” találja meg a lélek az Istent: erre tanít a szeretet nagy egyháztanítója, Keresztes Szent János. – Ő megtapasztalta: mert sötét, ablaktalan tömlőcében kapta még a legbensőbb isteni egyesülés kegyelmét.

Karácsony éjszakája a legsötétebb, leghosszabb éjszakája az évnek. Ekkor jön el Jézus. Eljön elnyomott nép közé: hiszen a gyilkos Heródes uralkodik fölötte. Eljön szegénységbe: istállóba. Hozzád is eljön Jézus: ha beléptél a nagy sötétségbe, ha lelki szegény vagy.

1. Félünk az éjszakáktól. Nem igen nézzük a csillagokat, inkább lámpát gyújtunk, színes, hangulatos ernyőkkel, azok alatt jobban tetszik nekünk. Pedig a csillagos ég alatt érezzük meg leginkább, ki is az Isten.

Kilépünk hát emberi gondolkodásunk kis istállólámpája nélkül a hit sötét nagy éjszakájába. Minél sötétebb a föld, minél reménytelenebb e világ, annál jobban vonz és leköt az ég látása.

Sokan csak a szenvedés éjjelén találják meg Istent. A jólét elvakít, a szenvedés kijózanít. Mint a mámorost a hirtelen támadt életveszedelem, mint az álmos késlekedőt a hideg víz, úgy józanítja ki a szenvedés az elbizakodottat. Napóleonnak el kellett jutnia Szent Ilona szigetére, hogy visszanyerje gyermekkori hitét (Tower: Amit N. életrajzai elhallgatnak). Kapisztrán Szent Jánost még polgármester korában ellenségei a város tornyába zárták, ott kezdett elmélkedni és elmélyedni. VIII. Henrik elfoghatja bűnös életű kancellárját, Wolsey bíborost. A bíboros, fejedelmi vagyonától megfosztva, börtönben hal meg. De még nem késő számára a belátás: „Ha Istenemet úgy szolgáltam volna, mint királyomat, nem ilyen véget kellene érnem.”

Azért nevezzük mi a csapást Isten látogatásának. Ha nagy baj ér, gondolj erre a szóra. Gondolj arra, hogyha végigszenvedtük nyomorunkat, csak akkor vagyunk érettek a Megváltó jövetelére.

Krisztus csak a sötét éjszakában jön el, csak akkor válik láthatóvá. A hosszú éjszaka nemcsak külső csapás és szenvedés alakjában jelentkezik. Áthaladhatsz „az önismeret üdvözítő póklán” is. „Csalárd a szív... némely ember sohasem ébred, felöltözteti szívének fattyú érzelmeit az erény látszatos mezébe, s elképzelt erkölcsi előkelőségének lutturáját föllepíti, mint hajdan az asszírok városait – sárból.” (Prohászka, Ö. M. 6,39)

Schillernek van egy megdöbbentő balladája: A saisi fátyol. Egy merész ifjú az igazság istenarcát leplezetlenül akarta látni: holtan találták meg a szentélyben. Schiller szerint az igazságot meglátni halálos. A keresztény gondolkodás nem ilyen kétségbeesett: de az biztos, hogy az igazságot meglátni önmagunkról, lelkünk igazi arculatával őszintén és leplezetlenül szembenézni óriási lelki erőt követel, nagyon is lehangoló látvány, és sok embernek ehhez egész

életében egyszer sincs bátorsága. De ha itt nem nézünk szembe önmagunkkal, nem jövünk tisztába egész hitványságunkkal és gyarlóságunkkal, akkor a másvilágon kell ezt megtennünk, mert e nélkül nincs üdvösség. Az önismeret e kínos belátását, önmagunkról alkotott rózsás illúzióink megszűnését nevezik a lelki írók a lélek sötét éjszakájának: ó, bárcsak valamennyien bátor lélekkel kilépnénk ebbe az éjszakába, s nem menekülnénk jóakaróink, barátaink, társaságunk bókjai és illedelmes dicséretei mögé! Bárcsak megértenők, hogy igazi barátunk és jótévőnk mindig az, aki korhol, és sohasem az, aki dicsér!

2. Félünk a szegénységtől. S az igaz is, hogy a szegénység, a nyomor nagy kerítő, és sok embert bűnbe dönt, aki másképp talán becsületesen élne. De ne felejtjük el az Úr Jézus szigorú beszédét a gazdagokról: „Könnyebb a tevének bemenni a tű fokán, mint a gazdagnak bemenni a mennyek országába!” Sok erőltetett magyarázatot olvastam ezekről a szavakról, de egyik sem elégített ki. Én azt hiszem, hogy ezeket komolyan kell vennünk, csak éppen a gazdagságot nem teljesen anyagi értelemben kell érteni. Gazdagnak nevezi itt az Üdvözítő azt, aki fényűző kedvtelésekben él. A fényűző élet az Evangélium ellenségévé tesz. Krisztus nem születhetett volna Heródes palotájában.

A lelki szegénység nélkül nem tudjuk Jézust befogadni. A lelki szegénység nem okvetlenül műveletlenség és tudatlanság. A pásztorok tudatlanok voltak, de a három király bölcs és művelt volt. A lelki szegénység annyi, mint önmagunkkal nem sokat törődni, sem erényeinkben, sem eszünkben, sem érdemeinkben, sem ügyességünkben nem túlságosan bízni. Isten előtt csak leborulni lehet, hódolni neki és imádni őt.

A szegénység azt jelenti, hogy nem követelődünk Istennel szemben. Az áhítat és igazi vallásosság rontó veszedelme, mikor az oltár előtt hangulatokra szomjazunk, mikor Istentől édes érzéseket és meghatott indulatokat akarunk kierőszakolni. A betlehemi barlang nem volt hangulatos. Az keserű és kemény valóság volt, a boldogság nagyon mélyen ott rejtőzött a szent szívekben, de ez a boldogság mélyebben feküdt, mint a tömjénfüst és színes gyertya felszínes hangulata. Őrizkedjünk a vallási romantikától. A romantikusok a vallásban édes és megható érzelmeket kerestek: szóval önmagukat keresték, nem a felséges Istent.

Bátor szívvel álljunk hát kemény fagyban, sötét éjszakában, mert ahol legnagyobb a szükség, ott van legközelebb az isteni segítség, a sötét éjben közeledik a Krisztus!

„Egymás terhét viseljétek...”

Gondját – hibáját – bűnét

Az idei katonai sícsapatversenyen történt. A versenyen ötös őrsök indultak. Együtt kellett maradniok, egyszerre kellett a célba érniök. Verseny közben az egyik őrs valamelyik katonája elcsúszott, elesett. Erősen megrándította a lábát, alig bírta tovább menni. Az őrsöt vezető főhadnagy levette róla felszerelését, szétosztotta a puskát, hátizsákot, oldalfegyvert a bajtársak között, maga pedig felemelte a katonát és úgy vitte be a célig. És megnyerték a bajnokságot. Az összetartás, testvéri magatartás győzelme volt ez. A tiszt megfogadta az Apostol szavát: „Egymás terhét viseljétek, így töltitek be Krisztus parancsát.” (Gal 6,2)

1. Viselitek-e társatok baját, gondját, bánatát? Vagy csak azt mondjátok (legjobb esetben): „Fogadd részvétemet”. Tudjátok, mint jelent ez: részvét? Részt elvenni, egy részt hordani, viselni, mint a sícsapat tagjai tették bajtársukkal. Amint látod, a részvét nem éppen csak halálesetek számára van fenntartva. Mindennap van rá alkalom és mód.

Nélkülöz-e, hiányt szenved-e társad, testvéred? Nélkülözz, szenvedj hiányt te is, ez a részvét. Milyen szomorú dolog azt látni, hogy sokan az ilyen részvét legelemibb fokára sem képesek. Anyaszentegyházunk azt parancsolja: pénteken ne egyél húst. Érezd egy kicsit magad is, milyen

a szegénység konyhája, hogyan él, aki hónapokig csak krumplin, tökfőzeléken, száraz kenyéren él. S te hogy lesed a kifogást, hogy még ez elől a péntek elől is menekülhess.

Anyaszentegyházunk tiltja a zajos mulatságot böjti, ádventi időben. Hogy egy kicsit érezd annak a szegény lánynak a sorsát, akinek sem pénze, sem ideje, sem ruhája nincsen, hogy bálba, zsúrba járjon. A részvét az volna, ha ezekben az időkben te is lemondanál a mulatságokról. De te meddig csűröd-csavarod a dolgot, meddig bizonygatod, hogy a te mulatságod nem is zajos!

Nincs benned részvét, még ennyire sem vagy hajlandó részt vállalni a szegény ember életében.

Nem az a részvét, ha fölöslegedből adsz alamizsnát. Ez szigorúan kötelességed. A részvét az, ami Vörösmarty édesanyjában élt: „Megfelezi kis kamráját, S maga gyakran szükségét lát.” Mert ő nem a nyelvtan szerint élt, ahol az én az első személy, hanem az Evangélium szerint.

Nem az a részvét, ha szórakozásod egy részéről mondasz le, hogy betegedet meglátogasd. A részvét akkor kezdődik, mikor magadnak is jobban kell azután sietned dolgaidban az így töltött idő miatt.

2. Elviselitek-e társatok hibáját? Bizonyára ismered ezt a jelenetet Liziói Szent Teréz életéből:

Még újonc korában az volt a feladata, hogy egy beteg idősebb nővért az ebédlőbe levezessen. „A padot egy bizonyos módon kellett megfogni és vinni, és nem volt szabad sietni... Ha pedig lassabban próbáltam őt vezetni, akkor az volt a baj... Lent ügyesen kellett leültetni, hogy fájdalmat ne okozzanak neki. Azután fel kellett gyűrni ruhájának ujjait, éspedig azt is mindig egy bizonyos módon. Láttam, hogy nehezen vágja fel a kenyerét, azért kérés nélkül ezt is megtettem neki. Megnyertem a bizalmát, mert – amint később mondta – minden apró szívességem után olyan szépen mosolyogtam rá.”

Egy másik esetben még szebben látszik, hogy viselte el Szent Teréz a más hibáját:

„Hosszú időn át, az elmélkedés alatt a közelemben volt egy nővér, aki folyton rázogatta hol az olvasóját, hol pedig mit tudom én mi mást. Lehet, hogy csak én vettem ezt észre, mert nagyon éles a hallásom. Hogy azonban ez nekem mennyi szenvedést okozott, az leírhatatlan. Kedvem lett volna odafordítani a fejemet, s ránézni az illetőre, hogy hagyja abba... De Isten iránt való szeretetből nem moccantam. Olykor kivert a verejték, s egész imám csak a szenvedésben állt.” (Önéletrajz: X. fejezet)

Ilyen küzdelmébe kerül még egy szentnek is társa büntelen hibáját elviselni, bizony ez sem könnyű. Hát még milyen nehéz társaink vétkeit, bűnét, a gonoszság következményét eltűrni. Pedig ez is szükséges.

3. Legnehezebb a más bűne miatt szenvedni. Érezte ezt Sziénai Szent Katalin, azért írta: „Ó türelem, milyen kedves vagy! Mindig királyné, mert nem hatalmasodik el fölötted a harag! Legyőzöd az érzékiséget, kiirtod a gőg és gyűlölet gyökereit... Ruhád csillagokkal ékes: az önismeret és szenvedés éjszakájában minden erény csillagfényét kigyújtod, szelíd Türelem, szeretet leánya.”

Szent Katalin érezte testében az egész Egyház szenvedését. Mondhatta magáról Szent Pállal: „Mindennapi aggodalmam az Egyház gondja. Ha valaki gyöngé, én szégyenkezem, ha botránkoznak, én pirulok.” (2Kor 11,29)

Érezte a kísértést, hogy felháborodott haraggal ostorozza az Egyház bűnös nagyjait, mint később Savonarola tette. De legyőzte benne ezt az indulatot az előtte megjelenő isteni Mester. Egy szentmisén így szólt az Úr Szent Katalinhoz: „Édes lányom, nézd az Egyház arcát, hogy beszenyezte a tisztátalanság és az önzés, hogy eléktelenítette fiai gőgje és kapzsisága! Vedd hát könnyeidet és verejtékedet, meríts isteni szeretetemet forrásából és mosd meg Egyházam arcát. Mert hidd el nekem, sem a kard, sem az erőszak, sem a háború nem adhatja vissza ennek az arcnak a szépségét, hanem csakis a béke, az alázatos és folytonos imádság és híveimnek

könnyhullatásai, munkájuk verejtéke. Sokat fogtok szenvedni, de Gondviselésem nem hagy magatokra.”

A bűneink terhét, keresztjét cipelő Krisztus tanította így Katalint, s Vele mindenki, aki a bűnön nem tehetetlenül kesereg, nem kétségbeesetten átkozódik, hanem engesztelő szeretettel követi Őt, aki „bágyadtságunkat viselte és gonoszságunkat hordozta.” (Iz 53,4)

II.

Hóvirág és ibolya

A bölcs Salamon királyról beszéltek, hogy ért az állatok, madarak és virágok nyelvén is. De kedvesen beszélhettek vele Isten csodálatos teremtményei! Beszéljen velünk is a közeledő tavasz első két virága: a hóvirág és az ibolya.

1. A hóvirág így beszél: „Egyre megtaníthatlak: soha ne csüggedj! Fagyos lehet a világ, jég és hó boríthatja: én legalább egy kis ponton magam körül felolvasztom a zúzmarát.” Te is így tehetsz. Gondterhes, rideg világban élsz: melegíts magad. Nincs környezetemben öröm és mosoly: akkor teremts. Zordon északi szelek jégkéreggel borították be a szíveket: hát te akkor is árasz derűt, és légy jövődö jobb idők hírnöke.

A hóvirág szegény. Nem telik neki színes fátylakra, illatokat sem szórhat. Egy kis fehér ruhája van, de az tiszta és gyüretlen. Talán ebben is rokonok vagytok a hóvirággal. Légy rá büszke, mert ez tesz igazán kedvessé. Mert egyszerű viszonyok között nősz fel, mert nem kényeztettek, azért fogod az élet minden viharát megállni.

Ilyen hóvirág-lélek sok van a szentek között. Egyet hadd említsek most: Szent Genovévát. Nem kímélték őt a viharok, verte, fagyasztotta a jég, de csak tisztábbá, fehérebbé mosta. Kislány korában édesanyja nem volt jó hozzá. Ok nélkül ütötte-verte. S mikor anyja beteg lett, megvakult, mégis a kis Genovéva imádsága szerezte vissza számára szemevilágát. És akkor az asszony lelki szeme is feltárult, többet nem üldözte a leányt. Később Párizsba megy, ahol Istennek szentelt életet él. A nagyváros már akkor, a hatodik században is sok bűnt rejtett. A fagyos szívű emberek között a kis hóvirág imádsága engesztelésképp száll az Úr felé. De a bűnösök ezt nem hálálják meg, a gonoszlélek arra viszi őket, hogy rágalmakat szórjanak a tisztalelkű leányra. Rágalmak, üldözések, gyenge egészség – mennyi csapás, átlagos lelkű embernek ebből egy is elég, hogy zúgolódják, elkedvetlenedjék. De Genovéva a jó úton halad. És mikor Attila pogány hunjai ölnek, gyűjtogatnak, mindenki menekülni akar Párizsból, csak Genovéva bátor, ő biztatja a párizsiakat, ő szervezi meg védelmüket, szembeszáll a gyávákkal, a bírálókkal, és megmenti a várost. Gyáva férfiak között egy bátor leány, hideg télben egy Isten felé ragyogó virág!

Viharosak az idők? Anyagi gondok, háborúk veszedelme, hitetlenség, gyűlölködés? Kemény télben, gondokban, még nyomorban is Isten hóvirágozkái legyetek, ti adjatok erőt a fáradt édesapának, a kimerült édesanyjának, mint a hóvirág a hó alatt megtalálja éltető nedveit, úgy találjátok meg ti is az elevenítő kegyelem forrását!

2. És az ibolya mit mond?

– Ó tudjuk már, megint a szerénységről lesz szó. Hogy tiszteljük az öregeket. Meg hallgassunk mindig.

– Milyen jól tudjátok! Hát akkor miért nem csináljátok? Várjátok csak, hátha többet is tud mondani az a szerény ibolya.

– Engem csak az erdő mélyén, a nagy fák árnyékában találtok. Mert magamban nem tudnék megélni, elpusztulnék. És hálás vagyok a védelmükért. Hozzájuk simulok, termővé teszem a talajt alattuk. Szeretem őket, nélkülok nem élhetnék.

Mennyit tud panaszkodni egy-egy kislány a szülői szigorúság miatt. Hogy nem engedik abba az ártatlan, finom moziba, nem szabad társaságba járnia, hogy féltik, hogy mindig őrzik.

Köszönd meg, kislányom. Jaj, ha kidőlne az ibolya feje fölött a tölgyfa! Jaj, ha elmaradna a jó

szülő védelme, féltő gondoskodása. Sétálhatnál egész nap – de este nem volna a fejedet hol lehajtanod. Nem kellene senkinek beszámolni a munkádról, időtöltésedről – de nem is kérdeznék senki:

– Mire van szükséged, mit kívánsz, kislányom?

Nem kellene azt a ruhát felvenned, amelyiket parancsolják – de elkoptathatnád a körmödet, amíg megszerezned a ruháralót és elkészítenéd. Nem kellene megenned a spenótot – de nem tudom, volna-e miben válogatnod. Nem kellene senkinek szótfogadnod, de volna-e csak valakinek is jó szava hozzád? Nem kellene senkivel törődni, de nem is törődne veled senki.

Nézd a drága Szűzanyát! Mondd, okosabb vagy nála? Jobb vagy nála? Hát lásd, az Úr Jézus még a drága Szűzanyának is védelmezőt rendelt, Szent János apostol személyében. Hát akkor neked mennyire nagy szükséged van védelmezőre! Nézd, Szent Józsefnek küldi az Atya a parancsot: „Vedd a gyermeket és anyját, menekülj Egyiptomba!” És a Szűzanya nem mondta: „én vagyok a jobb, én vagyok a szentebb, miért nem velem beszél az angyal”, – hanem úgy tett, ahogy Szent József mondta.

Legtöbben jobban szeretjük az ibolyát a nagy, magas fáknál, de mégis úgy van rendjén, hogy a nagy fák fogják fel a külső világ veszedelmeit, és az ibolya a mélyben, védett helyen illatozzék, kedveskedjék. Kislányom, nem parancsolni küldött az Úr, hanem engedelmeskedni, tedd meg, boldogabb leszel.

Az ibolya elzárt életet él. De tedd csak ki a napfényre, elveszíti illatát, megfakulnak színei. Te is kislányom, zárt világban töltöd napjaidat. És talán kikívánczol. Szeretnél ünnepelt mozicsillaggal cserélni, szeretnél virágot kapni, újságokban szerepelni, arcképedet szívesen kitételnéd talán a kirakatokba. Lelked pedig úgy járna, mint az ibolya kelyhe: kiszáradna, megfakulna.

Az emberek előtt rejtve maradsz. Az újságokban nem fogsz szerepelni, nem írnak rólad könyveket, nem kürtölik ki magánügyeidet – de boldogabb leszel. Mit gondolsz, miért menekült Éve Lavallière, a híres párizsi színésznő kolostorba? Mert elég volt neki a nyilvánosságból. A női lélek nem piac, nem arra való, hogy kalmárok tapossanak rajta.

És ha már annyira irtózol a rejtőzéstől, egyre gondolj. Isten előtt nincs elrejtőzés. A tenger mélyén, a bányák sötétjében, s az egyszerű kis faluban, Isten mindenütt lát. Nincs csúnyább kifejezés, mint ez: „Isten háta mögötti falu.” Sehol sem vagyunk Isten háta mögött. Legfeljebb a pokolbeli ördögök, azok vannak elrejtve Isten irgalma elől. De az ibolyalélek – ő, az nem. Az Úr szeret a titokzatos csalitban járni, mint egykor az esti szellőben az Édenkert fái közt, és megtalálja az ő kis ibolyáit!

Jó és rossz madarak

A madárkák meg a leánykák sokban hasonlítanak. Sokat csicseregnek, szép, színes a ruhájuk, hamar megijednek.

Ha már madárhoz hasonlítotok, válogassatok jól. Ne legyetek se papagáj, se kakukk, hanem inkább mint a pacsirta, mint a csalogány.

1. Ne legyetek olyanok, mint a papagáj. A papagáj beszél, beszél és nem tudja mit. Kedves vendég érkezik a házhoz: a papagáj azt kiáltja: „Tolvaj”. Azután dicsekszik: „Lóri szép, Lóri szép”. Némelyik lány is ilyen. Mit nem tud ő beszélni politikáról, irodalomról, ismerősökről, ismeretlenekről. Pedig fogalma sincs róla. Mint a papagájnak, mikor rikácsol; azt rikácsolja, amit valahol hallott, de nem érti.

Mikor a villamoson ülök, és hallok kislányokat beszélgetni, megítélni eleveneket és holtakat, kedvem volna úgy tenni, mint a papagáj gazdája. Mikor Lóri már türehetetlen lármás, fekete terítővel borítja le a kalickát. Én is szeretnék egy ilyen fekete terítőt, de jó volna néha ráborítani kis papagájkisasszonyokra.

Azután a papagáj elviselhetetlenül hangos. Mindenkinek reá kell figyelni, mindenkinek az ő bölcsességét kell hallgatni. És mert fel akar tűnni, azért tarka, különös a ruhája is. Végül pedig, nagy és hegyes a nyelve. Hát ezért kérlek, ne hasonlítsatok a papagájhoz.

2. De olyanok se legyetek, mint a kakukk. Az ugyanis csak önmagáról tud beszélni. Szüntelenül a saját nevét kiáltozza. Amellett dolgozni nem szeret, rendes fészket sem készít, csak a másét használja. Hogyan is érne rá dolgozni, mikor egész napját öndicsérettel tölti.

Persze vannak szelídebb kakukkok is. Akik szégyellik a nyers dicsekvést. Csak az ő szüleik, az ő nyaralásuk, az ő rokonságuk a legkitűnőbb, a legcsodálatosabb a világon. Ők úrilányok, nem olyanok, mint ez meg az... persze azért megértik, hogy a másik nem kapta azt a nevelést... Ugye, van ilyen burkoltabb öndicséret is? Nem érdemes. Ugye sem hiszik el.

3. Szébb példát akarok elétek állítani. Nézzétek a szürke kis pacsirtát. A ruhája egyszerű és szerény, de a szárnyalása felséges, énekével Istent és embert gyönyörködtet. Ugye, a pacsirta arról nevezetes, hogy röptében is tud énekelni. A ti lelketek is lehet pacsirtalélek, amely röptében énekel. Munka közben Istenre gondolni, fáradságunkat, igyekvésünket a jó Istennek felajánlani: ez az, hogy „röptében is tud énekelni”. Kis Szent Teréz nagymosás közben drága lelki ajándéknak tudja venni az arcába fröcskölő szennyes lét, röptében énekel; Taigi Anna Mária, mikor a szolgálatból hajnalban hazaérkező, rosszkedvű, morcos urát kiszolgálja, felvidítja, munkájával is dicséri az Urat: röptében énekel.

És ugyanezt teszi az a tanuló, aki imádsággal kezdi a munkát, aki sem iskolában, sem szórakozásban, sem sportban, sem házimunkában nem feledkezik meg az égiekről. „Alszom, de szívem ébren van”, mondja a Szentírás az Istenhez hű lélekről. Még álmában, felébredéskor is mintegy az Úr jelenlétét érzi a pacsirtalélek.

Az ilyen munkás, dalos pacsirtáról szól a Szentírás dicsérete: „Minden kedvességnél kedvesebb a szent és illendőséges asszony... Mint a felkelő nap a magas égen a világ számára, olyan ékesség a bájos asszony házának. Világító lámpás a szent gyertyatartón, oly kedves ő haladott korában is. Mint ingathatatlan alapzat a kemény kősziklában, oly mélyen vésődött szívébe Istennek törvénye.” (Préd 26,19-24)

4. Talán még a pacsirtánál is kedvesebb lehet nekünk a csalogány. Aki az éjszakát tölti be csodálatos énekével, rejtekben énekel, őt magát nem is látni. Milyen boldog lélek, aki az élet éjszakáiban, szenvedéseiben és kísértéseiben is Istent tudja dicsérni. Aki Szent Lőrinc vértanúval mondhatja: „Az én éjszakám nem ismer sötétséget.” Milyen kedves, aki rejtekben tud maradni, megteszi a jót, s nem hivalkodik vele, nem üti dobra, hogy ő volt. Más a rosszat teszi, ha nem látják: ő akkor teszi legboldogabban a jót.

„Nézzétek az ég madarait” – mondja Üdvözítőnk – „nem fonnak, nem szőnek, csűrökbe nem gyűjtenek, és a ti mennyei Atyátok táplálja azokat.” Ezzel elítéli a kínos, bizalmatlan gyűjtögetést, kapzsiságot, halmozást. De nem ítéli el, sőt éppen ajánlja a szorgalmas munkát. Hiszen a gyűjtögetésnek épp az a be nem vallott célja, hogy a munkától később mentesítsen, a további fáradozástól pedig megkíméljen. A kis madarak nem gyűjtenek, de annál többet fáradoznak. Mennyit röpdös, kering, billen, ugrál, míg egy kis falatot megkereshet! Ebben a fürgeségben, ebben a mozgékonytságban, minden kicsi jótett, pici alkalom megbecsülésében is tanuljunk madárka nővéreinktől, ahogyan Assisi Szent Ferenc nevezte őket. Nekünk is szól az ő híres prédikációja, amelyet Cannai és Bevagno között mondott húgocskáinak, a kis madaraknak: „Húgocskáim, madarak! Tömérdek sokkal tartoztok a teremtő Istennek, kötelesek vagytok azért őt mindenkor és mindenütt dicsérni. Íme, kényetekre bízta, hogy akárhová szabadon röpdülhettek. Kettős, sőt hármas köntössel fődte be testeteket. Neki köszönhetitek a levegőget, melynek urai vagytok. Tőle kapjátok a hegyek és a völgyek menedékét. Teremtőtök

mérhetetlen szeretettel viseltetik irántatok. őrizkedjete hát a hálátlanság bűnétől és iparkodjatok Istent szüntelenül dicsérni.” (Fior. XVI.)

Almafa és cseresznyefa

Menjete ki a májusi határba, nézzétek a virágbaborult gyümölcsfákat, nem olyanok-e, mint a menyasszonyok?

Minden lány szeretne virágba borulni, szeretne fehér fátyolba burkolózni, szeretne menyasszony lenni. A legtöbb földi férfinak a menyasszonya, néhány pedig az égi Jegyesé. És mint a gyümölcsfa szétszórja illatát, lebegteti szirmait, úgy üli meg a leányarcot a kedveskedő mosolygás, ajkáról úgy szól a szíves beszéd, egész lényéről úgy árad valami vonzóerő.

Kettőt akarok most a gyümölcsfák közül kiválasztani, hogy egy-egy leánytípusra mutassak rá képükben. Vegyük szemügyre a cseresznyefát és az almafát.

1. A viráguk még hasonlít. Legfeljebb az a különbség, hogy a cseresznyefa jóval előbb hívja magára a figyelmet, jóval előbb kezdi kibontani a rügyek barna takaróját. Az almafa nem siet annyira. De a kis cseresznyefa mintha érezné sorsát: alighogy kivirult, már le is hull a szirma, egy-két hét alatt ott a termés, s azután a hosszú nyárban, termékeny őszben már csak megtépve, dísztelenül áll és nézi a többi, óvatosabb és jobb beosztású testvért.

S a gyümölcsével mi lesz? Pajkos verebek csipdesik, mindig tele van velük a koronája. Kis suhancok megrázzák, megmásszák, piros ajkukhoz szorítják a kis piros cseresznyét, kiszívják édességét és – nagyot köpnek. Hát az almafa gyümölcse? Ó, az lassan érik. S aki idő előtt akarna hozzányúlni, savanyúnak és keménynek találná. Késő ősszel beviszik a kamrába, vagy még inkább a kis szobába a díszhelyre, a szekrény tetejére. Ott trónol, onnan mosolyog a magasból, ott telet ki, míg el nem jó számára is az idő.

Kislányom, melyik életforma tetszik neked?

Vannak cseresznyeforma lányok. Ó, micsoda verébsereg csiripel köröttük. A polgári, a felsőkereskedelmi, a tanonc-, a tanítóképző, sőt a gimnáziumi iskolák színe-java verebei csiripelik az ő dicsőségét. És hogy rebbenek szét ezek a verebek, ha jön a csösz... a tanár úr vagy az édesapa!

– Nézzétek, mondja a cseresznyefa, milyen vonzó, milyen érdekes vagyok én, hogy körülrajonganak engem – azon a régimódi, ósdi almafán egy veréb sincs, persze, mert az nem festi magát, nem bodorítja hetenként a haját, nem tud az utolsó filmről annyit beszélni, mindig a mamájával van együtt, még a köszönést is alig fogadja az utcán, nemhogy megállna egy pár barátságos szóra... szóval az az almafa-kisasszony egész lehetlenné teszi magát.

Jöjjen cseresznyefa-kisasszony, vegyünk egy kis koraérett gyümölcsöt. Megvettük. Hát bizony, csak csukott szemmel lehetett megenni: mind férges volt. Jegyezzétek meg, kedves lányok: a nagyon koránérő gyümölcs legtöbbször – majdnem mindig – bizony férges. Nem az életerő hajtotta, nem az érlelte, hanem a belül nyugtalankodó, fészkelődő élősdi. A bűn élősdi.

Isten vele, cseresznyefa. Mi már csak inkább az almafát keressük fel.

2. Alma kisasszony egyszerű kis zöld háziruhájában húzódik meg, családi otthon mélyén. Cseresznye hírével tele volt a világ, igaz, azóta már le is hullott, le is taposták, elvitték a verebek meg a kisdíákok, de alma még mindig nem kapta meg szép, színes ünnepi ruháját. Nem törődik a külvilággal, kelengyét gyűjti. Gyűjti a sok-sok zamatot, illatot, cukrot, színt, amit majd egyszerre oly pazar bőkezűséggel fog osztogatni. Csendben él, feltűnés nélkül.

És egész hosszú télen meleggé, kedvessé fogja tenni a szobát, amelyben díszhelyen áll.

Komolyan beszéljünk. Kedves leányom, elkezdted-e már a gyűjtést? Elkezdted-e már az értékeknek azt a szent tárolását, amely téged majd egy család szívévé, életévé, áldásává tehet?

Gyűjtöttél-e magadba napsugarat, hogy télen melegíteni tudj? Életet, hogy erősíteni tudj, férfit, öregeket, gyermeket? Alakul-e benned az anyai lelkület? Tudsz-e önzetlenül, tudsz-e áldozatosan szeretni?

Tudsz-e több lenni, mint játszótárs? Tudsz-e gondot viselni? Védelmeszni? Vigasztalni? Próbáltad-e? Tudsz-e fájdalmat szüntetni, bátorságot adni? Tudsz-e parancsolni, de okosan és önzetlenül? Szívtál-e magadba elég sugarat az isteni Napból, hogy hideg, borongós télben is kárpótlás lehess és melegség? Erényeid illata be tud-e tölteni egy kis házat, lakást? Gyöngéd figyelmességed kedvessé tudja-e tenni tieid életét?

Lassú gonddal, napról-napra kell kincseidet gyűjtened és raktároznod. Miért olyan csodálatos szép minden a természetben? Mert nagy türelemmel, kicsike részekből, állandó munkával épül. Század- és ezredmilligrammonként gyűlik az illat az almába, a balsam a fakéregbe, a szín a rózsába, a méz a virágba. Mert a virág, a gyümölcs alakjukat nem egy hirtelen és türelmetlen mozdulattól, hanem a Teremtő türelmes, nyugodt ujjának láthatatlanul lassú mozdulataitól veszik. Ha mikroszkóp alá teszel egy fűszálat, látod, hogy finomabb a szerkezete a brüsszeli csipkénél. Megérdemli-e a lelked, a jövőd, az életed ezt a lassú és gyöngéd gondoskodást? Ó, ha egy lepkeszárny, ha egy rózsaszírom megérdemli – akkor a halhatatlan lélek inkább.

Növekedni, bontakozni – végtelen türelemmel, bizalommal, az isteni Művész kedve szerint. Az isteni Művész a néphit szerint minden búzaszembe odarajzolta Édesanyja képét – a ti lelketekbe is be akarja rajzolni: engedjétek.

A szőlőhegyen

Tavas – nyár – ősz – tél

Az Úr Jézus nagyon szerette a szőlőket. Hiszen a Szentföld a szőlőművelés egyik őshazája (L. Tóth Kálmán, Willam műveit). Szívesen vezet minket is a szőlőbe, hogy ott testünket-lelkünket felüdítse. Menjünk vele a szőlőbe négy alkalommal: tavasszal, nyáron, ősszel, télen.

1. Tavasszal van a metszés ideje. Az értetlen ember csak csodálkozik, szörnyülködik; a gazda szinte a földdel teszi egyenlővé, a föld színéig visszavágja a tőkét. De a gazda csak neveti, mert ez annak a rendje. A tavasz a nyelés ideje, és ha tavasszal elmulasztják, később nem lehet pótolni.

Ti is tavaszban állotok. És az iskola rátok támad, s megijeszt titeket. Zöld hajtásaitokat letépi, azt mondja, fattyúhajtások, nem kellenek. Ez sem jó, az sem jó.

– De mi fog megmaradni? – kérditek. Letörrik az egyéniségünket, megfosztják a szabadságunkat...

Fáj, ugye, eleven szőlőtőkék, fáj, ha belétek nyesnek. De túrjetek. Bízhatok a tapasztalt szőlőművelőkben. Javatokat akarják.

És mellétek szúrják a fegyelem karóját. Hozzákötoznak. Ti pedig szabadságot akartok. És csak egyben van szabadságtok: Felfelé! Ne lázadjatok! Higgyetek a szeretetnek! Tavasszal nem látszik az ilyesminek a célja; aki még csak tavaszt látott, nem látja a nyelés, kötözés értelmét. De emlékezzetek csak vissza, ha tudtok! Minden kezdet nehéz! Nehéz volt először szépen felöltözni, rendesen enni! De sokat mesélhetne anyátok, mennyit sírtatok, míg első fogaitok nőttek! Bízhatok és növekedjétek, tavaszi kedvvel, tavaszi lendülettel. Csak azt érdemes, ami nehéz. Csak az erősít, ami fáradságos. Csak az értékes, ami sokba kerül. Olcsó húsnak híg a leve. Áldozat nélkül sehol, semmiben nincs eredmény.

2. S a nyári szőlőhegy? Kemény, kérges kezek kapálják a száraz rögöt. Tavasszal a lemondás lepett meg. Most a munka erejét érezzük. Munka, látható, rögtöni, biztos eredmény

nélkül. Mint a mi iskolai munkánk. Ki tudja, érdemes-e? Nem jön-e jégverés? Szőlómoly? Aszály? Lesz-e ára a bornak? És nálunk: Eljutok-e a diplomáig? Kapok-e állást? Nem fontosabb-e a protekció? Hátha nem is lesz szükségem arra, amit az iskolában tanulok?

A szőlősgazdát nem kell biztatnom. Ő dolgozik és – bízik, hogy nem lesz hiába. De a ti kemény munkátok egész biztosan nincs hiába. Munkátokkal ti is kemény talajt ástok fel és tesztek termékennyé: a lelketeket. Akármilyen hivatásba állít az élet, mindennél többet ér, ha megtanultatok dolgozni. Aki tud dolgozni, sohasem veszett el. Olvastátok a Szentírásban az erős asszony dicséretét? „Messze földön nem találsz nála értékesebbet. Bízik benne ura szíve, mert gyapjút és lent szerzett, és ügyesen feldolgozta keze munkájával. Mint a kereskedő hajója, messziről hozza a kenyeret. Éjszaka is felkel, enni ad háza népének. Erőteltjes tetőtől-talpig... kezét kinyitja a szűkölködőknek, tenyerét nyújtja a szegénynek. Nem félnek nála a hideg téltől, kettős ruházatot adott övéinek... Ismeri a járást házatáján, nem a semmitemvők kenyerén él.” (Péld 31,10)

S még több lelkes, dicsőítő szót mond az ilyen asszonyról a Szentírás. Hát nem nagy szó ez, munkánkkal Isten szavából eredő dicséretet érdemelni? Szeressétek a munkát, Isten szőlőjének munkára van szüksége. Nézzétek magatok körül a nyomort, nézzétek az utcán a rongyosokat, nézzétek a külváros nyomortanyáit, nézzétek az alföldi gyerek étlapját, olvassátok el a „Tardi helyzetben”: lebbencsleves, kenyér, kenyér, tea. Ezen más nem segíthet, csak a munka. Tanuljatok meg dolgozni, mert elvész családokat, elvész hazánk, gyalázatát szenved Egyházunk, ha heverték, tétlenkedtek. Csak a dolgozó asszonynak van becsülete, a henye, cicomáskodó, tehetetlen, előbb-utóbb szemétdombra kerül, mint a megunt bábu. Tanuljatok meg dolgozni, most még ne várjatok gyümölcsöt – a gyümölcs majd megjő a maga idejében.

3. És most itt az ősz, itt a szüret. Melyik szőlővessző hozott sok gyümölcsöt? Melyiken csüngenek a telt fürtök? Melyik roskadozik édes teher alatt? Csakis az, amely a szőlőtől el nem szakadt. „Én vagyok a szőlőtő, ti vagytok a szőlővesszők. Aki énbennem marad, és én őbenne, az sok gyümölcsöt terem. Nélkülem semmit sem cselekedhettek. Aki bennem nem marad, elszárad, összegyűjtik és elégetik.” Emberé a munka, Istené az áldás. A munka szükséges, de nem elég. A fegyelem a kezdet. A munka a folytatás. Az isteni kegyelem a teljesülés.

Soha, soha ne válasszátok el az imádságot a munkától. A kéz halott a szív nélkül, a szív béna a kéz nélkül. A munka halott imádság nélkül, az imádság béna munka nélkül. Szent Ignác szokta mondani: „Úgy imádkozzál, mint aki tudja, hogy minden Istentől függ. De mégis úgy dolgozzál, mintha minden tőled függne.”

Ne siessetek nagyon a szürettel, mert savanyú lesz a borotok. Ne követelődzetek Istennél munkátok gyümölcséért. Ne sürgessétek Istent, mint a türelmetlen és bizalmatlan hitelező. Ne mondjátok, annyit dolgoztam, annyit imádkoztam, és mire vittem? Boldog, akinek Isten az adósa.

A szüretben van valami szomorú vonás. Kifosztva, szedetten áll a szőlő. Vörösmarty írja a jó édesanyáról: „Gyermekei szétfutottak – Napkeletnek, napnyugatnak – S a szegény nő elhagyatva – Úgy maradt, mint a szedett fa.”

Mi maradt a leszüretelt tőkének, a szegény asszonynak? Imádságos könyve. Nála már a munka helyét lassan átvette az imádság. Az idő kezd átmenni az örökkévalóságba, az ősz télre kezd fordulni.

4. És most kimegyünk a téli szőlőhegyre. Csönd van. Eltűntek a munkások, eltűntek a szüretelők. A szőlőtő föld alá ásva, fölöttük kicsi domb emelkedik. Hasonlít a temetőhöz. De a föld alatt nem halt ki az élet, a földben ott pezsegnek még az élet nedvei.

Tavaszban álló ifjúság, reád is fog még hótakaró borulni, neked is le kell szállnod a föld mélyébe. De a föld mélyén, a föld alatt, vagy inkább a földön túl ott pezseg és lüktet az élet.

Nem kábult és szendergő, mint a szőlőtőben, hanem az igazi és mély élet – mégis, a szőlőtőhöz hasonlóan, olyan élet, amely rejtve marad az emberek előtt. Mert szem nem látta, fül nem hallotta, mit készített az Úr az ő választottainak. (1Kor 2,9) Adja az Úr, hogy mindnyájan megláthassuk.

A kert ellenségei

Mit kellett volna még tennem kertemért, és nem tettem meg? Szőlőt vártam tőle, de csak vackort termett.” (Iz 5,4) Így panaszkodik az Úr a próféta szavával. Jaj, nem ránk panaszkodik-e? Mert ha igen, szörnyű a fenyegetése. „Letöröm a falát, hadd tapossanak fölötte, nem nyesetem és nem kapáltatom többet, borítsa a bogáncs és a tövis, megtiltom még a felhőknek is, hogy megöntözzék.”

A te lelked a kiskert. Öntözi a kegyelem esője: havi, heti áldozó vagy. Magas fal veszi körül: iskolai fegyelem, családi rend. Elég munkás ássa-kapálja, talán többen is nevelnek rajtad, mint szeretnéd. Terem-e a kiskerted, vagy félned kell-e az Úr haragjától? Gyere, megmutatom neked kerted ellenségeit, irtsuk ki, gyomláljuk ki onnan.

Három sűrű gazt látok és egy alattomos ellenséget. Bogáncs, csalán, gyermekláncfű a három nagy gaz. A hernyó a nagy ellenség.

1. A bogáncs a gög. Nézd, milyen fennen hordja fejét! Azt a könnyű, kicsi, üres fejet! Én elhiszem neked, ha parancsolod, hogy te vagy a legokosabb, legjobb, legszebb az emberek között. De még akkor sincs okod rá, hogy büszke légy. Elég egy kicsike vérrög, amely agyadban reked, és ha életben maradsz, tehetetlen roncs lettél. És ha a világ minden tudományát megtanulod, akkor sem fogsz többet tudni, mint a bölcs Salamon: „Hiúságok hiúsága, és minden csak hiúság!” (Préd 1,2) De mit akarunk itt bölcs Salomonnal? Hiszen még abból a szerény iskolai tananyagból is már hány szekundád lenne, ha mindig fülönfogtak volna, mikor nem készültél. Magunk között vagyunk, bevallhatod.

És a jóság? Te is az eredeti bűnben születél. Te is Isten irgalmára szorulsz. Szent János, a szeretett tanítvány csak elég jó volt. És mégis ezt írja: „Ha azt mondjuk, hogy nincs vétünk, megcsaljuk magunkat.” (1Jn 1,8) „Ki mondhatja magáról: „Tiszta az én szívem, ártatlan vagyok minden bűntől?” – kérdi a Szentírás. (Péld 20,9) A Boldogságos Szűzanyán kívül senki. És bárcsak halványan megsejtenénk valamit az ő alázatosságából!

Ó, te szúrós bogáncs, te, aki mindenben fennakadsz! Aki talán még azért is haragszol, mert tegezni merlek! Mire vagy gögös? A szépségedre? Várj csak egy pár évet. S majd rólad is elénekelheti Villon francia költő, A régi idők szépségeiről szóló balladájában: „Hol van már a tavalyi hó?”

2. A bogáncsnál sokkal csúnyább, alattomosabb a csalán. A csalán a csúfolkodás, a gúny szelleme. Hogy fáj, nemcsak akkor, mikor éppen érinti az ember, hanem még sokáig utána. Ilyen bizony sok leány beszéde. Olyan könnyen tud bántani, sérteni.

Mit gondolsz, kislányom, rajtad nem lehet semmi csúfolnivalót találni és felfedezni? Ha ismernék a te titkaidat? Ha nagyon megfigyelnének? Ha kikutatnád a családod történetét? Ha számontartanák kudarcaidat, baklövéseidet? Neked jólesnék, ha minden épületes dolgot feltálnák, jó csípős, ecetes mártásban? Én láttam már kislányt, aki csúfolódni kezdett, és azután sírva szaladt ki a társaságból, amikor visszafordították rá a fegyvert.

„De én csak olyant mondok rá, ami igaz”. Az is igaz volt, hogy Elizeus próféta kopasz volt. És Isten mégis halállal büntette a gyermekeket, akik ezzel csúfolták. Most már elhiszed, hogy a csúfolódás halálos bűn is lehet?

Az Úr Jézusnak bekötötték a szemét, arcul verdesték, leköpték, csúfságból térdet hajtottak előtte, nádat adtak a kezébe királyi pálca helyett, így csúfolták. Közéjük álltál volna, csúfoltad volna te is? Pedig „amit a legkisebbnek cselekedtek, nekem cselekedtéték.” (Mt 25,40)

3. A gyermekláncfű igazán ártatlan, kedves virágnak látszik. De kérdezzétek csak meg a kertészt, mit szól hozzá! Ez a tolakodó gyom mindent belep, elveszi a levegőt, az életet az értékes, finom virágok elől. Nem lehet kiirtani.

Ez a gyermekláncfű a könnyelmű, haszontalan, fölösleges barátkozások jelképe. Mint ebből a fűből könnyű láncot formálni, de az a lánc hamar el is szakad és a sok fáradtság hiábavaló vele, olyan a haszontalan barátkozás. Sokszor látok én ilyen gyermekláncokat udvaron, folyosón egymásba kapaszkodó, elválaszthatatlan pajtásokat. Néha igazi a barátságuk, de legtöbbször értéktelen.

Mennyi időlopás az ilyen barátságokban! Mennyi üres pletyka! Mennyi társas önzés! Hogy sügnak-búgnak híreket. Egészen biztosan tudom, mondja egyik a másiknak, nagybácsimnál a házmesterné mondta a mamának. Micsoda időlopások! Kísérgetések! Irigységek! Féltékenység!

Mennyi jót tehetnél az ilyen barátkozás helyett! Mennyit segíthetnél anyádnak, mehetnél boltba, csomagért, kenyérért, amíg ő odahaza nyugtalanul vár és te a sarkon állodogalsz. Magyarázhatnád a leckét visszamaradt, beteges, gyenge társadnak. Tanulhatnál, sportolhatnál. A gyermekláncfű nem is maga olyan nagyon rossz, a baj, hogy elveszi a helyet, a tápláló erőt más, értékesebb, jobb növények elől. Terméketlenné teszi kiskertedet.

4. A hernyó, a mindent lerágó nagy ellenség, a hazugság. Az első hernyó: semmiség. De milyen gyorsan szaporodnak! Nincs megállás. Ha egyszer bevette magát a kiskertbe, keserű, fájdalmas ellenszerek, permetezések is alig űzik el.

Tudod, mit csinálnak a rossz gyerekek, ha befőttet akarnak? Kis lyukat szúrnak a befőttes üveg fedőpergamenjére vagy a celofánba: néhány nap múlva már romlani kezd a befőtt. Akkor megmutatják az édesanyának:

– Együk meg gyorsan, mert már romlik. Az a kicsi lyuk elég volt, hogy romlásnak induljon a befőtt. Az első hazugság is ilyen kicsi lyuk. Semmiség. Csak nincs ennek nagyobb jelentősége? Pedig ezzel indul meg a romlás. Jaj, ne engedd be az első hernyót! Ne mondd ki az első hazugságot!

A predestináció, az üdvösség reményének biztos jele, ha valaki sohasem hazudik. Nem tudom elképzelni, hogy az ilyen lány bűnben éljen. De azt sem tudom elképzelni, hogy hazug lány a többi bűnt elkerülje.

Isteni kertész, öntözd a kiskertet kegyelmeddel! Add neki az öröm napsugarát. De ha a szenvedés kapójával kell verved, sújtanod, akkor se kíméld! Irtsd ki belőle a góg bogáncsát, a szeretetlenség csalánját, az érzéki barátság gazát, hogy sok gyümölcsöt teremjen, a te dicsőségedre!

Csend

Nehéz feladat, de nagy veszélyektől óv meg – Isten barátságára segít

1. Két amerikai hölgy utazott Olaszországban. Nápolyban leszálltak a kapucinusok sírboltjába, ahol valódi halálfejekből meg lábszárcsontokból állították össze a barátok a barokk díszítést. „Milyen érdekes” susogták. Rómában elvezették őket a Kolosszeum arénájába, ahol minden csepp földet a vértanúk vére áztatott. „Hatalmas épület” – mondták elismerően. Firenzében megtekintették Fra Angelico égi szárnyalású freskóit. „Helyesek” – állapították meg. És még sok szépet és nagyot láttak, de nemigen hatódtak meg, mert úgy látszik, kissé felületesen gondolkodtak, ha ugyan gondolkodtak egyáltalán. Végre Milano közelében eljutottak a karthauzi

kolostorba. Meglehetősen közömbösen hallgatták a vezető magyarázatát a képekről, műrekekről, szobrokról, amelyek a templomot díszítik. Mikor azután a kolostor udvarán a vezető a karthauziak életmódjáról kezdett beszélni, a bűjtökről, virrasztásokról, önsanyargatásról, akkor kissé elkomolyodtak. De mikor a vezető elmondta, hogy ezek a szent szerzetesek csak hetenként egyszer, szombaton délután két órányi ideig társaloghatnak egymással, s egyébként, az imádságtól eltekintve, életüket teljes némaságban töltik, akkor a megdöbbenés és csodálat erőt vett azokon a hölgyeken: végre valami, amin megilletődtek, ami imponált nekik, ilyet nem láttak Amerikában.

Próbáljatok csak egy napra – nem, egy órára ilyen karthauzinak lenni. Nem lesz könnyű. Könnyebb szöges ostorral verni magadat, könnyebb kenyéren és vízen élni napokig, könnyebb vagyontokat szétosztani alamizsnául, mint csendet tartani. De megéri. Mert nincs jobb lelki hízőkúra, mint azok a beszédek, amelyeket nem mondtunk ki, hanem lenyeltünk.

2. A hallgatás nagy veszedelmektől óv meg. Megóv:

a) Isten szigorú ítéletétől. „Ne ítéljete, hogy ne ítéltessetek” – mondja az Úr. (Lk 6,37) „Minden fölösleges szóért számot kell adnotok az ítélet napján.” (Mt 12,36) Áldott hallgatás, amely megvéd, hogy az ítélet napján ne a vádat kelljen pirulva hallgatnom!

A következőt nem én mondom, hanem az újkor egyik legcsodálatosabb vértanúja, Morus Szent Tamás, angol lordkancellár, aki boldog családi életet, magas rangot, gazdagságot cserélt fel a Tower börtönével és a vérpaddal, hitéért.

„Mi világiak – úgymond – nagyon merészen ítélkezünk a papok felett. Ha barátságosak, világiasnak nevezzük viselkedésüket, ha szeretik a magányt, akkor különcök, ha komolyak, akkor nagyképeüknek csúfoljuk, ha vidámak, akkor könnyelműeknek. Ha ájtatosak, akkor biztos képmutatók, mondjuk, ha kevés személyzetet tartanak, akkor zsugoriak, ha sokat, akkor fényűzők. Ha egy rossz példát látunk, sokat beszélünk róla, de a jót elfelejtjük. Olyanok vagyunk, mint a holló, amely friss húsrá nem száll, de ha döglött kutyát talál egy árokban, ott azután vígan lakmározik a társaival...”

Németországban az irodalmi bírálatról hoztak egy rendeletet. Csak annak szabad bírálni, aki ugyanazt jobban meg tudná csinálni. Hát ezt a rendeletet az erkölcsi bírálatra is alkalmazhatjuk. Sőt tovább is mehetünk. Ne is bíráljunk, hanem javítsuk ki a dolgot. Például: ne morogjunk, hogy a tényérünk nincs szépen kitörölve. Fogjuk magunkat és töröljük meg. Ne nyafogjunk, hogy az iskolánk nem elég meleg és kedélyes. Vigyünk be melegséget és kedélyt.

b) Megóv a hallgatás a gyűlöletről és haragtól. Ha a kis kanári kiszökik a kalickából, visszacsalogatható: de ha a szó kirepült a szádból, vissza többé nem megy.

Mennyi bánatot okozott már a nyelveskedés. Még a legkisebb baj az, amelyet a Szentírás így jellemez: „Mint a kövecses út az öreg ember lábának, olyan a nyelves asszony a csendes embernek.” (Sir 25,27)

A felfuvalkodott, a megdagadt nyelv halálos. Valakinek kígyó marta meg a nyelvét. Néhány óra múlva a szerencsétlen nyelve úgy megdagadt, hogy széjjelrepszettette szájpadrását, megfojtotta szegényt. Ilyen megdagadt, halálos nyelve van a gögös, gyűlölködő beszédű embernek. Rosszabb, mint a kígyómarta, megfeketedett, üszkös nyelv: mert ez csak testi halálba, amaz kárhozatba dönt.

3. A csend megszerzi nekünk Isten barátságát. Isten csak akkor szól hozzánk, ha lelkünkben csend van.

Egy úrihölgyet egyszer bemutattak Dickensnek, a nagy írónak. Az úrihölgynek sebesen pergett a nyelve, szóbahozott mindent az égvilágon, összebeszélt tücsköt-bogarat, Dickens meg csak hallgatott. Később azután a hölgy panaszkodott:

– Hát ez az a híres író, ez az a szellemes társalgó? Én bizony nagyon is ügyefogyottnak találtam.

Az úrihölgy bizalmas barátnéja persze elmondta ezt a nyilatkozatot az írónak. Dickens szerényen azt felelte:

– Az asszonyságnak igaza van. Szolgáljon mentségemül, hogy nem is engedett szóhoz jutni.

Ha fecsegünk, ha folyton pereg a nyelvünk, Isten sem tud szóhoz jutni a lelkünkben. Meg sem sejtjük, mi az igazi lelki élet. Nem véletlen, hogy Isten igazi barátai, a nagy szentek mindig a csendet és a magányt keresték, amennyire a felebaráti szeretet őket ebben meg nem akadályozta. „Ó boldog egyedüllét, egyedüli boldogság” – kiáltott Szent Ágoston. Az ő csendjében Isten beszélt.

Ha nyitott szájjal alszol, reggelre kiszárad a torkod. Ha mindig fecsegsz, kiszárad a – lelked. Kövesd Boldog Seuse Henrik példáját. Mielőtt szóra nyitotta volna száját, mindig előbb a Szűzanyától kért engedelmet. „Édesanyám, szabad ezt mondanom?” Te is a Szűzanyától kérj tanácsot, mielőtt beszélsz. Nem bánod meg, ha órá hallgatsz.

Életmentés

Kisfiúk játszottak a budai Duna-parton. Belemelegednek a játékba, nem látnak, nem hallanak. Nagy loccsanás, – jaj! – egyikük a vízbe esett, ott küszködik a nagy Duna sodrában. Arra jár egy bátor gimnazista lány, nem gondolkozik, egy-kettő utána ugrik, kiment! Néhány hétig az egész város ennek a kislánynak a csodálatára jár, magától a Kormányzó úrtól kap kitüntetést hősiességéért.

Hát még milyen kitüntetést érdemel az, aki lelkeket ment meg. Megmenti őket a bűntől, a lelki haláltól, a kárhozattól. Megmenti őket jó szóval, jó példával, imádsággal.

1. Egy-egy jó szó olyan hatást tehet a bűnnel küzdő emberre, hogy egyszerre sokkal-sokkal erősebbnek érzi magát. Mintha a vízben küszködőnek mentőövet dobtak volna. „Menj és többé ne vétkezzél.” „Kövess engem” – ilyen egyszerű szavakkal tudott a mi Mesterünk lelkeket menteni. Ilyen egyszerű szavakban erő lakik, ha Isten kegyelme kíséri őket. Mikor az édesanya mondja iskolába induló gyermekének: „Azután jó légy”, ezek a szeretettel mondott szavak védőangyalként kísérik a gyermeket egész napon át.

A szentek megérik, mit kell mondaniok, hogy megmentenek egy-egy lelket. Vianney Szent János plébániája előtt halad el egy elegáns vadász.

– De szép kutyája van az úrnak! – szól hozzá a Szent. – Csak a lelke is olyan szép lenne!

A vadász odaveti a kutya pórását egy gyereknek és besiet a gyóntatószékbe.

Assisi Szent Ferenc is bírt a megváltó szavak ajándékával. Mikor Rietiben az előkelő Tancredi lovaggal találkozik, ki fényes fegyverzetében, magas lóháton magára vonta az utca figyelmét, odakiált: „Lovag úr, le a lóról! En Krisztus lovagjává teszek.” (Prohászka, XII. 161.) Így lett lovag Tancrediből Angelo testvér.

Lelkeket menthetsz meg, mikor társaságodban kezdődik a megszólás, s te ügyesen másra tereled a beszédet. Mikor az iskolából hazamenet egyik-másik zúgolódni, elégedetlenkedni kezd, s te megbékíted. Hányszor kezdenek az emberek bűnös beszédek merő unalomból. Ilyenkor legyen ügyesen pergő nyelved, amely az unalmat elúzi, és becsületes, kedves tréfával, jókedvvel ismét lelkeket ment. Olvasd el Walter János piarista atya *Gaudeamus c.* könyvét, tarts mindig készen egy-két jó ötletet, adomát, ezzel is sok bűnt akadályozhatsz meg.

2. Lelkeket menthetsz csendes, néma jópéldával. Szalézi Szent Ferenc érdekes történetet mond erről párizsi diákkorából. Két könnyelmű, mulató fiatalember jóval éjfél után kapatosan igyekszik hazafelé a sötét, szűk kis utcákban. Nagyon mélyen néztek a pohár fenekére, most azután kissé eltévedtek. Le is ülnek közben egy-egy templom lépcsőzetére, meg-megpihennek, megint továbbmennek: végre valahol énekszót hallanak.

– Menjünk közelebb, de furcsa muzsika van arra, mi lehet?

A hűvös éjszakai levegő már kissé kijózanította őket: ráismertek a ciszterciek templomára, bementek, a szerzetesek az éjszakai zsoltosmát imádkozták hófehér palástjukban, mély áhítattal és kegyességgel. A két fiatalember elszégyellte magát. „Amíg mi dorbézolásokkal és bűnös szórakozásokkal pazaroljuk el ifjúságunkat, ezek a szent szerzetesek még az éjszakát is nappallá teszik, hogy értünk, bűnösökért imádkozzanak. S rövid idő múlva mindketten a szerzetbe léptek.

De ne menjünk a messze múltba. Itt van a csodálatos „bécsi tejesasszony”, a mélyérzésű Alja Rachmanova kedves esete:

– Senki sem tudja úgy elkészeríteni az életemet, mint a kis Anna – írja. – Úgy jön be boltomba, mint a rombolás gonosz szelleme. Fel sem sorolhatom azt a sok kellemetlenséget, amit nekem szerzett.

– Anni, – kérdeztem tőle – miért nem szereted az embereket, miért akarsz mindenkit bántani?

– Miért szeressem őket? Mindenki csirkefogó, csak maga nem, de maga is csak azért nem, mert nincs hozzávaló esze.

Mikor azután Anni megint valami egész különleges rosszaságot követ el, és a tejesasszony mégsem panasolja be az anyjánál, hanem szeretetéről biztosítja, „Anni egy ugrással fönn termett a pulton, nyakamba esett és megcsókolt” – és attól fogva „viselkedése egészen megváltozott. Órákig elül a kisasztalnál s engem néz. Nem szól egy szót sem, de szeméből csillog a boldogság.” (I. m. 163-174.)

3. Lelkeket menthetsz imádsággal. Mi mindenért imádkozunk! Esőért, szép időért, pénzért, sikerért, apró-cseprő földi örömeikért. Egy lélek sorsa, egy lélek üdvössége mindennél hasonlíthatatlanul többet jelent. Egy lélek üdvössége Isten szemében, tehát a valóságban többet ér, mint az Angol Bank egész vagyona, mint a világ minden aránya, mint bármilyen földi siker, öröm, eredmény. Imádkozunk testvéreink üdvösségéért! Milyen felséges hivatás a karmelita hivatása: aki csak a megmentendő lelkeknek él, áldozatait, sanyargatásait, szenvedéseit felajánlja olyan lelkekért, akiket sohasem látott, sohasem ismert, de tudja, hogy ezzel Istennek a legkedvesebb szolgálatot teszi. A bűnösökért imádkozik, hogy megtérjenek. A lanyhákért, hogy buzgókká legyenek. A halálos veszedelemben lévőkért, hogy megkapják a végső állhatatosság nagy kegyelmét! Ha kedvetek volna valakit szidni vagy bírálgatni, nagyon kérlek, – imádkozzatok inkább érte. Az embereknek úgyis hiába panaszkodtok arról, hogy milyen az a ti testvéretek, vagy tanárotok vagy felettesetek: panaszkodjatok a jó Istennek, és esdjétek ki számára a megértés kegyelmét, ha az illető igazán rossz úton jár.

Tudjuk, hogy a jó Isten nagyobb a jutalmazásban, mint a büntetésben. Aki egy lelket kárhózatba dönt, azt Isten úgy megbünteti, hogy „jobb lett volna neki, ha malomkövet kötnek a nyakára és a tengerbe vetnék”. (Lk 17,2) Ha Isten így bünteti azt, aki lelkeket ront, hogy fogja megjutalmazni azt, aki lelkeket ment?

Állj be Isten mentői közé!

Rendes vagy-e?

Újabban már osztályzatot is kaptok a rendszereteből. De már régen tudjuk, hogy „rend a lelke mindenek”.

A rendes házban minden a maga helyén van, és mindent arra használnak, amire való.

1. Mindent a maga helyére! És épp azért: Istent az első helyre! Istené reggel az első gondolatom! Istennek szól első látogatásom: mihelyt az utcára jutok, szentséglátogatást végzek, úgy intézem napomat, hogy legyen rá módom és időm.

Sok embernek hamis képe van Istenről. Azt hiszi, Isten a mi szolgánk. Isten dolga, hogy nekünk mindent megadjon, amit kívánunk. Isten várhat. Majd akkor foglalkozunk vele, mikor

nekünk jólesik. Előbb kielégítjük apró-cseprő, kicsi vágyainkat, akkor, ha marad felesleges időnk és erőnk, ráérünk Istennel is foglalkozni.

Szegény bűnös, istentelen ember, mennyire rendetlen vagy! Te vagy a szolga! Neked kell először Isten akaratát megtenned, mindenben őt lesned, mint a Zsoltáros tanít: „Mint a szolgálók gazdájuk intésére, úgy figyelek akaratodra, Istenem.” (122,2)

A felületes ember, a rendetlen lelkű ember önmagát teszi első helyre. Nekem jól esnék bizonyos társaság, bizonyos szórakozás, könyv, tánc, ruha. Azután, ha mégis féli kissé az Istent, megkérdi: Nem bűn-e ez?” S evvel megelégszik. A keresztény gondolkodás egészen más. Először azt kérdi: Mi az Isten akarata, mi az ő szent tetszése?” Nem a saját kedvéért teszi a dolgokat, hanem Isten kedvéért. És akkor természetes, hogy nem ütközik folyton bűnökbe. „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát, a többi mind hozzáadatik nektek.” (Mt 6,33) Először! Ez a rend! Először az Isten országát és az ő igazságát! Nem másodszor, vagy utószor. Nem először önmagunkra, és azután mellékesen, az Istenre is tekintettel lenni.

Mit szólnál, ha a te házában úgy rendezkednék be a cseléded, hogy először a saját kényelmét és kedvét keresné, azután esetleg épp egy kicsit, a te igényeidet, kívánságaidat is tekintetbe venné? Azt mondanád: „Ebben a házában én vagyok az úr! Itt annak kell történnie, amit én akarok!” A világ nagy házában pedig Isten az úr, és az ő akaratát kell először keresni. Ez a rend.

A rendetlen, kócoshajú lány csúnya. De a rendetlen, kócos akaratú sokkal csúnyább. A szeszély, az összevisszaság, a terv nélküli élet lelki kócoság.

Az életnek célja van! Nemcsak úgy véletlenül lézengünk itt. Nem lustán libbenünk virágról-virágra, mint a lepke. A keresztény embernek mindig tudnia kell, mit akar.

„Azért vagyunk a világon, hogy Istent megismerjük, őt szeressük, neki szolgáljunk.” Minden más: ellopott idő! Valahányszor ezt nem tesszük, naplopók vagyunk. Legyen életterved! Legyen életcélod! Ne éldegélj csak úgy véletlenül! Ha a víznek nincs sodrása, elposhad, szennyes lesz. Ha az életünknek nincsenek céljai, nemes lendületei, akkor minden bűnbe belesodródunk. Mihelyt az ember elengedi élete kormányrúdját, mihelyt nem Isten felé igyekszik, mihelyt megfélekedzik örök céljáról, máris sodródik a zátony, a bűn felé.

George Eliot ír egy derék angol asszonyról, aki minden sápirozó, panaszkodó, önző asszonytársának ezt szokta mondani: „Nem azért vagyunk a világon, hogy jó dolgunk legyen, hanem hogy megmentsük a lelkünket!” Ez rend, ez rendes gondolkodás. És nem az, amit a kültelki nyelvhasználat nevez *rendesnek*: a bűnt elnéző felsőség, a lustaságot tűrő tanító, a képzeletet felizgató mozi és rúgásokkal és pofonokkal gazdagon tarkított verekedés.

2. A rendes házában mindent arra használnak, amire való. És ott minden való valamire. Ott nincs haszontalanság. Ami haszontalan, az mind rossz. Hiszen a magyar nyelvben ez a két fogalom egybe is esik.

Isten rendes gazda, és nem küld a nyakunkra haszontalan dolgokat. Különösen nem haszontalanok az ő büntetései és csapásai. Semmi sem történik véletlenül. Istennek minden egyes eseménnyel valami szándéka van. Bármi történik velem, ki kell lesnem Isten akaratát, üzenetét. Nélküle egy veréb sem esik le a fáról, és egy diák sem vall kudarcot. Ő, az igazán rendes lelkület mindent fel tud használni. A kudarcokat, szégyenvallásokat egész különösen. Mint a háziasszony a házra zúduló esővizet szépen felfogja és abban mossa a szennyesét, úgy moshatjuk mi is ki lelkünk szennyesét, gögjét, nagyozolását a nyakunkra zúduló szidásban.

Rendes házában nem a seprűvel kalapálnak és nem az asztalon táncolnak. Tudják, hogy seprű és asztal másra való. Éppen így van a rendes ember is. Nem bűnre használja a testét, feleselésre a nyelvét, csalásra az eszét, mert tudja, hogy nem arra való. A rendes lelkületnek az iskola nem szórakozó-, hanem tanulóhely. A ruha nem irigység és kíváncsiság ébresztésére, hanem öltözködésre való. A szülő nem becsapásra, hanem engedelmisségre való.

Rendes ember nem üldögél a létrán, hanem tapos rajta, hogy feljebb jusson. A világ, a földi javak, a vagyon, az állás: ez mind együtt, nagy létra. Ha rendes vagy, nem ráülsz, hanem emelkedel, magad alatt hagyod, s fellépsz rajta Istenhez.

Hamu

„Isa pur es chomu vogmuc.” Életünk ficánkoló láng, a láng ellobban, s más nem marad, csak egy kevés hideg hamu. Életadó tűz voltunk-e, vagy pusztító? Atkozott vagy áldott tűz?

Most már mindegy, hogy soká égtünk-e vagy rövid ideig, hosszan vagy kurtán időztünk-e, lobogtunk-e. Az is mindegy már, nemes bükkfa vagy silány akác táplálta-e lángjainkat. Oda a láng színe és kedve, az élet sok érdekessége és romantikája, a hamu hideg és szürke realitása ráébreszt a nagy kérdésre: miért is lángoltál, lobogtál, kicsi láng? Minek is égtél?

1. „Kormos fáklya voltam. A füstöm több volt, mint a fényem. Én világítottam Júdásnak és poroszlóinak, mikor elfogták Jézust. Ó, mennyi pillét, mennyi kis molyt kápráztattam el és csaltam be lángomba! Leperzseltem kicsi szárnyaikat, nevettem vergődésüket, azután megsajnáltam és megöltem őket.” Így beszélhetne életéről egy-egy bűnös asszony, a jeruzsálemi nagyváros szomorú teremtménye. Akinek élete az érzékiség szurkos lángolásából állott. Szomorú és sivár sors, gyászos fáklya, mint az, amelyet síremlékeken látunk, lefelé fordítva, a reménytelenség pogány jelvénye gyanánt.

2. „Pusztító tűzvész voltam. Vihar járt előttem, halál a nyomomban. Üszkös koponyákból rakattam piramist, Moszkva fölött vörösre festettem az eget, lángszóróim a Boszporuszt is felgyújtották, haragomtól reszkettek Bécs falai.” A hódító, a cézár beszél így. „Nincs még egy akkora hamurakás, amilyent én hagytam. Száz évig takaríthattak utánam!”

És a szurkos fáklyával együtt a pusztító tűzvész is kialudt. De csak a földön. Mert a kárhozatban: „férgük meg nem hal és tüzők ki nem alszik”. (Mk 9,43)

3. „Én egy nagy gyár gépházában lobogtam” – hallom egy másik hamurakásból. „Nélkülem ezrek jártak volna meztelenül; ha én nem vagyok, nem készül meleg kabát, finom posztó.” Áldott munkásélet, ellobbantál, elégtél a fáradozásban, családért, hazáért, gyermekért, áldott legyen a kezed nyoma, áldott a kihült porod is! – „Én a lokomotív kazánjában égtem. Én hoztam az élelmet a messze városba, én vittem az orvost a beteghez. Én vittem a ványadt városi gyereket nyaralni, én kapcsoltam össze testvéri szeretetben távol vidékeket.” A vasutas élet hamva beszélt így. Isten jutalmazza lángolását!

4. A ti kicsi lángotok hol fog melegíteni, lobogni? Legtöbb a konyha tűzhelyén. Ott főz majd levest a munkából hazatérő fáradt férfinak, és kamillateát a fájós torkú gyerekeknek. Ott mossa majd az egész ház szennyesét (áldott, türelmes édesanya!), ad már korán reggel meleg vizet az apjuknak borotválkozáshoz, ott lobog késő estig, hogy a szigorlatra készülő doktorjelöltnek feketekávé adhasson. Ez a tűz akármilyen hulladékfával, kukoricacsutkával, giz-gazzal megelégszik, nagyon igénytelen, nagyon hálás, télen melegen tartja az egész családi fészket; a tűzhelye repedezett, kormos, már nem ragyog, mint újkorában, de azért hűségesen kitart. Jóságos kicsi tüzek, még éjszaka sincs igazán nyugtotok, egy kicsit mindig készen kell lennetek minden eshetőségre, mindig szükség lehet a parázsra, hátha meleg téglá kell nagyanyónak, hátha langyos borogatás a kicsinek!

Te áldott házitűz! Már a rómaiak Vesta-szüzeket szenteltek a te szolgálatodra, mert tudták, hogy a szűzies élet tud igazán ápolni és elkészíteni!

5. Vagy világító fény leszte? Ó, nem hatalmas torony a tengerparton, óceáni hajók, repülők útbaigazítására: mert ez a nagy tudósok szerepe. Hanem csak kis falusi mécsvilág, vagy gyertyaláng; kedves tanítókisasszony, anyátlanok anyja, ügyetlenek gyámolítója, aki a kis ártatlanok szemébe először vetíti az igazság drága fényét! Szentjánosbogárka leszel az éjszakában, kicsike tested-lelked csupa tűz, csupa fény, amíg élsz, izzol.

6. Vagy örökmécs leszel az oltár előtt? S akkor nem is igen hagysz hamut, mert elégtél mindenestül. Sírod is jeltelen lesz, ott nyugszol a nővérek közös keresztje alatt, de már régen nem tudják, névszerint kiket temettek valamikor oda... És a mennyországban ismeretlen lelkek köszöntenek: mert segítettél megváltani őket.

Erről mindről beszél a hamu, az a szürke, hideg, kevés por, amely valamikor élt, lobogott, táncolt tűz képében. Itt a földön kialszik minden tűz, és csak a hideg hamu marad vissza. De vannak örök tüzek és örök fények is, a magas égbolton ragyognak, Isten hívja őket, s ők azt mondják: „Itt vagyunk.” (Bar 3,35)

Castorról és Polluxról, a hős testvérekről regélte a római nép, hogy csillagokká lettek a magas égben. Mi nem regéljük, mi hisszük, hogy egy kis lángocska sem lobogott hiába, ha Isten akarata szerint lobogott: egyik sem alszik ki végképpen, hanem Isten örök világosságában vég nélkül fényeskednek.

III.

Isteni tragédia

Külsőségek – főszereplő – katharsis

1. Szerettek-e színházba járni? Elviszlek egy olyan tragédiához, amely mindig klasszikus és mindig modern, amelyet minden évben, minden nap, minden országban, sőt kis faluban is játszanak, és sohasem unják meg, sohasem veszik le a műsorról.

Milyen a színpada? Először a szabad ég alatt játszották vagy helyesebben, az eredeti történeti esemény ott ment végbe – mert történeti drámáról van szó. Azóta sok szép színpadot építettek, csakis e tragédia kedvéért. Megépítették minden század stílusában, minden anyagból. Eszkimók közt hóból és jégből, trópusok alatt pálmaháncsból, megtervezték Michelangelok és falusi pallérok, elkészítették világvárosok és völgyek mélyén rejtőző kicsi falvakban, tengerjáró hajókon és nagy hegyek ormán.

Milyenek a díszletei? Nem sok kell hozzá. Egy asztal. Két gyertya. Egy abrosz. Kellékül egy csepp bor, egy csepp víz, egy kevés búzalisztból készült ostya. De ha úgy tetszik, mellékesen oda lehet még tenni a Sixtusi Madonna-képet, az asztalt le lehet teríteni százados brüsszeli csipkével, az asztal elé márványlépcsőt, a lépcsőre selyemszőnyeget is tehetünk, nem nagyon fontos itt a díszlet és a kellék.

Kísérő zene? Légyzümmögés vagy Palestrina kórusai, falusi dalárda, vagy a budapesti kongresszus ötvenezer énekes ifja. Mozart zengő melódiái, vagy egy fáradt öregasszony olvasócsörgetése és sóhajtásai.

Ezt a tragédiát nem kényelmes páholyból nézed, nem süppedő zsöllyéből. Ha igazán tudod, hogyan illik, akkor letérdelsz, és térdenállva vagy jelen. Belépőjegyed a szeretet. S az ára? Most talán semmi, holnap talán az életed, mint valamikor a katakombák idején.

A tragédia bevezetése csodálatos kórusokból áll. Vágyódás és bűnbánat, öröm és rettegés szól a kórusokból. Majd megszólalnak a hirdető igék, balról és jobbról (lecke és evangélium) és hirdetik, hogy közeledik a főszereplő, a hős.

2. Mert a főszereplő Jézus Krisztus. A pap, vagy püspök vagy pápa tulajdonképp csak statisztá a szentmise nagy tragédiájában. Ott kell lennie, de nem fontos, hogy jól vagy rosszul játszik-e, nem sokat számít az egészben. Nem igazi katolikus, aki nagyon figyel, miféle pap mondja a szentmisét. Minden szentmisét a láthatatlan főpap, az egyetlen főszereplő, Krisztus mond.

Rossz ízlésről tenne bizonyosságot az a néző, aki a tragédiában csak a díszleteket, a kellékeket, a mellékszereplőket figyelné. A rossz ízlésnél sokkal rosszabb érzéketlenségről, keményszívúségről vádolandó, aki a szentmisében a külsőségekben merül el.

Lear királyt, Shakespeare felséges tragédiáját játszották egy alkalommal a Théâtre Français-ben. A darab végén Learnek, akit fájdalma az örületbe kergetett, meg kell halnia, meghasad a szíve. Az idős színész csodálatosan játszott. Megdöbentette hallgatóit zokogása, könnyei, kétségbeesett tehetetlensége, roskatag alakja megkapta a lelkeket. Lear meghal, legördül a függöny. Egy kis csönd, majd tomboló, lelkes tapsvihár, a közönség a nagy művészt kívánta látni, ünnepelni. De a művész többé nem léphetett a közönség elé. A színjáték valósággá fordult: Lear igazán halott volt.

És most nézd a szentmisét! A színjáték valósággá lesz. Először csak az Egyház ábrázolja Krisztusunk keresztáldozatát: feszületet tesz az oltárra, keresztet illeszt a miseruhára. De megjelenik maga az Úr, papja mögött, papja helyett. S ami csak jelkép volt, az véres és élő valósággá változik, a Kálvária szent áldozata, bár vérontás nélkül, de a test és vér valóságos elevenségében megismétlődik.

S a nagy színjátéknak mi is szereplői leszünk, érzéseinkkel és magatartásunkkal bekapcsolódunk. Játshatjuk a közömbös római katona szerepét, aki ott áll, mert kivégezték, de legszívesebben egész máshol lenne. Játshatjuk a kíváncsi jeruzsálemi naplopót, aki elment érdekeset látni, idegbizsergető látványban részesülni. Vagy ott lehetünk, mint a hűséges tanítvány, mint a szent asszonyok a Szűzanya társaságában. És Isten mentsen attól, hogy úgy legyünk jelen, mint az Annások és Kaifások, gúnyolódva és hitetlenül. De az is szomorú volna, ha gyáva tanítványok, szétszűllött hitvány nyáj módjára távolmaradnánk...

Íme, emelkedik a kereszt, rajta a meggyötört, halálsápadt Jézus: ez az Úrfelmutatás. Van okunk megtörten a mellünket verni, de azért inkább nézzünk fel rá! Íme, az Isten Báránya... Uram, nem vagyok méltó... Hogy értem éltél és értem haltál.

3. S ha benne éltünk a tragédia életáramának sodrában, ha belemenekültünk, ha átjárt minket ez a megdöbbentő, kegyetlen és édes tüzfolyam, akkor megtisztulunk. Ez kiegészítő lelkünkben a szennyet.

Aristoteles szerint minden igazi tragédia eredménye a néző lelkének megtisztulása, a katharsis. Megtisztul a gögös, kéjvágyó, földies gondolatoktól, aki az eszmék hőseinek szent tragikumát átéli és felfogja. Megérti, hogy vannak értékek, amelyek nagyobbak és szentebbek az életnél, hogy nem meghalni a legrosszabb, hanem bűnben élni. És melyik tragédia érteti ezt meg inkább, mint az isteni tragédia? Antigonét megcsodálhatjuk, mert számára a szeretet értékesebb volt, mint az élet. Ifigéniát megsirathatjuk, mikor ifjúságát áldozza népéért. De a mi Istenünk, a mi tragódosunk mennyire értett ahhoz, hogy a szeretetért, hogy népéért életét áldozza! Odipuszt megkönyezzük, mert a mások bűnének ártatlan áldozata, részvétellel kísérik Lear királyt, a rút hálátlanság martalékát: hát a mi Krisztusunkat ne siratnók egyedül, aki a legrútabb hálátlanságot szenved el, aki maga a bűnt nem ismerte, s a mi bűneinkért sújtott?

Siegfriedet megmártották sárkányvérben, s ahol ez érte, sebezhetlenné vált. Mártsuk meg lelkünket Krisztus szenvedésében: akkor nem követünk el bűnt.

Az arckép

Isten képe és hasonlatossága – elrontottuk – újra szép lesz

1. A Teremtő egyik édes titka, hogy a gyermek szülője arcvonásait viszi magával. Isten pedig minket gyermekeivé teremtett, isteni vonásokat rajzolt lelkünkbe. Képére és hasonlatosságára teremtett „istenek vagytok” – mondja nekünk. (Zsolt 81,6) Ádám, égre néző tekintettel, nem talált magához hasonlót a Paradicsomban. Szelleme túlhaladta az egek boltozatát, uralkodott a földön, minden neki szolgált. Isten gyermeke, eleven arcképe volt.

És még sokkal tökéletesebb, mondhatatlan fenségben, öröktől fogva élő képe is van Istennek: az örök Atya egyszülött Fia, az Ige, a második isteni Személy. Isten örök Képe egységébe vonta az időlegeset, égi Fia a földi gyermek mezébe öltözött az Ige testté lőn és földre szállott a második Ádám a mi Urunk Jézus Krisztus.

Jézus Krisztus szent embersége Istennek legtökéletesebb földi képe. Ő a keresztségben újjászületett ember mintája, hozzá kell mindegyikünknek hasonlítania.

Micsoda felséges emberiség lenne az új Ádámok nemzedéke, a Krisztus-arcot hordozó nép! De a Sátán konkolyt vetett a tiszta búzába, s a bűnök eltorzítják bennünk a Krisztus-arcot. Úgy járunk lassanként, észrevétlen, mint Leonardo da Vinci modellje, akiről a művész előbb az

utolsó vacsora Krisztusát, majd tíz év múlva, Júdását festette meg. A Krisztus-arc Júdássá torzult!

Júdássá? Ó, mégsem. Hiszen Júdás arcán nem volt nyilvánvaló, milyen utálatos, milyen gyűlöletes a bűn. Voltak, akik bíztak Júdásban, voltak, akik szerették. Ha eltorzult arcot akartok látni, ha a bűn nyomát akarjátok szemlélni, a vérrel verítékező, a haláltusáját vívó Krisztusra nézzetek.

2. Egy híres regény a következőket beszéli el: Volt egy gazdag fiatalember, frissen cseppent óriási vagyonába. Első dolga volt, hogy arcképet festetett magáról. Titokzatos, különös öreg festő alkotta meg a portrét. Sugárzó, tündéries szépre festette az ifjút, jól is tette, mert olyan volt. S munkája végeztével a festő eltűnt, nem várt köszönetet, nem várt fizetséget.

Az ifjú pedig élte világát. Kezdte a nemes élvezetekkel, folytatta nemtelenekkel. Költötte, szórta a pénzt, mikor fogytára jutott, szerzett magának többet, görbe úton. Meg tudta nyerni mindenkinek bizalmát, oly szép, oly ragyogó jelenség maradt. A tivornyák, a bűnös ármánykodások, a kicsapongás, a jellemtelenség, az ámulás nem hagyott nyomot felhőtlen, csodás ragyogású, kedves arcán. Aki csak találkozott vele, mind ártatlannak, jóságosnak, nemesnek vélte, az idő és a bűnök nyomtalanul suhantak el Dorian Grey – mert így hívták – megigéző alakja fölött.

Dorian Greynek volt egy titkos kamrája, hét lakattal zárt rejtekhelye. Néha elhagyja a mulatozókat, kivonja magát a társaséletről, s ott, a magányban szemléli az arcképet. Minden újabb bűne az arckép egy-egy vonását teszi rúttá, minden gyalázata az arcképen tükröződik. Míg Dorian arcát nem szántja barázda, szemét nem sötétíti el a bűn, az arckép, amely egykor daliás, nyájas ifjút ábrázolt, most elvetemült, vén bűnöst mutat... Mintha azt mondaná: „Íme, ezzé tettek bűneid.” És Dorian egy nap újra felkeresi az arckép kamráját: s nem jó többet a napvilágra, ott hal meg a kép előtt. Keresik, benyitnak: nem ismerik meg a halottat, csúf, undok, öreg gonosztevőt találnak az ifjú szépségben ragyogó arckép előtt. (Wilde.)

És most nézzünk újra Krisztus arcára, nézzük a fájdalmas férfiát, nézzük Isten elrontott arcképét. Töviskorona, ostorcsapások, ütlegek és köpések, vér és verejték, kín és halál torzították el. A Bűn – ez van erre az arcra írva. Kinek a bűne? Az ártatlan Bárány nem vétkezett – csak szenvedett. Enyém a bűn. Nekem kellene a töviskoronát viselni, engem illetve a verés, az üteg, a szégyen. Én vagyok a sima arcú Dorian Grey – s íme, az Isten képe, amely bűneim nyomán eltorzult.

3. Mi lesz velem? Nekem is meg kell-e halnom, mint Doriannak, s a halálban magamon hordanom a bűnök szörnyű bélyegét?

Igen, a bűn gyümölcse a halál. Krisztus meghal értem. És én Krisztus halálába öltözöm.

Nézd a gyóntatószéket: mint a koporsó. Sötétségbe temet. Benn vár Krisztus. Benn meghal Krisztussal a régi ember, meghal a bűnös. És feltámad Krisztussal az új ember. Krisztus arcáról eltűnik a gyalázat, földöntúli szépségben ragyog már, örökké, még a sebhelyek is ragyognak. Lelkem arculatáról is eltűnik minden rútság, a bűn minden szennye, és a bánat könnye feltámadást, szebb jövőt ígér!

Előbb Krisztus arca viselte az én bűnöm undokságát. Most az én arcom tükrözi Krisztus isteni vonásait. Ismét Isten képét, az ő hasonlatosságát hordozom. Remélek, bizom, könyörgök érte: hogy örökké hordozhassam.

Választás

Alkalmak – kritérium

1848. július 1-én kelt levelében Petőfi Sándor fájdalmasan panaszkodik Arany János előtt, hogy a „követválasztáson” kisebbségben maradt. „Diadalmas vetélytársam” – írja – „olyan dicső virág, mely Augias istállójának legkirívóbb éke lett volna.”

Nem első és nem utolsó eset, hogy az emberiség nem tudja megkülönböztetni az értéket a salaktól. De a legszégyenteljesebb, a legszomorúbb választás szenvedő hőse nem költő és nem politikus, a legkegyetlenebb bukás az emberek fiainak legfelségesebbikét érte, a mi Urunkat Jézus Krisztust.

Ott áll a megkötözött Krisztus, és mellette Barabbás, a rablóvezér. Válasszatok! Krisztust vagy Barabbást! Az élet adóját, vagy a gyilkost? A szeretet vagy a lázadás útjának vezérét?

Ó, ha én ott lettem volna – kiált a lelketek szava! Én megmozgattam volna a tömeget, én Jézust kiáltottam volna!

Biztos-e? Eddig mindig Krisztust választottad és sohasem Barabbást? A szeretetet és nem a lázadást? A lemondást és nem a követelődést?

1. Ott állsz a divatüzletben és választasz. Választasz a modellek között. Az ár egy. Csak az egyik ruha árához még ráadásképp a boltban kell hagynod lelked finomságát, csak meg kell tanulnod még, hogyan kell nem pirulni. Vigyázz! Ne azt a modellt válaszd, amely a Barabbás szalonjából került ki!

Választasz a kölesönkönyvtárban, választasz az újságárusnál. Az egyik könyvből, folyóiratból Krisztus szelleme árad, a másiktól – Barabbásé. „Mindenki ezt olvassa.” „Mai embernek illik ezt ismernie.” Ó, mi mindent illik! Talán illik tisztalelkűnek is lenni? Illik keresztségi fogadalmunkhoz hűségesebben maradni, ellentmondani az ördögnek és minden pompájának is?

Választasz szórakozások közül. Választasz fürdők, kirándulások közül. Ajándékot választasz magadnak vagy másnak. És mindig megismétlődik a jeruzsálemi, ponciusi szavazás: és hányszor választod a – rosszabbat, a rosszat.

Aztán, egyszercsak eljön az a fontos óra, mikor kérőid közül fogsz választani. Az egyiknek szép állása, jó egészsége, kedves megjelenése. Minden megfelel. Csak éppen – elvált ember. A másíknak kisebb a fizetése, nem olyan befolyásos a családja, igaz, hogy osztatlan, tiszta szívet kínál neked. Megint választhatsz majd. Krisztust vagy Barabbást?

Vagy pedig érzed Isten hívó szavát. Egy régi, tiszteletreméltó szerzetesrend szűkebbre és szűkebbre fogja munkakörét, mert nincs elég munkás az Úr szőlőjében. Egy másik most indulna tele lelkesedéssel, új eszmékkal, meglátásokkal, új idők nagy igényeinek hívó, kiáltó szavának megfelelni. Művelt, ügyes, lelkes tagokra, testvérekre van szükség, akik áldozatosak, önzetlenségűek, készek virrasztani és imádkozni, éber szüzekre van szükség, akiknek mécseséből nem fogy ki a kegyesség olaja. De másfelé hív az édes otthon kényelme, békés nyugalma, biztosított jóléte. Válassz! Krisztust vagy Barabbást?

2. Mi a választás igaz mértéke, mikor nem fogok tévedésbe esni? Ha nem a természet, hanem a kegyelem szerint választok. Nem a földi, hanem a természetfölötti embert hagyom magamban szóhoz jutni. Kempis Tamás írja: „A természet saját hasznát keresi, a kegyelem a közösség érdekét. A természet a kényelmet szereti, a kegyelem a munkát. A természet szívesebben kap, mint ad, a kegyelem tudja, hogy boldogítóbb adni, mint kapni. (ApCsel 20,35) A természet érdekességeket és újságokat hajhász, feltűnésre és kiemelkedésre vágyik, a kegyelem tudja, hogy nincs a földön sem új, sem maradandó dolog.” (Krisztus követése, III. 53.)

A természet Barabbást választja: ő az izomember, az atléta – ő a nyers őserő, az érdekes, a népszerű, a híres ember. Ő a felforgató, ő a forradalmár, ő a kemény férfi. Mit akar a szelíd, az egyszerű, a szigorú erkölcsű Krisztus?

De vegyük csak elő, ha választanunk kell, vegyük csak elő Loyolai Szent Ignác mély lelkiismerettel megalkotott szabályait:

1. Isten szeretete mit ajánl? Isten szeretetére gondoljak, valahányszor újságot, könyvet, ruhát veszek? Igen. A szeretet főparancsa mindig áll. „Teljes erődből... egész szívedből.”

2. Mit tanácsolnék másnak? Mit szólnék, ha más tenné, amit most én akarok?

3. Ha majd Isten ítélőszéke elé kerülök, melyik választásra fogok nyugodtan visszagondolni?

Mennyire akarunk szabadok lenni! Íme, Isten szabadságot adott nekünk: adjuk vissza az ő kezébe. Mondjuk ugyancsak Szent Ignáccal: „Emlékezetem ezután – Tereád gondoljon csupán. Eszem ne nézzen egyebet – Csak hogy bírhasson Tégedet. – Immár semmit sem akarok – Csak hogyha te is akarod – Amim van ajándékomul – Vedd tőlem ajándékomul. – Tetőled kaptam, íme vedd – Mit tenni akarsz véle, tedd – Tudom, hogy mindig jól vezetsz – Mert azt is tudom, hogy szeretsz...” (Sík S. fordítása után)

Csak azért is

...én parancsolok – megkapom, amit akarok – fiatal maradok

Volt egy asszony, annak a sírjára ezt lehetett volna írni: „Csak azért is.” De nem volt sírja. Mert a kutyák falták fel holttestét. A „csak azért is” vitte őt idáig.

Ezt az asszonyt Jezábelnek hívták és királyné volt Izraelben. Augusztus császárról mondták: Augusztus uralkodik az egész világon, és felesége, Livia uralkodik Augusztuson. Acháb is uralkodott Izraelen, és Jezábel uralkodott Achábon.

1. Csak azért is az én hitem és isteneim az igazak – mondta. Csak azért is az én otthoni szokásaimat hozom magammal új hazámba. Én sidoni királylány vagyok, nekem nem kell a zsidók istene!

Ugye, nem is olyan új a népi vallások követelése? Már Jezábelnek is csak a saját véréből való bálványok kellettek.

Szentéletű emberek, próféták szót mertek emelni a királyi házban üzött bálványimádás ellen. Több sem kellett Jezábelnek. Azért is el kell hallgatniok. Nem hallgattak. Elfogatta és megölette őket, száz és száz névtelen vértanúját az igaz Istennek.

A büntetés nem késett. Rettenetes szárazság támadt az országban. Illés próféta meghirdette, hogy ez a bálványozás büntetése. S mikor a nép már magábaszállt, a Kármel hegyére gyűjtötte őket, kezdve a királyon és királynén, s a bálványok négyszázötven papján: ott csodával mutatta meg, ki az igaz Isten. A nép megtört és megtért, az ég csatornái újra megnyíltak, meghozta termését a föld: egyedül a királyné szíve maradt kőkemény. Isten tehet csodát, ő csak azért is megmarad a maga szokása mellett.

Jaj, az a lány női szív hogy meg tud keményedni! A kitartás hogy válik makacssággá, a lelkesedés elvakultsággá, az akarat csökönyösséggé! Jezábel nem bánja meg bűnét, nem javítja életét: most már Illés próféta élete ellen tör, miért nyitotta meg a nép szemét, miért tett csodát? Világos minden gondolkozó ember előtt, hogy Illésnek van igaza, de Jezábelnek csak azért sem szabad engednie. Hová lenne a tekintély? Hová a királyné méltósága?

Mennyi gyűlölet! Mennyi igazságtalanság! Megátalkodás a rosszban! Tusakodás a megismert igazság ellen! Szentlélek elleni, megbocsátást nem nyerő bűn. Mind csak amiatt, hogy „csak azért is!”

2. A királyi palotával volt határos Naboth szőlője. Jezábel meg akarta szerezni konyhakertnek. Mert akkor még a királyné is akart konyhakertet. Hiszen akarhatott, de ne akarja a másét.

Átüzent az urával: „Add nekem a szőlődet, adok érte jobbat, vagy annyi pénzt, amennyit akarsz.” De Naboth nem akarta eladni. A király ebben megnyugodott volna, de nem úgy Jezábel.

Majd én megmutatom, ki az úr! Azért is az enyém lesz! – mondta.

Hamis tanúkkal bevádoltatta Nabothot, megölette, elvette a szőlőt.

Az igazságtalanul, kegyetlenül megkövezett Naboth holtteste még ott feküdt a város kapuja előtt, mikor már megjelent Illés próféta és mondotta: „Király, el fog pusztulni egész családod, Jezábelt pedig a kutyák falják fel.” (1Kir 21,23)

Szerencsétlen Jezábel! Meglett, amit akartál. Tied a konyhakert, de Isten átka is a tiéd.

Hány ilyen Jezábel élt már a földön! Csak azért is az enyém, az uramé lesz az az állás. És megindul a rágalom, az intrika, a hazugság és alattomos áskálódás a vetélytárs, a másik ellen. És megjön a kinevezés, de nem jön meg Isten áldása. Enyém lesz a telek, hamis tanúkat állítok, erőszakoskodom öreg, beteg rokonommal, perelek, fenyegetőzöm. Enyém lesz a kitüntetés. Mozgósítom a protekciót, befeketítem a kollégáimat, becsapom feletteseimet, csak nekem legyen igazam. Enyém lesz az a drága bunda! Hogy az uram honnan szerzi a pénzt rá, az nekem mindegy. Ha nem szerzi meg, pipogya, mafla, tehetetlen. És adósságba verem magamat, bűnbe kergetem, idegronccsá örlöm követelődzésemmel, csúfolódásommal, könnyeimmel és hízelgésemmel az uramat, s közben befelé nevetek, mert az lesz, amit én akartam!

3. A Próféta igazat jövendölt. Már majdnem minden beteljesült. Achábot harci kocsiján érte a halál. Idősebb fiára, Ochoziásra rádólt a mennyezet és halálosan megsebesítette. Másik fia, Joram ellen felkelést szervezett Jehu, a hadsereg parancsnoka. „Anyád, Jezábel bűnei miatt nincs békesség” (2Kir 9,22), mondotta Jehu, megölte a fiatal királyt, és holttestét Naboth szőlőjébe vetette.

Mit tesz most Jezábel, a gyászoló özvegy és anya? Hallja a hírt, talán a halálra készül? Talán bűnbánatot tart? Bocsánatért könyörög? Vagy kétségbe esik?

Egyiket sem. Csak azért is én maradok felül, mormogja. Kifesti magát. Szemét sötétre, nagyra, arcát pirosra. S az ablakba áll, ékszerekkel, díszekkel, mosolyogva fia gyilkosára. A marcona Jehu megutálja ezt az utolsó felülkerekedési kísérletet, nem tetszik neki a kifestett, barátságosan hozzá szóló asszony, amint ott áll az ablakban és kedveskedni próbál a győzővel. Ledobatja az ablakból. A konyhakertbe, Naboth szőlőjébe esik, nyakát szegi, éjszaka temetetlenül hagyják: reggelre felfalták az ebek...

Csak azért is igazam lesz, csak azért is enyém a szőlő, csak azért is szép maradok? Nem. Csak azért is Istennek lett igaza.

Ugye, nem akartok Jezábel sorsára jutni? Óvakodjatok a dacos, kevély lelkülettől. Egy csak azért is-t ismerjete: amelyet az ördöggel szegezünk szembe. „Hiába csábítsz, hiába incselkedel: én csak azért is Istenhez maradok hűségemmel.”

Poklosok tisztulnak

Ragadós betegség – ragadós egészség

Kézszorítással lehet ölni – csókkal lehet gyilkolni: ha valaki ragályos beteg. Kézfogással gyógyítani, egyszóval feltámasztani: ezt csak az Üdvözítő teheti. És akinek ő megadja rá a képességet.

1. Ha az óvatos ember egy ajtón meglátja a vörös cédulát: „Fertőző beteg”, szinte még a lélekzetét is visszatartja, messze elkerüli. Csak arra nem gondol talán ez a mi óvatos emberünk, hogy van ám lelki fertőző beteg is! És annak az ajtaján nem lóg vörös cédula!

Védekeztek a lelki ragály ellen is! Az egészségtanban szó esik arról, hogy enivalót ne csomagoljunk újságpapírosba, mert bacillust rejthet az az újság. A bűnnek bacillusai is ott lehetnek képes és képtelen újságok lapjain. Ha a mozit nem szellőztetik eléggé, szintén fertőzés érhet bent. Érhet... a bűn fertőzése is. Bizonyos fürdők vize tisztátalan, szembajt okoz: és van alkalom, amely a szemén át megrontja a lélek egészségét.

Leginkább terjeszti a ragályt a beteg ember. Szerencsére meglátszik legtöbbször, hogy beteg. El- kerülnek, még erőszakkal is elkülönítik. A középkori poklosoknak kicsi csengőt kellett rázniok, ha koldulni mentek, hogy egészséges ember idején óvakodhassék tőlük.

De beteg lelkű lehet valaki rózsás arcú, egyenes tartású, vidám nézésű léte is. Új gyerek jön az osztályba. Egy hét múlva mintha megváltoznék az osztály képe. Magyarázat közben unott a tekintetük, feltűnő kevesen jelentkeznek felelésre, aki szépen igyekszik, arra gúnyosan néznek. Az udvaron egy-egy kis csoport félrevonul és mikor egy társuk közeledik, eloldalognak előle, vagy megvetően mondják neki: „Erigy, te ezt nem érted.” Jaj, kitört a lelki ragály, a lelki mótely!

A kis faluban július elején megjelenik a „városi kisasszony”. Az első meleg napon ott látni a folyóparton, vígan napkúrázik. Hogy mit szólnak hozzá? Azok az elmaradott falusiak, mit tudják azok.

– Nem törődöm velük, én Pesten is így szoktam, soha senki nem szólt.

Kisasszony, mit olvas ott a vízpartján? Színházi lapot? Megmutatja az intelligensebb falusi lányoknak is? Hadd lássák, mi a fővárosi műveltség és csiszolt modor! Én inkább mást olvasok fel Önnek. Szent Pál leveléből: (1Kor 10,23) „Mindent megtehetek, de nem minden hasznos. Mindent szabad nekem, de nem minden van jóhatással másokra.”

Mire céloz itt Szent Pál? Ugye, éppen a kisasszony esetére. „Én nekem nem árt az a színházi lap, én finomlelkű vagyok. Hát ezért mondja az Apostol: Ó, igen, szabad. Mindent szabad. Csak... nem hasznos. Csak... nem épít vele, hanem rombol.

Keményebben is beszél: „És majd elkárhozik a gyenge lelkű, amiért te olyan nagyon okos voltál... Elkárhozik az, akiért Krisztus meghalt! Ha valamilyen étel megbotránkoztatja az én testvéremet, – és itt közbevetem, ha valamilyen öltözködés, ha valamilyen olvasmány, ha valamilyen magatartás megbotránkoztatja az én testvéremet – inkább soha de soha nem fogok húst enni, csak felebarátomat meg ne botránkoztatassam.” (Uo. 8,12)

Botrány... ez a szó is elvesztette már az erejét. Ezen legtöbbször csak azt értik, mikor ketten nagyon lármáznak, pörölnek. Ez is botrány. De a mi erkölcsünk, a mi Egyházunk szemében botrány minden olyan kevésbé helyes cselekedet, amelyből embertársunknak lelki kára származik.

Azért így is mondhatom Szent Pál szavát: „Inkább soha nem eszem húst életemben, csak felebarátom lelkében ne okozzak kárt. Inkább sohasem megyek strandra életemben... inkább sohasem mesélek tréfát életemben... inkább soha nem olvasok újságot életemben... nehogy az én nagy okosságom, az én sérthetetlen, páncélozott erényem, az én fölényes műveltségem miatt – elkárhozzék egy lélek, amelyért Krisztus meghalt.

Vannak súlyos ragályos betegségek, és vannak enyhébbek is. De azok sem éppen gyönyörűek. Milyen bosszantó dolog, ha náthás ember jár társaságba. Prüsszög, krárog. És mikor hazaérünk, úgy érezzük, már nekünk is csiklandoz a torkunk, könnyezik a szemünk.

– Jaj, úgy látszik, megkaptam – sóhajtjuk. És gyorsan valami orvossághoz folyamodunk, hátha még segít, hátha megment a bajtól.

Vannak ilyen ragadós lelki náthák. Az elégedetlenség, morgolódás, zúgolódás szelleme ilyen. Ebédnél ültök. Mindenki jóévtággal falatozik. Ízlik az étel. Egyszerre megszólal valamelyik:

– Ejnye, már megint de sós ez a főzelék. És egyszerre mindenki sósnak érzi, és csak ímmel-ámmal kapargál benne. Könnyű az embernek elvenni a gusztusát, lekonyítani az orrát, könnyessé tenni a szemét. Az elégedetlenség náthája egy-kettő hatalmába kerít.

2. De van a lélek világában ragadós egészség is. Ki ne hallott volna a delejes emberekről, csodálatos óbudai asszonyról? Akihez hozzá érnek, mintha kiszívná érintésük a betegség csíráját a szenvedő testből. A léleknek is vannak ilyen gyógyítói. Vannak áldott lelki vezetők, csodálatos édesanyák, jóságos mesterek, napsugaras, ragyogó lelkű társak, akik a rossz kedv, az elégedetlenség, a világfájdalom, a neheztelés mérgét egy érintésükkel eltávolítják, a szomorúság felhőit csillogó szemük sugarával eloszlatják.

Köztetek is vannak ilyenek; de boldog lesz a ház, amelyiknek ilyen napsugara, ilyen muzsikáló kis házitücske lesz. Boldog az a család, boldog az a szerzet, amelynek ilyen ragadósan jókedélyű, ragadósan kedves, melegszívű tagjai vannak.

Az apostoli lelkület, a sugárzó jóság nem rendkívüli dolog. A keresztény életben ez kötelesség. „Senki közülünk nem élhet csak önmagának” – tanít az Apostol. (Róm 14,7) Ne kérdezd Káinnal: „Vajon őrzője vagyok-e én testvérem lelkének?” (Ter 4,9) Neked „hegyen épült városnak” kell lenned, amely tornyaival messziről eligazítja a pusztaság vándorát (Mt 5,14), „úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsék a mennyei Atyát”. (Mt 5,16)

Milyen izgatott az asszony, akinek az ura magas állást nyer el, főispán vagy miniszter lett! Jaj, nekem most reprezentálnom kell, mondja. És gyorsan új ruhákat varrat, szórja a pénzt, futkos társaságba, színházba, mulatságra – és közben mindig aggódik, vajon elég fényes-e, elég ünnepélyes, elég kápráztató-e a megjelenése. Kedves tanítványaim, nektek is reprezentálnotok, azaz képviselnetek kell. De nem földi uraságot, rangot. Hanem Krisztust, a lélek szeplőtelen jegyesét. Hófehér-e a menyegzős ruhátok? Méltó módon tesztek-e tanúságot róla? Ha életet sugároztok, ha lelkeket mentetek, ha emelitek, nemesítitek környezeteteket, akkor igen.

Mindnyájan hallottatok a világ legfelségesebb költeményéről, a Divina Commediáról. És tudjátok, ki lelkesítette, inspirálta Dantet: Beatrice. Mikor Dante Beatricet először meglátta, saját szavai szerint: Incipit vita nova, új élet kezdődik. És Beatrice a pokolból a mennyországba vezeti Dantet, valóban Beatrice, azaz boldogító. Ti is boldogítók lesztek? Ti is Isten felé, a magasba akartok vezetni – Dantekat, vagy Jancsikát és Juliskákat? Megtehetitek. Nem fognak megénekelni itt a földön: de az ég angyalai énekelnek majd rólatok hőskölteményt.

Szép akarsz lenni?

Legtöbb lány nagyon szeretne szép lenni. Nincs nagyobb öröme, mint ha szépnek dicsérik, semmi sem fáj jobban, mint ha valahogy éreztetik vele, hogy ő nem szép, csúfnak tartják, azaz csúfolják.

És erőnek erejével szépíti magát. Ha szép, legyen még szebb. Szépíti kézzel és géppel, étellel és böjttel, színnel és porral, ruhával és ruhátlansággal. Minden a világon, a madár tolla, a tengermélység kagylói, a hernyó nyála, a rizs pora, az élő virág és a hideg kő, fű és fa, fém és víz, zsír és acél, szóval égen-földön minden csak arra szolgál, hogy szépek legyetek.

Én azt hiszem, hogy a Boldogságos Szűz szép volt. Pedig az ő szépségét nem ápolták kozmetikusok, nem óvták pakolások, kezelések, kvarcolások. Nem akasztotta fel magát a hajánál fogva a villanygépre és még csak lisztet sem kent az arcára.

Némely mai kislány pedig a sok gondozástól olyan madárijesztővé lesz, akiről csak a cédula hiányzik: „Vigyázat, mázolvál!”

Mondd, a piacon vennél-e pirosra festett paradicsomot? Injekciózott burgonyát? Kicsípett héjú almát? Eszedben sincs, mert tudod, hogy csak a természetes lehet szép.

– Hát semmit sem csinálhatok, hogy szép legyek? – kérdezed.

Ó igen, sok mindent tehetsz, sok mindennel gondolhatod a szépségedet.

Legyenek szépek a gondolataid. Legyenek szépek a szavaid. Legyenek szépek a cselekedeteid. Hidd el, akkor nagyon szép leszel magad is.

1. Legyenek szépek a gondolataid. A szem a lélek tükre – mondják. A nemtelen, alacsony gondolkodásmód kiül az arcra, eldurvítja. A belső üresség, léhaság unott és sivár kifejezése olyanná teszi az arcot, mint a lakatlan ház, messzire ásító, üvegezetlen ablaktábla, gyomtól felvert bejárat. Összeszedheted napkelet gyöngyeit és napnyugat finom kelméit, míg a lélek nem ragyog szemedből, sohasem leszel szép.

A lélek, a teremtő eszme megragad egy marék sarat, és illatos, színes, nemesvonalú rózsát formál belőle. Minden igazi szépség a lélek szépsége. Lélek nélkül hulla, undok, visszaszítító, ijesztő a test.

Minden bűnös, minden kevély gondolat egy karcolás szemed kristályos ragyogásán. A szellemi tunyaság kiütözik minden mozdulatodon. A hiúság megrontja hangod zengését.

Egy nagy költő (Nietzsche) mondja: „A legszebb test fátyol csupán, mögötte rejtőzik, mi érték.”

2. Legyenek szépek a szavaid. A hangoskodás, elbizakodott, fölényeskedő magatartás nemcsak a lélekre, az arcra is redőket vet. A szavak elrepülnek, de az érzület, amelyet hordoztok, az arcon ragad. Aki szentet hord, szenes lesz, aki sarat dobál, sáros lesz, s aki durván beszél, visszaszítító lesz.

Ha valaki sokáig él Észak-Amerikában, megváltozik az arc. Az ottani kiejtés más izmok használatát követeli meg, átrendezi a beszélőszervek anatómiáját, szerkezetét, innen a változás. A szenvedélyes, haragos, gögös, fölényes beszédnek ugyancsak megvan a maga jellegzetes arcjátéka. Nem tűnik el nyomtalanul, s az ember ösztönszerűen megéri a jelenség mögött a jellemet.

3. Legyenek szépek cselekedeteid. A jótett belső békét és harmóniát ad. A fegyelem és mérséklet jóleső nyugalmat, az áldozat mélységes tüzet ad arcodnak. Az irgalom lággyá, a szeretet meleggé teszi vonásaidat. Az igaz türelem megkímél az idegesség rángásaitól és szögletességétől, a kedves szerénység megőrzi ifjúságodat.

Menj korán reggel a hűvös forráshoz, a kegyelem áradásához, a szentmisére, a szentáldozáshoz. Ne irtózzál a testi munkától, s akkor gyógytorna nélkül is rugalmas és friss maradsz.

A Szentírás felséges egyszerűséggel állítja elénk a munka, a jócselekedet szépségét az Izsáknak kiválasztott Rebeka személyében. Ábrahám egy öreg szolgáját küldte, hogy Izsáknak feleséget keressen. Az öreg szolga ajándékokkal megrakott tevével megérkezik Nachor városába. Lepihen a kút mellett, nézi a sürgő-forgó leányokat, várja azt, akinek arcán a jóság és könnyörület szépsége ragyog fel. „Istenem, aki majd felém hajtja korsóját, inni kínál s még állataimnak is ad, azt választottad szolgádnak, Izsáknak.” (Ter 24,14)

Szép akarsz lenni. Kinek akarsz tetszeni? Darazsaknak? Verebeknek? Apelles festő olyan gyümölcsöt festett, hogy a darazsak, madárkák rászálltak képére, csipkedték. Te is lehetsz Apelles, festett szépséged darazsakat és verebeket magadhoz csálhat.

Vagy nemes lelkű embereknek, az Istentől neked választott valakinek akarsz tetszeni? Ragyogj a jóság színében, és kedves leszel Isten és ember előtt.

„Anyányi...”

Van valami, ami jól szokott esni édesanyának is meg a leányának is. A nagyok közül egyikkel-másikkal talán már megtörtént. Mi az?

Mikor bemutatnak nektek egy urat és az azt mondja:

– Ez a kedves leánya? Én azt hittem, hogy a húga!

Az édesanyának jól esik, hogy fiatalnak látszik, a lánynak jól esik, hogy felnőttnek tartják. Mert már szeretne felnőtt lenni.

Azért, amiért az egyszéri elemista? Aki ezt írta dolgozatába:

– Szeretnék felnőtt lenni. Mert akkor én rendelném az ebédet. És nem kellene felkelni, csak amikor akarok. És nem parancsolna senki. És mindennap felvehetném a szép ruhámat.

Ti már tudjátok, hogy bizony nem ilyen fenéig tejfel a felnőtt élete. De azért mégis örültök, hogy nagyok vagytok. Mint az a másodikos, aki a múltkor azt mondja nekem:

– Tisztelendő úr, azok a kis csitri elsősök még olyan kis buták.

Mikor a kis madárfióka megnő, azt mondják rá: „Már anyányi.” Ti is anyányiak vagytok-e? Alakul-e, fejlődik-e, nyiladozik-e már bennetek az édesanyai lelkület?

Az édesanya megbocsátó és türelmes, önzetlen és áldozatos.

1. Az édesanya megbocsátó és türelmes. Egy francia ballada beszél a fiúról, akitől egy gonosz boszorkány édesanyja szívét követeli. A fiú éjfélkor útnak indul a boszorkány házához, tányéron viszi az édesanya szívét. A sötétben megcsúszik, leejti a szívét. S a sárból megszólal a vérző szív: „Nem ütötted meg magadat, kisfiam?” (Richepin.)

Chantal Franciska férjét vadászaton véletlenül agyonlőtte egy társa. Franciska meg akart bocsátani, de nem tudta fogadni, nem tudta látni a gondatlan vadászt. De mikor jobban előrehaladt Isten szeretetében, annyira ment, hogy keresztanyjává lett az illető gyermekének.

Mindennap imádkozol, talán sokszor is: Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. Jaj, ha Isten ebben a percben maga elé hívna és szavadon fogna! Ha minden botlásodat úgy megjegyzné, mint talán te megjegyzed, mikor kinevettek, megszóltak, megaláztak vagy kedvedet szegték!

Ha anyányivá nőttél, akkor az ideges, goromba, sértő magatartású emberre úgy nézel, mint a nyűgös gyerekre. Neki a legrosszabb. Sajnálod, gyógyítsd, amennyire tudod.

A kisgyerek mindjárt vissza akar ütni. „Dá-dá, csúnya asztal” – mondja, ha megütötte magát benne. A felnőtt okosabban tesz. Kikerüli az asztalt.

Miért tud a felnőtt türelmesebb lenni a gyereknél? Mert erősebb. A türelem erő, a lelki súlypont megőrzése. A kis dióhéjat minden szellő megtáncoltatja: az óceánjáró magas hullámok között is nyugodt marad. Vagy, magyarul: „Kis csupor hamar forr.” Ha nincs erőd nyugodtnak lenni, kérj. „Ti, akik rosszak vagytok, jó ajándékokat adtok gyermekeiteknek. Mennyivel inkább ad a ti Atyátok jó lelket azoknak, akik kérik tőle.” (Lk 11,12)

Kicsikém! Ha dolgozatírásnál meglöknek, foltos lesz a füzeted, és te nem szólsz, hanem szépen összébb húzódol, – ha kis húgod elrontja a játékodat, s te úgy teszel, mintha észre sem vennéd, ha délben már nagyon éhes vagy, és mégis csöndben vársz, amíg enni kapsz, ha elmosogatsz, amíg anyád pihen, akkor – anyányi vagy.

2. Az édesanya önzetlen és áldozatos. Észrevetted-e már, hogy a gyümölcsből az ütődöttet, a húsból a csontosabbat vagy mócsingosat, vasúti ülésben az ablaktól messzebb levőt szereti? Nem hazudik, igazán szereti, mert jobban örül a ti örömtőknek, mint a magáénak.

Ez még a természeti szeretet fokán is így van. De mennyire emelkedik a természetfeletti szeretetben! 1846 novemberében Bosco Szent János megkéri édesanyját, jöjjön vele Turinba, segítsen megmenteni a gyermekek lelkét. A segélyekre, berendezésekre kis vagyonszármazékukat teljesen elköltik. Margit mama menyasszonyi ruháján kívül nyakláncát, fülbevalóját, még karikagyűrűjét is odaadja.

„Midőn oda kellett adnom a kereskedőknek, nagyon fájt. De azután örültem. Ó, házasságom szegény emlékei, juthattatok volna szebb, nemesebb sorsra, mint hogy segítségetekkel tápláljunk

és öltöztessünk szegény gyermekeket, s így a mi Urunk Szűzanyját ékesítsétek? Ha ezer drágagyöngyfüzérem volna, csepp szomorúság nélkül odaadnék mindent!”

És Margit mama, aki nagy küzdelmek árán nevelte fel saját családját, most előlről kezdi, mos, főz, takarít harminc gyerekre! (Lemoyne-Hoitsy: Margit Mama.)

Kérjétek a Legszentebb Anyától igazi édesanyai lelkületet! Tőle tanulhattok önzetlenséget. Elengedte szent Fiát, egyetlen támaszát, elengedte tanítani minket, elengedte őt szenvedni értünk, nekünk adta őt: pedig mindenekfelett szerette!

Legyetek felnőttek, igen, hagyjátok a gyerek nyafogását, sértődését, érzékenykedését! Ne keressétek a vigasztalást! Ne kívánjátok a hízélgést!

A kisbaba csak önmagára gondol. Ha szépen alszik, szépen eszik, szépen felöltöztetik, akkor jó kisbaba. A felnőtt, ha szépen alszik, szépen eszik, szépen öltözik, még azért nem jó; neki másra is kell gondolnia, másért áldozatot hoznia, másért szenvednie, ahogyan a ti anyátok tette értetek. Ha ezt megértitek és megteszitek, akkor lesztek anyányivá.

Az angyal mosolya

A reimsi székesegyház leghíresebb ékessége a mosolygó angyal. Ez a korai gótikus művészet egyik legkedvesebb remeke. Elnéző, megbocsátó, de kicsit ravasz, derű sugárzik róla. Mintha azt mondaná: „Sokat haszontalankodtok, emberkék, de várjatok csak, végén csattan az ostor! Hát csak vigyázzatok!”

Az 1914-18-as világháborúban egy német lövés érte az angyalt. Megroncsolta, de mosolygását nem tudta végképp eltüntetni. Azóta helyrehozták, és most a régi szelíd fölénnyel nézi a perc-emberkék ugra-bugrálását.

Van-e mosolyod? Nem olcsó, kellető, vásári mosoly, nem fagyos, merev, unott japán mosoly, nem kényszeredett és keserű, cinikus, gúnyos mosoly, hanem a krisztusi öröm és biztonság mosolya.

1. Tudsz-e mosolyogni a szegénységben? A versailles-i parkban Mária Terézia tragikus sorsú leánya, a francia udvari élettől idegenkedő Mária Antoinette királynő kicsi parasztházát építtetett magának. Melléje istállót, pajtát, ólat. Ott parasztasszonyt játszott udvarhölgyeivel. Facipőben tipegett, felséges kezével fejté a tehenet, míg el nem fáradt, söpörgetett, még vizet is merített. Mindezt nagy nevetések közepette: az odavezető fasornak máig is a Kacaj-útja (allée des Ha Ha!) a neve. Szegény királynő! Nem tudta, mi vár rá, nem tudta, hogy egyszer még amúgy igazában is szegénynek kell lennie, a legszükségesebbtől is megfosztva tengődni szűk börtönében, ahonnan csak a guillotine-ra nyílik szabadulás. Szegény királynő, sohasem volt boldogabb, mint mikor a parasztházban, a „hameau”-ban szegény asszonyt játszott!

Te is boldog királylány lehetsz. A mennyei Király lánya, akit egy kis próbára, egy kis játékra leküldött a nagy parasztházba, a földre. Itt bizony kemény rögökön, sárban is kell járnod, meg kell fognod a dolog végét, talán még tyúkketrecet is kell tisztítanod: de ne vedd nagyon komolyan, hiszen csak játék, csak próba az egész. Egy idő múlva visszatérhetsz királyi udvarodba. Addig: nevéss, kacagj; mint nevetnél egy erdei kiránduláson, ha a társaság megtenne szobalánynak s neked kellene a többiekért is szorgalmaskodnod.

A szegénységedet ne szégyelld, mert nem bűn. Ne bosszankodjál rajta és ne titkold aggályosan. Ha az erdei kiránduláson leszakad a cipőd sarka, az bizony kellemetlen. Ha lehet, segítesz rajta. Ha nem lehet, tovább mész, ahogyan épp lehet. Nem örülsz neki, de ha már így van, nem engeded a jókedvedet elrontani.

2. Tudsz-e mosolyogni, ha körülötted hibát követnek el? Ha a teniszpartnered elveszti mindkettőtök számára a gémet, ha édesanyád miatt elkéstek a színházból (miattad is késett már, mikor kisbaba voltál), ha szomszédod miatt rosszul felelsz, ha bátyád rosszul nézte meg a

menetrendet, és most ott kell várni órákig az állomáson? Vagy morogsz, dohogsz, keseregsz, és azt hajtogatod, hogy „te vagy az oka”.

Hát még, ha rád tolják a hibát? Mentegetődzöl-e, sértődöl-e, vagy derűsen, vidáman elnézel az igazságtalan vád fölött?

3. Tudsz-e mosolyogni saját hibáidon? Vannak olyan hibák, amelyeket mosolyogva bánunk meg legjobban. Tarts csak tükröt a duzzogó gyerek elé. Mindjárt mosolyog és abbahagyja. Ha egyszer magad elé is tükröt tartanál. Úrhatnáságod, nagyzolásod, különködésed rád vigyorogna a tükörből. Te meg nevetnél rajta, és egy-kettőre kigyógyulnál.

Szent Ferenc még az érzéki vágyat is mosolykúrával gyógyította. Kiment a hóba, csinált öt hóembert. „Itt a feleséged, itt a családod! No most önagsága ruhát kér, a gyerekek éhesek, mit csinálsz, te derék családapa?” S amíg így játszott, a kísértés el is múlt.

A Fővárosi Múzeumban őriznek egy régi pesti kocsmacégért. A kocsmá címe ez volt: A három majom. A cégéren két majom volt látható. Meg egy tükör. Ha torkosak, ha hiúk, ha kényesek vagyunk, nem odaillünk-e az elé a tükör elé? Azaz, abba. Harmadiknak. A bűnös elsősorban szomorú figura. De azonkívül nevetséges is. Nem volna nevetséges a kis veréb, ha packázni akarna a sassal? S akkor az ember, az inci-finci emberke nem nevetséges, ha packázni akar az Úristennel? Gondolj erre, mosolyogj és sohasem fogsz vétkezni.

4. Eddig mindig arról volt szó, hogy bajokban is lehet mosolyogni. Most szó lesz egy még nehezebb, igazán angyalhoz illő mosolyról. Tudsz-e örömmel, őszintén (de nem lenézően és gúnyosan) mosolyogni, mikor másnak van sikere, nem neked? Mikor más nyeri meg a pályadíjat, de igazán szép munkával? Mikor másnak nagyszerűen sikerül az új ruhája? Mikor mást dicsérnek előtted, hogy milyen kedves és bájos? Mikor a másikat választják meg a vezető tisztségre? Mikor a szomszéd kertben nagyon szépek a virágok?

Ha ezt is tudod, akkor ma nincs szükséged hosszabb prédikációra.

Széles látókör

Dante mélyértelmű képe: minél bűnösebb valaki, annál szűkebb körbe van zárva a pokolban. A tölcséralakú pokol fenekébe fagytak a világ legnagyobb bűnösei. Ők élnek a legszűkebb körben. Viszont a paradicsomban mindig tágabbak és tágabbak a szférák, s a legtágabb a legszentebbé.

1. A legszűkebb börtönbe van zárva, aki csak a testiségnek él. Nem lát tovább az orránál. „A romlandó test ránehezül a lélekre” (Bölcs 9,15) s az ösztönélet lesz uralkodóvá. Szép neveket lehet erre kitalálni. „Igazi jó háziasszony” – mondják. Mert gondolkodásuk, beszélgetésük csak a konyha körül forog. Ne legyünk nyaktekerős égbekukkantók, a földi életnek is megvannak a maga szükségletei, és amit teszünk, azt mind tegyük jól. Márta is szent volt. De a jobb részt mégis Mária választotta.

A testiség börtönébe van zárva az is, akinek a jelszava: „Fő az egészség.” Mennyire összevissza beszélünk! Jó keresztény leány, asszony is kiszalajt ilyesmit a száján! Pedig, ha meggondoljuk, mennyi dolog főbb, mint az egészség! A szeretet, a becsület, a tisztaság, az igazmondás! A legeslegkisebb kicsi erény is főbb, mint a testi egészség. Hát ha igazán az egészség volna a fő, mi vigasztalásuk volna a szegény betegeknek? Akkor csak le kellene bunkózni őket, mint a pogányok tették és szeretnék tenni.

A testiség börtönének láncos rabjai nagyrészt az úgynevezett pszichoanalitikusok is. Nagymesterük már azt is kisütötte, hogy az Isten imádása is csak bizonyos, elég ocsmány testi vágyak kivetítése. Hát nem a testiség láncos rabja, aki ilyesmit kitalál és aki ilyesmit elhisz? Aki

elmegy piszkos álmaival kuruzslóhoz, cigány- vagy nem cigányasszonyhoz, s attól várja a boldogságot?

A testiség sötét tömlőcében sínylődnek a vér- és fajimádók is. Hiába harsogja feléjük Szent Pál: „Valahányan Krisztusban megkeresztelkedtetek, Krisztust öltöttétek magatokra. Nincs zsidó és nincs görög, nincs rabszolga és nincs szabad, nincs férfi és nincs nő: mindnyájan egyek vagytok Krisztusban.” Tehát nem a testi mivolt, a férfi- vagy női nem, a származás, a rang tesz jóvá vagy rosszá, hanem a lélek, amely Krisztussal egyetért, vagy tőle távol van. (Gal 3,28) De Szent Pál ezeknek nem tekintély: nem tetszik nekik az orra. Ők ugyanis, amint mondtam, nem látnak az orruknál tovább.

2. Vannak azután bővebb pányvára eresztett rabok is. Ők már a falu tornyának magasából szemlélik a világot, s annak a körzetéig látnak. Nem kell itt igazi falu tornyára gondolni. Az ilyen mucsaiak Mucsája az ő ismerősi körük, a barátaik, az ő társaságuk is lehet. Ők például „úrilányoknak” tartják magukat. Az úrilány nem dolgozik vagy legfeljebb titokban, az úrilány minden filmet megnéz, az úrilány nem viselkedik úgy, „mint egy cseléd” (de szeretnék nagyot a szájára ütni, mikor így beszél), az úrilány mesterien lopja a napot. Legalább is ilyen mucsai, önmaga kegyelméből kineveződött úrilány. Mert az igazi urak nem így gondolkoznak. Apponyi Albert nem szégyell targoncát tolni a Várba, Boris bolgár cár nem szégyell mozdonyt vezetni, de az ilyen mucsai úrilány ezért talán ki is nézné őket a „jó társaságból”.

De ne csúfoljuk szegényeket, hiszen ők messzire látnak az ő kicsi tornyukból. Látják az előkelő filmvilágot, s megcsodálják ott az úri murizást, ahol csillárokat lőnek le a mennyezetről és pezsgővel öntözik a zongorát, csupa finom ízlésből és kedvességből. Ők még az amerikai nagyvilági életet is ismerik, sőt a rádió külügyi negyedórája alapján a bolíviai kormány külpolitikájának titkos hátsó rúgóival is tisztában vannak.

3. Ha azonban kissé megvizsgáztatnám őket a magyar tanya életéről, tudnak-e róla legalább annyit, mint szegény Etelka főhercegnő, aki sohasem járhatott ott – vagy akár csak az édesapjuk kenyérkeresetéről, hivatásbeli küzdelmeiről és problémáiról, egy kicsit kérdezném azoknak az embereknek élete soráról, akiknek a munkájából és jóvoltából él – akkor hebegne, dadogna, egypár szóvirágot mondana és egy-kettőre elakadna. Hollywood benne van a látókörében, de a nagy magyar Alföld nincsen benne.

4. És ha följebb emelem a mértéket, s Isten országának szempontjából érdeklődöm? Együttérez-e Krisztussal, aki minden embert üdvözíteni akar? Nemcsak a közalkalmazottat, vagy az „intelligenciát”, vagy ahová éppen te tartozol, hanem fehéreket, sárgákat és feketéket, művelteket és műveletleneket, bölcseket és tudatlanokat, gazdagokat és szegényeket egyaránt: akkor látom csak a riasztó részvétlenséget, érdektelenséget, az egyetemes, vagyis katolikus szeretet hiányát.

Izgat-e téged, hogy hány százezer hadiárvat nevelnek a katolikus missziók Kínában? De ugye, az jó volt, mikor a világháború után a hollandusok és belgák felnevelték a magyar gyerekeket? Hiszen látóköröd, érdeklődési köröd talán még a magyar gyerekekre sem terjed ki igazán! Még az alföldi missziósterület adatait sem ismered, a bodrogi tizenöt faluból álló plébániákról sem hallottál.

Tudod, honnan látsz messzire? Krisztus keresztjéről. Onnan látod az összes kárhozatba induló lelkeket, akkor megérezed Jézus szívének gyötrelmét: „Én utolsó csepp véretem kiontom a lelkekért, s az én keresztényeim... alusznak... Júdás bezegg nem aludt.”

Hadd idézem előttek egy nagy lélek látomását:

„Miért nem folytatjátok munkámat? – kérdi Krisztus. „Hiszen folytatjuk” – felelem zavartan. „Igen, mint aki kalászkokat böngész – de aratás előtt. Álmos, lassú és kényelmes a munkátok,

mikor minden erőtet meg kellene feszítenetek. Pusztá kézzel meríttek a tengerbe... Lelkek!
Lelkek! Millió és millió gyöngyszem porban-sárban...” (Bangha: Welt und Überwelt, 6.)
Vakok vagyunk. Krisztusunk, nyisd meg szemünket. A te szemeddel szeretnénk látni...

IV.

Isten barátai

„Már nem mondalak szolgálóimnak, hanem barátaimnak nevezlek. Mert a szolga nem tudja, mit cselekszik az ő ura.” „Nektek pedig mindent megmutattam, amit Atyámtól tudok.” (Jn 15,15)

Barátunkhoz hasonlítanunk kell. Barátunkkal együtt élünk.

1. Istenhez mi hasonlítottunk. De elvesztettük az ő képét, bűnbe és nyomorba süllyedtünk. Isten erre felvette a mi nyomorunkat és emberségünkbe öltözött. A gögös öszülők olyanok akartak lenni, mint az istenek. Isten nem olyan lett, mint az emberek, hanem emberré lett.

Ó Jézusunk csodálatos alázatossága! Ha barát kellett neked, miért nem a tiszta, a szent, az ártatlan angyalok között kerestél barátot? Hozzánk lettél hasonló, kicsi, éhes, didergő, gyöngé, szegény!

Mi szívesen barátkozunk szegényebbekkel? Talán, amíg rendesek, tiszták. De ha a szegény lakásában férgek is vannak? No nem, olyanokkal már nem barátkozunk. És ha a szegény lakásában bántaná? Életemre is törnének? Nem, akkor már igazán nem keresném fel őket. Jézus pedig eljött a mi szegény hazánkba. Eljött a mi börtönünkbe. Eljött a mi leprástelepünkre. P. Damján egészséges, fiatal pap elment Molokaira, a leprások szigetére, 1873. május 10-én. Tizenhat év múlva, mint leprás végezte életét. Micsoda áldozat, micsoda hősiesség. Kitől tanulta? Isteni barátjától, attól a jó Istentől, aki az égből szállott alá a föld nagy lepratelepére, hogy a mi lepránk minden következményét, a bűn minden büntetését elszenvedje. Ennyire szeretett!

Jézus hasonlónak lett mihozánk. Mi hasonlónak leszünk-e őhozzá? El tudjuk-e viselni a szegénységet, mint ő elviselte? Szeretjük-e a munkát? Tudunk-e engedelmessé válni, nemcsak nálunk jobbaknak, hanem tudatlanabbaknak, egyszerűbbeknek, gyengébbeknek is? Ő megmosta a mi lábunkat, lecsókolta a szennyet rólunk. Mi szeretetünkkel, jóságunkkal meg tudjuk-e mosni bűnös testvéreink lábát, meg tudjuk-e szelídíteni, békíteni őket?

Legalább törekszünk-e, igyekszünk-e? Ó, mi magyarok igen vendégszeretők vagyunk. Ha angol vendégünk jön, igyekszünk egész házirendünket az ő szokásaihoz idomítani, keressük a kedvét, hogy otthon érezze magát. Hát most, hogy nem a hatalmas Albion fia, hanem az örök Isten Fia jött hozzánk, most nem alkalmazkodunk hozzá? Nem szerinte, akarata, szokásai, kívánsága szerint rendezzük-e be házunk és országunk életét? Nem keressük-e a kedvét? Nem kérdezzük-e, hogyan szereti? Hogyan szereti beszélgetésünket? A szelídség mézével, az istenfélelem szavával? Hogyan szereti főztünket? Szereti-e isteni Barátunk, ha pénteken húst sütünk? Szereti-e, ha mértéktelenek, fényűzők vagyunk? Hogyan szereti szórakozásainkat? Eljön-e velünk a moziba, színházba, vagy pedig nem az ő ízlése szerint való, amit meg akarunk nézni?

Sokan kiűzik az isteni Vendéget. Nem kérnek az ő barátságából. Bezárják előtte kapujukat. Azt mondják, rossz vendég, rossz barát, minden dolgunkba beleszól, dirigálni akar a házunkban. Bizony beleszól, de a javunkat akarja. Neki jobb otthon, a magas égben. Neki nincs szüksége a mi házunkra. Nekünk van rá szükségünk.

2. Visszaadjuk-e a látogatást? Elmegyünk-e hozzá, benézünk-e sokszor a templomba? Köszönünk-e neki szépen?

Bizalmas-e a barátságunk? Őszintén megvalljuk-e neki minden gondolatunkat, feltárjuk-e előtte minden érzésünket? Kérjük-e bocsánatát, ha megbántottuk? Úgy megyünk-e a szentgyónáshoz, mint aki igazán lelke isteni Barátjával akar találkozni, vele akar beszélni?

Az igazi jó barátoknak a pénztárcájuk is közös. Jézus megfelel ennek a szabálynak. Mindent tőle kaptál, amid csak van. Vajon ő is rendelkezhetik-e a te javaiddal? Vagy van úgy, hogy kér tőled, egy pillanatra zavarban van, nincs aprója, és te megtagadod tőle? Vagy azt mondod, „nekem sincs”. És közben ő belát az erszényedbe, látja, hogy van. Nem szégyelled?

A jóbarátok sokat gondolnak egymásra. Milyen gyakran jut eszedbe az Úr Jézus? Legalább a templom mellett mindig úgy gondolsz rá, mint élő, valóságos, téged szerető, forrón dobogó szívre? Legalább, ha képét látod, feszületét, keresztyét, feldobban-e a szíved?

Jézus ügyei a te ügyeid-e? Érdekei a te érdekeid? Ha Jézus elveszít egy lelket, izgat-e ez téged annyira, mintha te elveszítesz egy nyakéket?

Barátaidról szívesen beszélsz. Elmondod kiváló tulajdonságaikat, dicséred erényeiket. Beszélsz-e néha Jézusról is? Barátaid gondolkodását jól ismered. Sokszor kérdezed magadban: Mit szólna hozzá, ha látná. Kérdezed-e cselekedeteidről: Mit szól hozzá Jézus? Ő látja.

Mit tettél eddig isteni barátodért? Mit teszel érte, még ma?

Krisztus tagjai

Észak-Afrikában, nem messze Tunisztól, ásátás alkalmával egy kőkoporsót találtak. A koporsón ez a felírás: „E szent edényben nyugszanak Krisztus tagjai.”

Krisztus tagjai? Hiszen Krisztus Urunk sírja üres, hogy nyugodhatnak tagjai Afrika földjén? – A további ásátások, a helyen talált felírások megadták e kérdésre a feleletet. Vértanúk sírját fedezték fel, a vértanúk maradványait gyűjtötték össze a hívek s ezekre vonatkozott az elnevezés: Krisztus tagjai.

Mélyértelmű és igaz szó! Krisztus tagja vagyok – és minden keresztyén Krisztusnak tagja. Talán nem ismerjük eléggé ezt a nagy igazságot. Pedig egy kiváló lelki író az egész keresztyén tökéletességet két gondolat köré csoportosítja: „Krisztus bennünk – Krisztus testvéreinkben.” (P. Plus.)

1. Mit jelent az, hogy én Krisztus tagja vagyok? Azt jelenti először is, hogy ő az Úr, ő rendelkezik fölöttem. Kisujjamat, kezemet, lábamat úgy mozgatom, amint nekem tetszik. Nem adok be kérvényt a kezemnek: „Méltóztassál, ha neked is úgy tetszik, a cipőmet befűzni.” Hanem akarom, és megvan. Nem kunyerálok a lábamnak: „Vigyél el az iskolába, légy szíves.” Nem kérdezem. Az a dolga, arravaló, hogy engem szolgáljon. Így a Krisztus tagjai is arravalók, hogy őt szolgálják, minden erejükkel, minden képességükkel, nem szép kérésre, könyörgésre, hanem parancsra.

Mindig fáj nekem, mikor egyes templomokban olyan különös szobrokat látok, ahol az Üdvözítő olyan kolduló, könyörgő arckifejezéssel van ábrázolva. Jegyezzétek meg jól magatoknak: Krisztus nem kér, hanem parancsol. Nem kegyes jóindulatunkat várja, lesi, hanem feltétlen engedelmisségünket követeli, nem jóindulatunkra van bízva, hogy megtesszük-e akaratát, hanem igenis, a legszorosabban kötelesek vagyunk rá. És ha nem tesszük akaratát, haszontalan, béna, nyomorék, sőt talán levágandó, leamputálandó tagok vagyunk Krisztus testén. És azért, ha mindent megtettünk, mi az érdemünk? Haszontalan szolgálunk, semmi egyéb.

Krisztus tagja vagyok: ennek testi megjelenésében is tükröződnie kell. Ő semmit sem vet meg, semmit sem néz le abból, ami természetes. De utálja a természetelleneset. Ha Krisztus tagja vagyok, nem festhetem magamat pojáca módjára, testemet nem tehetem könnyelműség játékszerévé. „Nem tudjátok, hogy testetek a Krisztus tagjai, tagjaitok a Szentlélek temploma?” – kérdi Szent Pál a tisztátalan korintusiaktól. (1Kor 6,15)

Ó nem, Krisztus tagját egy pillanatra sem adhatom, semmi kifogással, a bűn játékszerévé. Krisztus tagját nem öltöztethetem az ő ellenségeinek ruhájába. A hagyomány szerint a Szűzanya varrta Krisztus köntösét: én is csak olyan ruhában akarok járni, amelyet a Szűzanya adhatott volna reám.

Krisztus tagja vagyok: tehát szenvednem is kell. Nem lehetünk kényeskedő tagok tövissel koszorúzott fő alatt – mondja Szent Bernát. Krisztussal akarsz lenni megfeszítve, vagy Kaifással akarsz vigyorogni a kereszt alatt? Ha tudod, hogy Krisztus tagja vagy, azt is tudod, hol a helyed. Krisztus testének nem volt egy porcikája, amelyet a szenvedés megkímélt volna, a kegyetlen ostorcsapások, a véres verejték, a megrepszett inak és porcok keserűen beigazolták a Prófeta szavát: „Tetőtől-talpig nincs rajta ép hely.” (Iz 1,6) Félj és rettegj, ha téged nem ért a fájdalom csapása, az üldözés korbácsa: mert akkor nem vagy Krisztus tagja. Most már érted, miért könyörögtek, imádkoztak a nagy szentek szenvedésért? Miért volt egy Nagy Szent Terézia jelmondata: „Szenvedni vagy meghalni!”

2. És Krisztus tagjai a mi testvéreink, a mi felebarátaink is. Milyen rettenetes látvány az önmagát marcangoló örült: és ilyenné teszi Krisztus titokzatos testét a gyűlölködő, harcot és ellenségeskedést szító ember. „Boldogok a békességesek: mert ők az Isten gyermekei.”

Szent Márton Krisztust fedte be, mikor palástja felét a koldusnak adta, Szent Erzsébet Krisztust fogadta be, mikor a bélpoklost ágyába fektette, mert „Amit egynek cselekedtetek a legkisebbek közül, nekem cselekedtetek.” (Mt 25,40)

Lehetséges-e, hogy egyik tag selyembe, drága kelmébe öltözzék, a másik meg meztelenül szenvedje a fagyot? Egyik lábunk selyemcipőben, a másik szakadt papucsban? Természetesen minden tag a maga természetének megfelelően öltözik, más kell a lábnak és más kell a fejnek, de mindeniknek kell a magáé. Csak szánkkal valljuk magunkat Krisztus tagjának, amíg magunk körül nyomort tűrünk. Amíg állnak a Zita-telep és Reiter utca bűzös viskói, és emberek abban kényszerülnek lakni. Lehetetlen, hogy egyik tag minden jóban dúskáljon, s a másiknak száraz kenyér se jusson. És hiába nevezi magát kereszténynek az a közösség, amely ezt tűri, nem kerülheti el Isten ostorát és büntetését.

Az emberiség nehezen érti meg az ilyesmit. Ezernyolcszáz évnek kellett eltelnie, amíg egy Wilberforce és Lincoln megmutatta, hogy a néger is ember, azt sem szabad rabszolgaságba hurcolni. XIII. Leó pápának kellett jönnie, aki a gyári munkás jogaira rámutasson, és meglássa – benne is Krisztus tagját. Milyen más világ volna pedig, ha mégcsak nem is az egymástól távol állók, de legalább férj és feleség, szülő és gyermek, testvér és testvér, jeles és elégtelen tanuló egymásban Krisztus tagját látnák.

Megtépett, beteg, sebhedt, de éppen azért orvosságra, segítségre, ápolásra váró tagot.

A Szentlélek ajándékai

Ünneplő lélekkel, áhító szívvel jöttünk össze a boldogító Szentlelket tisztelni. Előtte akarjuk a lelkünket kitárni. Vágyakozunk arra a lélekre, amely az apostolokat a mi lelki őseinkké, eszményeinkké tette.

Az emberek sokfelé keresik a boldogságot. Vannak földies emberek és szellemi emberek. A földies ember, a régi Ádám olyan, mint az anyag: tunya, lusta, mástól várja az indítást, a kezdeményezést, boldogságát abban látja, minél többet kapni, összeszedni, harácsolni. Akkor örül, mikor elszedi a másét – s ha ezt nem lehet, legalább irigyli.

Ezzel szemben a szellemi ember, a Szentlélektől újjászületett új Ádám az ajándékozásban, adakozásban találja boldogságát. Megérti azt az új világot megnyitó szöveget, amely az evangéliumban elhangzott: boldogítóbb dolog ajándékozni, mint ajándékot elfogadni.

A végtelenül boldog Isten ajándékozó Isten. A dicsőséges Szentháromságot a Szentlélek, az Ajándék lelke teljesíti be. Még mielőtt a világ lett, az Atya öröktől fogva ajándékozta magát az

Igének, s az Ige egész valóját felajánlja az Atyának. Az Atya nem tud kevesebbet adni, az Ige nem tud kevesebbet viszonzni, mint a teljes isteni természetet – így származik a Szentlélek Úristen az Atyától és Fiútól, amint a szentmise felséges hitvallásában is felhangzik ez az igazság.

S ez a kölcsönös ajándék, ez az élő szeretetkapocs az Atya és Fiú között, ez az a Szentlélek, amely Istent örökké boldoggá teszi.

Isten benseje felséges titkait a teremtésbe is kisugározta, a látható világba is belérettette. A természeti élet fokán, apró jelenségekben is meg lehet látni az adakozás boldogságát. Milyen boldog az a madáranya, mikor eteti kis fiókáit – boldog, mert adhat. És a kisgyerek, mikor először teszi meg a húsz-harminc lépésnyi felfedező útjait – visszaszalad anyjához, és visz a kezében egy szál virágot, vagy egy színes kavicsot – ezekben az apró képekben, mintegy miniatűrben tükröződik az, ami a főséges Isten belső életének titka.

Az Isten boldogsága a mienk is lehet, az Isten boldogító Lelke minket is éltethet. A Szentlélek a mienk lesz, és mi a Szentléleké leszünk. Ennek a kettős gondolatnak szenteljünk perceinket: mit ad nekünk a Szentlélek? És mit adunk mi a Szentléleknek?

I. Mit ad nekünk a Szentlélek?

a) Ad először is indítást, készséget a jóra. Hogy mi most templomba jöttünk, hogy mi lelkesedünk a szép és nemes iránt, azért ne tartsuk magunkat többre, mint azokat a szegény testvéreket, akik bűnben lelnék gyönyörűséget. Mert az első lépés a jó úton, az első kezdés, az első nemes indítás máris a Szentlélek kegyelme bennünk. Szent hitünk ünnepélyesen vallott tétele, biztos igazsága, hogy a magunk erejéből a legkisebb üdvös gondolatra, a lelki életnek legkisebb értékes mozzanatára sem volnánk elégségesek. Ami szép buzdítás, szentbeszéd, lelki könyv, anyai tanács, apai intés, a szabad természetben vett kegyeletes és áhítatos rezdülés valaha csak ébredt szívünkben, mind mögött ott volt a Szentlélek sugallata.

Legyünk hálásak és érzékenyek a Szentlélek sugallataival szemben. Mint a mozivászon, amely engedelmesen vetíti vissza a ráülő fénynyaláb minden rezdülését, árnyalatát. Mint a hárfa, legyünk Szentlélek hárfája. Engedjük, hogy lelkünk húrjain a Szentlélek muzsikáljon és csodálatos melódiákat csaljon elő belőlük. Mit ér a hárfa művész nélkül? Néhány kifeszített drót, faragott fa, ragasztás – és az avatott művész kezében mesél havasokról és tengersizemokről, szenvedélyekről és nyugalomról, zengi az élet mélységeit és titkait. Legyünk engedelmes eszköze a Szentléleknek, kapcsolódjunk be az ő boldogságot árasztó, lelkeket emelő, megvilágosító munkájába. Milyen főséges tudat: a Szentlélek munkatársának lenni.

b) Az adakozó Szentlélek a természetfölötti élet kezdetétől velünk van, sugallja az erényt, a jócselekedeteket, s egyedül őbenne éri el lelki életünk tökéletességét: nevezetesen az ő ajándékai, adományai által.

A Szentlélek ajándékai a természetfölötti rendben olyanok, mint a zsenialitás a természet rendjében. Vannak dolgok, amelyeket sohasem lehet megtanulni. Valaki járhat húsz esztendeig festőiskolába, és attól nem lesz Tizian, és tanulhatja évekig a zenét, nem válik Beethovenné. Vannak oly fokok, amelyeket csak a teremtő Isten különleges ajándéka adhat meg.

Hasonlóan a lelki életben: vannak vasakarátú emberek, akik szinte kínos fegyelmességgel, kemény erőfeszítéssel nevelik, csiszolják magukat és mindent szilárd elhatározásaiktól várnak, – becsüljük őket, bár lennének minél többen – de még valamire szükségük van, egy bizonyos érzékre, bizonyos magasabbrendű tapintatra és biztonságra, amelyet emberi eszközökkel megszerezni nem lehet, amelyet csakis a Szentlélek Úristen juttathat, éppen az ő adományai által.

Melyek ezek az adományok?

Kezdem a legkisebbel: az Úr félelmének a lelke, amely nemcsak a bűnt kerüli, hanem kényes érzéssel megsejti a legkisebb stílushibát, ferdeséget, moccanást, szóhasználatot,

gondolatot, amely Isten gyermekeinek méltóságával össze nem fér. A Szentlélek emberfeletti tisztává, nemes kristállyá csiszolja a lelket.

Az erősség, amely kitartani segít, mikor emberi mértékkel mérve minden elveszett – a tanács, amely felvillan lelkünkben, hirtelen, szinte belső kényszerű ösztönzéssel, ingathatatlan meggyőződés és bizonyosság formájában – és eligazít a felzaklatott, felkorbácsolt, zavaros élet hullámverésében.

A kegyelet, amely a legkisebb tárgyban és a legcsekélyebb, legszerencsétlenebb emberben is meglátja az Isten teremtői kezenyomát, és azért mély tisztelettel és kijáró hódolattal tud vele bánni.

A tudomány, amely akár a röntgensugár, átjár látszaton és külsőségeken, és a lélek értékei szerint ítél, gondolkodik és értékkel.

Az értelem lelke, amelynek a legszentebb hitigazságok, a Szentháromság, a megszentelő kegyelem felséges valóságai nem egyszerűen csak vallott tételek, elfogadni parancsolt dogmák, hanem legbensőbb valóságukban átélt, tápláló benső fény és meggyőződés.

S hogy legmagasabbra jussunk, a bölcsesség lelke, amely mindent Isten szemével néz, örök szempontok és változatlan lényeg szerint, amelynek irányítója nem emberi vélemény és ötlet, egyoldalúság és nekirugaszkodás, hanem az örök isteni bölcsesség maga-sugárzó fénye.

Milyen pazar bőkezűséggel szórja a Szentlélek adományait! Hol van az a földi király, hol van az a jötevő és kegyosztó, aki versenyre tudna vele kelni?

II. Mivel viszonzzuk adakozó jóságodat, Szentlélek Istenünk? Hogyan háláljuk meg irgalmad áradását? Tudjuk nagyon jól, méltóképp nem viszonzhatjuk. De te kegyes vagy, megelégszel a kevéssel: a mi szívünkkel. Elfogadod életünk felajánlását. Nem nézed, mit adunk, hanem azt a jószándékot nézed, amelyet Te gyűjtöttál fel szívünk kicsi mécsésében.

Anyaszentegyházunk a Te vezetésed alatt a három evangéliumi tanácsban, legalább is azok szellemének követésében találta meg szolgálatod útját.

Ismeretesek ezek a tanácsok mindegyikünk előtt – de talán mégis jó lesz szemügyre venni mélyebb lényegüket.

A szegénység, szüzesség, engedelmesség nem egyszerűen csak önmegtágadás, kivetkőzés, kiüresítés – sokkal több ennél. A három evangéliumi tanács az adakozás szelleméből, s így a Szentlélek sugallatából áll fenn és érvényesül.

A szegénység azt jelenti, hogy minden vagyonom, értékem fölött Isten rendelkezik. Én csak sáfár vagyok – a földi javakat nem használhatom egyénieskedő célokra, hanem a több szeretetért, több jóságért, az Isten nagyobb dicsőségéért. A Szentléleknek felajánlott élet folyamán nem a jövedelemem 3 vagy 10 vagy 50%-át ajánlom fel istenes, jótékony célokra, hanem minden fillérrel, minden rendelkezésemre álló tárggyal csakis és kizárólagosan Isten akaratát munkálom. „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből és minden erődből, és minden képességeddel.”

És ez a pozitív adományozás, felajánlás szelleme járja át mind a három evangéliumi tanácsot. Az Egyház nem veti meg a fényt, gazdagságot, pompát, tanú rá az oltár, és minden oltár, ahol szeretik az Oltáriszentségben jelenlévő Krisztust.

Az Egyház nem veti meg a családot: ellenkezőleg, van-e táplálóbb talaja, igazabb megbecsülése és méltósága a családnak, mint az Egyházban?

És ezért van érzéke a szüzesség iránt is.

Az Egyház nem veti meg a szabadságot. Sőt, legigazibb, legbiztosabb bástyája, védelmezője, az emberiség felszabadítója. És éppen ezért becsüli a feltétlen engedelmisséget.

Tehát a szegénység szellemében minden külső javunkat ajánljuk Istennek. A szüzesség szellemében egy lépéssel tovább megyünk. Testünk minden életerejét, idegeink, izmaink minden moccanását, és a szó legszorosabb értelmében szívünk minden dobbanását az Isten országa nagy ügyéért áldozzuk. Akár mint apáca a szeretet szolgálatában, akár mint munkás az

élet poros hétköznapjain, akár házasságban, hogy ott is minden a tiszta szeretet és az élet alázatos építését, minden rezdülés és tett és érzés az Isten országát gazdagítsa.

„Könnyű lemondani mindenről, amink van, de nagyon nehéz önmagunkról lemondani” – mondja Nagy Szent Gergely. De a Szentlélek ezt is megkívánja tőlünk. Ezt tesszük az engedelmség szellemében. Mikor eltűnik az én, a hiúság, az önzés, az érvényesülés, a feltűnés és eredmény vágya, és nem marad más hátra, mint az eszmék önzetlen és tiszta szolgálata.

Ó, mily szép az engedelmes lélek a Szentlélek ösztönzései alatt. Mily érzékenyen fogadja a láthatatlan Vezető óhajait, mily lendülettel követi fuvallatát! Milyen boldog az engedelmségben teljesen Istennek ajánlott élet! Égni és elégni az Úr oltárán! Mint az ószövetségben a holocaustum, a teljesen elégő áldozat, mint lobogó tűz, szállni fel az Isten felé! Hogy sem hamu, sem pernye vissza nem marad, s tiszta lánggal emelkedik egész életünk, a tűznyelvekként földre szállott Szentlélek gyújtó kegyelméből visszalehelt hálaáldozat tüze gyanánt.

Boldogságot kereső testvéreim! Itt találjátok meg a boldogságot, a Szentlélek szolgálatában! Aquinói Szent Tamás mondja, hogy amit az ember szeretetből tesz, az jól esik, azt szívesen teszi. Legyen a mi egész életünk szeretetből való, a szeretet Istenének, a dicsőséges Szentléleknek szolgálata, és boldog életünk lesz.

Jutalmunk

Türelmesen várunk – de nagy jutalmat!

Az állatot idomítják, az embert nevelik. Láttatok már cirkuszi kutyát? Micsoda mutatványokat végez, csak bámulja a közönség! Mi a mutatványok titka? Hogy mikor először megcsinálta a kiskutya ezt a helyes ugrást, azt az egyensúlyozást, azt a kétlábon sétálást, idomítója mindjárt megjutalmazta valami ízes falattal. Ha a kiskutyát valamire meg akarjuk tanítani, folyton jutalmazni kell.

Vagy láttatok az öreg Sziámot az állatkertben? Milyen udvariasan köszön a legkisebb gyerekeknek is. Hogyne köszönne! Hiszen a szép köszönésért darab kenyér, csemege jár! Megteszi: a jutalomért.

1. Némely gyerek is ilyen. Jó, de csak akkor, ha jutalmazzák érte. Jutalmat vár az emberektől, jutalmat vár az Úristentől, de azonnal, egy-kettő. Nincs hitel, áruszállítás készpénzfizetés ellenében!

a) Jutalmat kér az emberektől.

– Nem érdemes tanulni! Mára olyan jól elkészültem, és nem hívtak fel! Szórol-szóra tudtam a könyvet és mást kérdeztek!

– Nem érdemes jónak lenni! Egész héten jó voltam és mégsem vittek el a színházba!

– Nem érdemes figyelni! Olyan szépen ültem, és mégsem kaptam szentképet, vörös szalagot, érmet!

Még jó, hogy azt nem mondja:

– Nem érdemes enni! Szépen megettem a túrós rétest és mégsem kaptam érte új kalapot!

Megittam az egész haboskávét és mégsem kaptam érte új ruhát!

Vannak azután, akik nem ilyen sűrűn, – de annál alaposabban igénylik a maguk jussát. Akik hat hónapig hasonlítgatják a maguk, barátnőjük és harmadik szomszédjuk bizonyítványát, összeszorozzák, köbgyököt vonnak, grafikusan ábrázolják és a végén megállapítják, hogy igazságtalanság történt, mert nekik volt három kétharmadjuk, két négyesük, de csak véletlenül és egy egyesük, igaz, hogy súgtak, az együtt legalább is kettést érdemel, különösen, ha a Tercsinek is kettese van, aki csak kétszer felelt egész félévben! Vagy pedig:

Én egész évben némán tűrtem, de az már mégis csak sok, hogy az ünnepélyen a liliomtáncban csak középről negyedik vagyok, mikor nekem kellene előtáncosnak lennem.

Van, akit állandóan babusgatni kell, mindig újra, mint a kiöregedett ingaórát, meg kell indítani, másképp megáll, felmondja a szolgálatot. Van, akinek a kölcsönadott radírért írásban kell hálairatot átnyújtani, három aranypecséttel. Van, akitől a kötelességteljesítést a lágyszívű édesapa csak állandó hódoltsági adóval és borralalóval válthatja ki. Olyanok, mint a keleti koldus: állandóan kitárt karjukat, nyílt tenyerüket nyújtogatják, baksisért, könyöradományért rimázkodnak!

Kedves ifjúság! Legyen benned természetes büszkeség! Annak is van ám helye a keresztény erények között. Legyen benned önbecsülés, önérzet, amely nem szorul külső sarkalásra, amelyet nem kell állandóan ajándékok olajával kenni, mint a balkáni hivatalnokok tenyerét! A jót megteszem, mert jó. A rosszat utálok, mert rossz. Akár látják, akár nem, ha figyelnek, ha mellőznek, ha dicsérnek, ha szidalmaznak érte.

b) Olyan is akad, aki Istentől és az ő szentjeitől vár lépten-nyomon jutalmat. „Szent Antalka, adok neked húsz fillért, sikerüljön a feleletem!” Ha a párizsi telefonközpontot felhívod húsz fillérért, az megmondja neked, amit nem tudsz, ott erre külön osztályt állítottak. De Szent Antal nem kereskedik húszfilléresekért szerencséivel. És nem tanul helyetted, ahogyan az ebédet sem eszi meg helyetted.

Az Úr Jézus pedig különösen figyelmeztet arra, hogy ne várjunk földi jutalmakat jócselekedeteinkért. Ne tegyük dicséretért, jó hírért. „Mikor alamizsnát adtok, ne kürtöltessetek magatok előtt, mert a képmutatók teszik... Mikor böjtöltök, ne vágjatok savanyú képet... Ha imádkoztok, ne álljatok az utca sarkára...” (Mt 6,2-18) Mert mindezek elvették jutalmukat, az Úrtól semmit se várjanak!

2. Nem, a keresztény ember nem pincsikutya, hogy cirógatást és kockacukrot várjon mutatványaiért. Nem is színész magánéletében, hogy tapsot, bókot és hajlongást arasson. Sőt még a földi jóléttel sem elégszik meg, nem a szép kertes ház, tágas birtok, jólét a keresztény ember szemében az erényes élet gyümölcse. A régi pogányok, a zsidók gondolkozhattak így: azért vagyok becsületes, hogy Isten gazdagsággal, családi boldogsággal, jó egészséggel jutalmazzon. De mi keresztények tudjuk, hogy nem így van. Isten épp kiválasztottjainak, kedveseinek nem igen szokta a földi boldogságot megadni, legalább is nem azt, amit a világ boldogságnak nevez. Nézzétek a vértanúk szenvedéseit, nézzétek a katakombák Egyházát: földi jutalmat várt ez az Istentől?

Ó nem, legyünk türelemmel. Előbb a szolgálat, azután a jutalom. Az Úr Jézus nagyon világosan megmondja: „Ha szolgáltok hazajön mezei munkájáról, azt mondjátok neki: Eredj, lakjál jól? Ugye nem. Hanem azt: Készíts nekem vacsorát, szolgálj ki szépen, azután ehetel, ihatol magad is.” „És ha már mindent megcselekedtetek, akkor is csak annyit mondhattok: Haszontalan szolgák vagyunk, annyit tettünk, ami parancsolva volt.” (Lk 17,7) Kemény szavak a jóságos Üdvözítő ajkáról. Kemények, de szükségesek. Mert vannak merész, elbizakodott emberek, akik szinte szembeszállnak az Istennel, felhánytorgatják állítólagos erényeiket, jótetteiket, s morognak, miért nem kaptak nagyobb jutalmat.

Nem, Isten nem fizet azonnal, sem a jóért, sem a rosszért. De nem is fizet olcsón. Nem fizet mulandó, földi javakkal. Ha egy gazda tudná, hogy valahol a papírpénz nemsokára értékét veszti, s azzal fizetné ki cselédeit, jót tenne velük? Ugye, rútul megcsalná őket. Látjátok, mi is romlandó papírpénzben kérjük a fizetséget: egészségben, pénzben, cifra ruhában – Isten pedig jól tudja, hogy ez hamar elromlik, s hamar odavan: ő értékálló javakkal akar minket kifizetni.

Volt egy hatalmas király, és az meg akarta jutalmazni egyik szolgáját.

– Mit kérsz tőlem, hűséges szolgám, mi a szíved vágya?

– Uram, királyom, nagy kérésem volna, ha lehetséges. Úgy szeretnék, de olyan nagyon szeretnék... egy babszemet!

Jaj de bolond szolga volt ez! A király megharagudott.

– Hát te csúfot üzöl belőlem? Boldoggá, gazdaggá akartalak tenni, és te csak egy babszemet kérsz? Menj előlem, soha többé színedet se lássam!

Isten ez a király, mi vagyunk a szolgák. És a babszem? A babszem a földi javak, a világ minden kincse, aranya, szépsége – mi ez a végtelen Isten szemében? Babszemnél is kevesebb.

Hát milyen jutalmat várjunk, milyen jutalmat kérjünk?

A nagy egyháztanító, a keresztény iskolák védőszentje, Aquinói Szent Tamás különösen kiváló buzgósággal írt az Oltáriszentségről. S amint egyszer az Oltáriszentség színe előtt imádkozik, megnyílik a tabernákulum ajtaja, kilép a kis Jézus és így szól:

– Derekasán írtál rólam, Tamás, minő jutalmat kívánsz?

– Téged magadat kívánlak, Uram Istenem rajtad kívül nem kívánok semmit az égvilágon.

Igazi bölcshez, egyháztanítóhoz méltó felelet. Mit is kívánhatnánk többet, mint a végtelen, a felséges, a hatalmas nagy Istent?

A mesebeli királylány milyen nagy jutalmat ad hősének? Önmagát, saját kezét s avval fele birodalmát. A nagy Isten bizonytalán túltesz a mesebeli királylányon. Önmagát adja jutalmul, és egész országát; önmagát és önmagával mindent, amire szív vágyakozhat, lélek áhítozhat. „Én leszek – úgymond – a te nagy jutalmad.” (Ter 15,1)

Szemlélődés

Gyermek – felnőtt – üdvözült

„Nem telik be a szem látással, sem a fül hallással...” (Préd 1,8)

1. Hogy tud már a kisbaba nézni! Mosolygó édesanyjára, fénylő gombra, órára, kilincsre, napra, holdra. Szépre, rútra, értékesre és hitványságra. Nem tud különbséget tenni, még nem használja az eszét: csak néz, néz...

Nincs nagyobb szomorúsága, mint a sötétség. Ott fél. Utál a sarokba állni. Ott csak a falat látja, ott nem lehet nézegetni. És mikor lassan növekszik, ott találjuk a kirakat előtt, laposra nyomja a kicsi orrát. Minden érdekes, minden szép. Képeslap, képeskönyv, micsoda örömök! Benézni a messzelátóba, a távcsőbe!

A szem hódít. Meghódítja az élet birodalmát. A gyermek szeme azonban alázatos is: örömmel fogadja el, ajándék gyanánt tekinti az előtte feltáruló gazdagságot. A gyermek szeme nem látja a rútat, csak a szépet. Benne is ott szunnyad már a bűn bestiája, de még csak szunnyad: még nem vette birtokába a lélek ablakait. A gyermek tekintete tiszta, az eget tükrözi, mint a tengerszem.

Aki Istenben újra gyermekké lesz, vagy mindig gyermek marad, az csodálatos szépségeket lát. „Bennem – mondja Wordsworth angol költő – a legegyszerűbb kis virág olyan érzéseket ébreszt, amelyek minden szónál és könnynél mélyebbek.” Csendesebben, ti drága vadrózsák és nyírfák! Csendesebben kiáltatok Istent, mert megszakad a szívem” – sóhajtotta Ottokár püspök a Pilis hegyén. „Nem halljátok, hogy kiáltanak a fák: Szeresd Istent, testvérem!” – mondta Keresztes Szent Pál.

Nézzünk ártatlanul, nézzünk tágranyílt szemmel, nézzünk gyermeki elfogulatlansággal a szép teremtésre! Nézzünk gyermeki mélyrelátással, s látni fogunk angyalokat, mint Római Szent Franciska és Jézust fogjuk látni a báránka mellett, mint Assisi Szent Ferenc.

2. De a méz is keserűséggé válhatik, s az élet forrását is meg tudja mérgezni a bűn. A gyermek látnivágyásából a felnőtt lelkében a szemek kívánsága támad elő, mint vörösbecg fészkéből a kakukkfíók.

Nézd, – suttogja egy hang a kirakat előtt – nézd ezt a selymet, nézd ezt a prémet, ez mind a tied is lehetne! Nézd ezt az áramvonalas zajtalanul gördülő luxuskocsit, nézd a kairói, cannesi, lidói fényképeket! Itt lehetnél, megnyílik előtted a világ, ezt mind neked adom, – ha... ha... leborulva imádasz engem.

Megismered a hangot? A kísértő hangja ez, a kísértő veti ki horgát rád. A kísértő, aki még az Istenembert is meg merte környékezni, rád is pályázik.

És szemed már nem a régi, gyermeki szem. A tenger partján már nem az ég és a víz végtelen kék perspektívái bájoltak el, a Balatonnál már nem Ős-Csobánc és búbajos Szigliget felé nézel, hanem szemedbe ütközik, akarva, nem akarva a test és a kívánság látomása is. Ellenállsz, védekezel, kerülöd – mindegy, szemed nem a régi, nem a felhőtlen, nem a kristálytisztá többé.

Fáj már, vörös már a szemed a merev nézéstől, a sötét teremben csillogó fényfoltok, peregnek, remegnek, imbolyognak a képek a vásznon. És mikor kilépsz, szinte támolysz, elkábultál. „Nagy életet” láttál. Gazdagság, száguldás, lakomák és pazar öltözékek, fehér ingmellek és ragyogó nyakékek kábítottak el. Otthon ülsz és szűknek érzed a kicsi szobát, terhesnek a napi gondot, unalmasnak a kötelességedet, kicsinyesnek a szülőket, elzártnak az életedet. A szemek kívánsága. Valami gonosz szellem üvegszilánkot vetett a szemedbe, és most csúnyának, torznak látsz mindent magad körül. A hétköznap hősi vonásait, az otthon tiszta örömeit, az áldozat áldásait és fensőbb szépségét nem látod. Jaj, mielőtt késő, tisztítsd meg szemedet a bánat könnyeivel. „Tested világa szemed. Ha szemed egyszerű, egész tested tiszta lesz.” (Mt 6,22)

3. Tiszta szemmel akarok a világba nézni. „Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják Istent.” Igen, a tisztaszívűek és a tisztaszeműek. Kedveseim, nem kell merev nyakkal az égre bámulnotok. Nem kell távcsővel néznetek, nem kell még csak magas hegyekre, magános cellákba sem elvonulnotok. Ha tiszta a szemetek, mindenütt meglátjátok, megtaláljátok Istent, mert ő mindenütt jelen van. Ha megláttad és megtaláltad, akkor talán már nem is kívánsz mást látni és nézni – akkor talán hivatást nyersz, hogy mindig csak őt szemléld már itt a földön is, mint a kármeliták, karthauziak – de előbb meg kell Őt látnod és találnod a földön is.

Meg kell látnod Krisztust az Ő szegényeiben, meg kell Őt látnod a munkában. Meg kell Őt találnod otthonodban, és keresztjét kell viselned áldozataidban. Ha tiszta a szemed, minden teremtmény Istenről beszél, mert hiszen „Benne élünk, mozgunk és vagyunk.” (ApCsel 17,28) „Minden Általa lett és Benne áll fenn.” (Kol 1,17) És ha Krisztusnak szent embersége szerint csak az Oltáriszentségben van is jelen, Istenségének semmi sem szab gátat és határt. Az Ő fényessége mellett minden más csak homály, az Ő állandósága mellett minden más csak tünemény; szemünk arra teremt, hogy Őt lássuk örökké.

Úrnapján

„Üdvözlégy, Oltáriszentség,
Csodálatos szent Istenség.”

Jámbor családot alig érhet nagyobb tisztesség, mint ha úrnapi sátrat állíthat, pihenőhelyet, áldásosztó teret a kenyérszínben rejtőző Krisztusnak.

Lehellet finom csipkék, hosszú évek munkája, régi, értékes gyertyatartók, a házban lelhető arany, ezüst adják a díszítés alapját. Azután elborít mindent a virág, kezdve a királyi rózsán, egészen a földreszórt százszorszépig. Ott sűrög-forog a ház apraja-nagyja, a szeretet üzi őket, nem hagy nyugtot, sohasem elég szép, sohasem elég ékes, többet, illatosabbat, színesebbet, ragyogóbbat keresnek. Hiszen az ég és föld királyának semmi sem lehet elég jó és elég drága.

Szép is az Úrnapja. Mikor természet és művészet, virág és ötvösmű, gyermek, asszony, férfi összefognak, erős leventék, fátyolos leánykák, virágzó, délceg emberek és törődött öregek mind

ott vonulnak, énekelnek, imádkoznak, hódolnak a szerény, kicsi ostyában rejtőző Istenség tiszteletére.

Hát még akkor milyen gyönyörű az Úr Jézus diadalmenete, mikor a nagyváros hódol előtte, mint a mi Budapestünk. Megmutatta egypár órára, megízleltette egypár percre a mennyei karok boldogságát. De nem ez a legszebb Úrnapján.

Mert a sátrat csakhamar lebontják. Előbb a zöld lomb kezd fonnyadni, azután a letaposott virág halódik, szárad, a csipkéket megint összehajtják, elrakják, a gyertyák elalszanak, miután meghajlottak és csöpögős könnyeket sírtak, a vonuló menet elfárad, itt is, ott is csorbát szenved már az áhítat, a fényesség elmúlik.

Építsünk másik sátrat, maradandót. Sátrat építünk a lelkünkben. Így szolgáljuk Jézust. Lelkem sátrában térj pihenőre, Istenem. Ott mindig friss virág illatozik előtted, imádságom és áldozatom. Nem bontom le ezt a sátrat, Te sem hagyod el, hanem örökké benne maradsz.

Jól tudom, nagyobb munka a lelki sátor, mint a külső, látható. Mert a látható sátoron legfeljebb ha két nap, két éjjel dolgozom. De a lelki sátor egész életem műve. Úrnapja után Jézus megint „Templom csendes mélyén” húzódik meg, az utcát újra ellepi a vásári zaj, – de lelkem örökre övé.

Hogyan épül a lelki sátor? Látszatra csupa virág, csupa dísz és kedvesség – de a háttérben erő s gerendák, komoly áldozatos erények húzódnak meg. A fegyelem vasrúdjai tartják és hordozzák. Soha ki nem alszik benne az emlékezés örökmécse. Szent Ferencnek mindenről Jézus jutott eszébe. Ha bárányt látott: Íme, az Isten Báránya. Ha fát: a keresztfa. Ha szenvedő embertestvért: a Golgota. Látjátok, ez az emlékezés örökmécse. Ennek a fénye mindenütt Krisztust mutatja.

A lelki sátor csendes és hűvös. Nem enged magába minden zajt, megszüri a külső benyomásokat. Nem vásártér a lelkem, nem agyontaposott, tisztátalan faluvégi legelő. Nem járhat-kelhet benne válogatás nélkül mindenféle vágy és gondolat. Lelkem szent sátrában csak a nemesnek, áhítatosnak, kegyeletesnek van helye.

Nem engedem, hogy földi dolgok nagyon felizgassanak. A diákélet apró mozgalmi, hiúsági kérdések, érzékenység, azután az anyagi gondok, sőt még a szépség, egészség, földi szeretet szempontjai is megcsendesedve, tompított hangon érnek csak lelkem szentélyébe, mint az utca hangjai az úrnapi sátorba.

„Építs cellát, leányom” – mondta az Úr Sienai Szent Katalinnak, térj oda sokszor napközben és ott mindig megtalálsz engem.”

És Krisztus áldást oszt az úrnapi sátorból. Milyen gyönyörű jelenet az úrnapi körmenet folyamán: a hatalmas csengettyűzés, mindenki leborul, meghajlik az embertenger, és várja elcsendesedve az Úr kegyelmét.

Ha a ti szívetek végre ilyen úrnapi sátorra válnék! Ha állandóan csilingelne arcotok kicsi gödreiben a szeretet és áhítat csengettyű szava. Higgyétek el, megéreznék rajtatok az emberek, ha Krisztus-hordozó úrnapi lelkek lennétek. Nem borulnak le előttetek az utcán, de lélekben meghajolnak. És áldássá váltok. Belőletek, szavatokon, mosolyotok, könnyeteken, imátozkodásán Krisztus szüleiteket, testvéreiteket, jegyeseteket, hazátokat, Szent Péter apostol leírja a krisztusi lelkületet: „Ha beszél, mintha Isten szava szólna – ha cselekszik, Isten műve folyik.” (1Pt 4,11)

Milyen kedves is az ilyen leányszív! Sienai Szent Katalint említettem. Hogy mennyi áldást osztott az ő lelkén keresztül is az úrnapi vendég! Egy alkalommal meghallotta Szent Katalin, hogy nagy veszély fenyeget egy lelket. A siralomházban őriztek egy fiatalembert, meg kellett halnia. De lelki halál is fenyegette: mert nem akart meggyónni. Őt ártatlanul ítélték el, hajtogatta, ő nem akar meghalni, ő nem gyónik, még élnie kell. És valóban kegyetlenség volt őt így sújtani, mert nem vétkezett volt súlyosan. Szent Katalin borzadva látta a bitófát a város piacán, borzadva gondolt a fiatalember rettenetes lelki kínjára. Szent elhatározással elment

hozzá. Ha már életét nem mentheti meg, nem tud számára kegyelmet kieszközölni, mégis megmenti a lelkét, az örök életét. Hiszen az örök élet több a földi életnél.

És Szent Katalin lelkének úrnapi sátrából áldást osztott az Úr: megjelenésére a szegény ifjú elcsendesedett, kérésére elvégezte a szentgyónást, s már csak egyet kért: Katalin kísérje őt a vesztőhelyre. És Krisztus Urunk példájára gondolt, aki ártatlanul szenvedett, felajánlotta életét a bűnök bocsánatára, a bűnösök üdvösségére, engesztelő, megváltó áldozatul. A hóhér lesújtott reá: Katalin pedig elragadtatott és látta, mint szárnyal ez a lélek a mennyország felé, s mint fogadja el a mennyei Atya áldozatát, hogy azután homlokára tegye az örök élet koszorúját.

És áldást osztott az Úr Szent Julianna lelkének sátrából is. Az ismeretlen, rejtett életű leányka hallotta és érezte az Istenember óhajtását, ő kérte és buzdította a kereszténységet Úrnapja ünneplésére: és szava kihangzott a klauzúra szűk falai közül, átjárta a népek lelkét és engedelmességre bírta a nemzeteket.

Kezdjük hát a szent munkát, készítsük el lelkünk sátrát, legyünk Krisztus eleven trónusa, kedves otthona!

Angyaloknak tápláléka, jöjj el a szent Ostyában!
Jöjj, kegyelem áradása egy kicsinyke pohárban,
Táplálj az Úr szent testével, itass omló dús vérével,
Engedj mindig nála lennem, ő maradjon énbennem!

Te Deum napján

„Isten, kinek irgalmasságod végtelen, s jóságodnak tárháza kimeríthetetlen, kegyes Felségednek megköszönjük adományaidat, kérjük állandóan irgalmadat. Könyörgéseinket meghallgattad: ezentúl se hagyj el, hanem halmozz el tovább is jótéteményeiddel.”

I. Hála Istennek, itt az évvége! Hányféleképpen mondhatjuk ezt, kedveseim! Van, aki unottan, és gondolat nélkül – köztünk ne legyen ilyen. Akinek az a felséges és szép köszönet inkább panasz az ajkán, mintsem dicséret és imádság.

Van, aki komolyan mondja és fájdalmasan. Mintha betegségből gyógyult volna ki, és mikor először a szabadba mehet: hála Istennek. Mintha egy nagy kő esett volna le a szívről. Sok drukk és magolás, görnyedés és szidás után itt az arany szabadság. Aki így érez, az őszinte, és ennyiben kedves. De nem mély.

Hála Istennek! Mert jobban sikerült, mint vártam és érdemeltem volna! Így sóhajtanak fel a szerények, a félénkek, a rezgőnyárfák. Vagy talán a rossz lelkiismeret szólalt meg bennük? Nincs még késő, amit talán érdem nélkül kaptak, megérdemelhetik utólag.

De talán olyan is van, aki sehogy sem akar hálálkodni. Aki úgy érzi, őt méltánytalanság érte, szegényebb lett a lelke, nem ismerték el. Ó, szegény kis vadrózsaszál, lehajtod fejedet, lekonyulsz a nyári záporosó nehéz cseppjeinek súlya alatt! Ne félj, nem árt neked az az eső. Lefut a gyökereidre és ott éltet. Legyünk hálásak azért is, ami nem sikerült. Ha ki akarsz menni az utcára, de az előszobában meglátod magadat a tükörben – hohó, baj van, valami nem áll rendesen, – akkor még meg lehet igazítani. Ami az iskolában történik, azt mind helyre lehet hozni. De ha csak az emberek szeme előtt vennéd észre magadat – ha az iskolában nem figyelmeztettek volna, nem ért volna kudarc, – de ha az élet iskolájában jutott volna szekunda – ott már késő kijavítani.

Hányszor elesik a kisbaba a legelső iskolában – a járóiskolában. Megüti magát. Bőg is egy kicsit – no jól van, nem baj. Kedves gyerekek, ti most még csak az élet járóiskolájában vagytok.

Itt nem helyrehozhatatlan a kudarc: Hasznokra van. Boldog az, akinek hibáit, gögjét, csiszolatlanságát az iskola töri le, mert higgyétek el, az élet keze sokkal keményebb.

Hála Istennek, mondják ragyogó szemmel a jelesek, jók és elégedettek! Mégis ezek vannak a legtöbben. Igen, hála neki. Hála neki, hogy adott jó szülőket. Aristoteles mondotta: A gyermek a szülőnek köszöni életét. De ugyanilyen nagy ajándék a műveltség is. Nem muszáj a szülőnek nagy lányát is iskolába küldeni. Nem muszáj megtagadnia magától talán minden szórakozást is, elvégezni minden házimunkát a lánya kedvéért. És ha mégis megteszi: minél szegényebb, minél kevesebb iskolát járt, minél kérgesebb tenyerű és ráncosabb homlokú az a jó szülő, annál alázatosabban csókoljátok meg a kezét, még ma, amiért újra egy évig taníttatott.

Adjatok hálát a jó Istennek tanáraitokért. A középkorban több hónapos utakat tettek, gyalogszerrel, égháborúk, rablók, betegségek veszedelmével küzdöttek, hogy egy-egy kiváló tanárt hallgathassanak. És a nagy egyetemeken olyan nagyon megbecsülték a tanárokat, hogy előttük nem mertek volna székre vagy padra ülni: legfeljebb a padlón a szalmára!

Adjatok hálát Istennek, hogy annyi ember fáradt, dolgozott értetek az iskolaév folyamán. Kezdve a fűszeres kifutóján, aki már korán reggel ott volt nálatok a tejecskével, a péken, aki a forró kemencék körül szorgalmaskodott, mikor te még békésen pihentél a lehúzott redőny mögött. Adj hálát Istennek a villamosvezetőért, aki elhozott, a rendőr bácsiért, aki az utcán vigyázott, a millió és millió munkástestvérért erdőn és szántóföldön, bányában és gyárban, akik mind dolgoztak, fáradoztak, hogy te nyugodtan élhess, iskolába mehess, tanulhass, művelődhessél.

II. És ez a hála vakációs program is. A vakációban találkozni fogsz ezekkel a jól dolgozó emberekkel. Az ő számukra még nincs vakáció. Látni fogod őket, amint izzadnak az aratásnál, görnyednek az eke fölött, kapálnak a szőlőben, fáradtan mennek haza a gyárból. Ha még kicsi vagy, köszönj nekik, légy udvarias, szolgálatkész, előzékeny, kedves hozzájuk – ha nagy vagy, vegyél részt gondjaikban, törődjél családjukkal, add tovább lelked kincseit: nem gyűjthetted volna, ha ők nem fáradnak érted.

A vakációban többet látjátok szüleiteket. Lesz olyan, aki még akkor is egyedül hagyja édesanyját varrogatni, és még csak nem is olvasgat neki egy keveset? Lesz, aki túri, hogy anyja cipelje haza a zöldséges kosarat és fusson le a boltshoz? Ha valaki az iskolaév alatt volt ilyen, megértem, bár nem örülök neki: mégis első a tanulás a diáknak. Azt is tanultátok: a munka nemesít. A vakációban ne tanuljátok, hanem próbáljátok.

És milyen szépen meg fogjátok mutatni hálátokat a jó Istennel szemben. Már látom a kedves mezei virágcsokrot, hogyan teszitek az útszéli fészület lábához. Látlak kora reggel, mikor harmatos, gyémántos fűszálak szegélyezik az utat, hogyan siettek még hétköznapi is a szentmisére. Hogyan hozzátok rendbe, díszítitek fel a falusi templomot szombat délután! Hogyan látogatjátok a betegeket, takarítottok náluk, készítitek őket elő a szentség felvételére! Mint Istennek igazi angyalai, vagyis küldöttei, úgy fogtok járnivalni a vakációban.

Milyen jó lesz! A vakációban nemcsak külsőtök frissül fel, színesedik, hanem a lelketek is. Mert, valljátok be, az is sápadt, fáradt, kimerült – hiszen a sok iskolai és egyéb gond miatt alig értetek rá, hogy törődjétek vele. Most azután kijut neki a magaslati levegőből: az elmélkedésben, sütkérezik a kegyelem napsugarában és közben folyton készül az egyetlen, nagy, komoly és igazi vizsgára: hogy valamikor nyugodtan, boldogan és büszkén felelhessen a számonkérő Istennek, és azután meg ne szűnjék énekelni az örök élet Te Deumját!